

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

4'üncü Toplantı
17 Şubat 2016 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) Kanun Tasarı ve Teklifleri

1.- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı (1/596)

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma esas ve usullerine ilişkin

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Mustafa Yeneroğlu tarafından Ankara'da yaşanan patlamayla ilgili milletimize başsağlığı dilediğinde bulunduğuna ilişkin

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal tarafından terörün insanlık suçu olduğuna ve terörü lanetlediğine ilişkin açıklaması

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 2

17 Şubat 2016 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.11

BAŞKAN: Mustafa YENEROĞLU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Fatma BENLİ (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Şenal SARIHAN (Ankara)

SÖZCÜ: Leyla ŞAHİN USTA (Konya)

KÂTİP: Ayhan BİLGİN (Kars)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın Başbakan Yardımcımız, saygıdeğer Komisyon üyelerimiz, çok değerli bürokratlar, saygıdeğer basın mensupları ve sivil toplum kuruluşlarımız ile sendikalarımızın çok değerli temsilcileri; toplantı yeter sayımız vardır, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 26'ncı Yasama Dönemi Birinci Yasama Yılı 4'üncü toplantısını açıyorum. Toplantımızın hayırlara vesile olmasını Yüce Rabb'imden diliyorum.

Gündeme geçmeden, Komisyon çalışmaları hakkında kısa bir bilgilendirme yapmak istiyorum. Bildiğiniz gibi, kurmuş olduğumuz alt komisyonlar çalışmalarını sürdürmekteler.

Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu, ceza infaz kurumlarının genel durumu konusunda Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünü ve ceza infaz sistemindeki temel sorunlar ile ulusal ve uluslararası denetim mekanizmaları konularında ceza infaz sisteminde sivil toplum derneği temsilcilerini dinlemiştir, ilerleyen zamanlarda da cezaevlerinde yerinde incelemelere başlayacaktır.

Mülteci Hakları Alt Komisyonu, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünü, Başbakanlık Göç İdaresi Başkanlığını, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğünü, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünü dinlemiştir. Sığınmacılara hizmet götüren kamu kurumlarının dinlenmesi sonrasında, konuya ilişkin çalışma yapan sivil toplum örgütlerinin ve akademisyenlerin dinlenmesi planlanmaktadır. Yine, alt komisyonun çalışma planına göre, komisyon sığınmacı kamplarına da önümüzdeki zamanlarda ziyaretler gerçekleştirecektir.

12 Eylül sonrası kurulan Diyarbakır 5 no.lu Cezaevi Alt Komisyonu ise ilk toplantısını yarın saat 10.00'da gerçekleştirecektir. Bu toplantıda, Diyarbakır Cezaevinde kalmış bulunan hükümlülerden 3 kişinin tanıklığına başvurulacaktır. Aynı zamanda, o döneme ait bilgi ve belgelerin Komisyonumuza gönderilmesi hususunda ilgili bakanlıklarla yazışmalar yapılacaktır.

Son olarak, Batı Ülkelerinde İslam Düşmanlığını İnceleme Alt Komisyonu üyelikleri için Ardahan Milletvekilimiz Orhan Atalay, Bursa Milletvekilimiz İsmail Aydın, İstanbul Milletvekilimiz Hulusi Şentürk, Sakarya Milletvekilimiz Ali İhsan Yavuz, İstanbul Milletvekilimiz Mahmut Tanal, Kars Milletvekilimiz Ayhan Bilgen ve Osmaniye Milletvekilimiz Ruhi Ersoy Bey belirlenmiştir. Komisyon önümüzdeki günlerde çalışmalarına başlayacaktır. Hayırlı olsun.

Komisyonumuzda ayrıca bugün itibarıyla başvuru sayısı 445'tir. Bu başvuruların 210 adeti Komisyonumuzca işleme alınmıştır, diğerleri de yasal süresi içinde cevaplanacaktır.

Şimdi, asıl gündemimize geçiyorum. Basın mensuplarına da teşekkür ediyorum. Kendilerine rica etsek, artık toplantımızı bundan sonra kapalı olarak sürdüreceğiz.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Açık olabilir, ben rahatsız olmam.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, yanlış ifade olmadı mı acaba, kapalı oturum...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 3

BAŞKAN – Yok, anlaşıldı o, yani sonuçta görsel basın için, yazılı basın burada bulunacak.

Şöyle yapalım: O zaman, Sayın Başbakan Yardımcımızın sunumundan sonra, tartışmalara geçmeden önce inşallah şey yaparsanız iyi olur. Zaten yazılı basın bulunuyor, orada bir problem yok.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) Kanun Tasarı ve Teklifleri

1.- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı (1/596)

BAŞKAN – Evet, gündemimizde, (1/596) esas numaralı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı bulunmaktadır. Söz konusu kanun tasarısıyla, mevcut Türkiye İnsan Hakları Kurumunun kurumsal kapasitesinin güçlendirilerek etkinliğinin artırılması, ayrımcılık yasağı ve eşit muameleyle ilgili temel yasal çerçevenin ve kurumsal yapının düzenlenmesi, işkence ve kötü muameleye karşı ulusal önleme mekanizması olarak belirlenen kurumun etkinliğinin ve işlerliğinin artırılması öngörülmektedir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Tümü üzerindeki görüşmeler kapsamında ilk sözü, Hükûmet Temsilcisi, Başbakan Yardımcımız Sayın Lütfi Elvan Bey'e veriyorum.

Buyurun Sayın Başbakan Yardımcım.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, sivil toplum kuruluşlarımızın, yine ilgili kamu kurum ve kuruluşlarımızın, basınımızın çok değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'yla ilgili sizlere bilgi vermek üzere söz almış bulunuyorum.

Müsaade ederseniz, kanun tasarısına geçmeden önce çok genel olarak, hem dünyadaki gelişmeler hem de...

BAŞKAN – Biraz daha sesli veya mikrofonu yanaştıralım.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) –...insan hakları konusunda da bazı düşünce ve duygularımı da tabii sizlerle paylaşmak istiyorum.

Dünyada gerçekten çok hızlı bir değişim ve dönüşüm süreci yaşanıyor. Bu değişim ve dönüşüm sürecine ayak uyduran ülkelerin, kurumların gerçekten, hem yaşam standartları açısından, temel hak ve hürriyetler açısından, büyüme, gelişme, kalkınma açısından sürdürülebilir bir yapıda olduğunu görüyoruz ancak tabii ki bunların tamamının gerçekten bir reform ajandanız olması hâlinde ve bu reformların süreklilik arz etmesi hâlinde gerçekleşebileceğini düşünüyoruz. Dolayısıyla, bizim de reform ajandamızda bulunan hususlardan bir tanesi ki bu hem Avrupa Birliği müktesebatına uyum çerçevesinde yapmamız gereken bir düzenleme hem de Avrupa Birliği vize muafiyeti çerçevesinde, haziran ayında vize muafiyetinin pilot uygulamalarına ve ekim ayında da tam manasıyla vizesiz bir geçişe imkân sağlamak açısından mart sonuna kadar gerçekleştirmemiz gereken... Çünkü takvimimizi o şekilde ayarladık ki tabii ki bu yüce Meclisimizin takdiridir ama böyle bir programımız var ve biz bu çerçevede çalışmalarımızı açıkçası yürüttük ve böyle bir tasarıyla sizlerin huzuruna geldik.

Bugün, açıkçası modern dünyada insan hakları, demokratik hukuk devletinin ruhu olarak nitelendirilmektedir ancak insan hakları tek bir kültürle, belirli bir zaman ve mekânla sınırlandırılmayacak kadar köklü ve evrensel bir değerdir. Şunu açıkça ifade etmeliyim ki bu toprakların, bu halkın tarihini bilenlerin gerçekliğini teslim edecekleri gibi, insan hakları bizim medeniyetimizin de ruhudur, özüdür. Nitekim, Mevlâna, daha 13'üncü yüzyılda, insan hakları ihlallerine engel olmak için, yöneticilere ve hâkimlere yönelik mektubunda, bir bireyin hakkını ihlal etmenin bütün insanlığın hakkını ihlal etmek olduğunu, bir bireyin hakkını korumanın tüm insanlığın hakkını korumak olduğunu hatırlatır. Yine, Osmanlı Devleti'nin kurucusu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 4

Osman Gazi'nin Hocası Şeyh Edebali "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." ifadesini kullanmış ve bu uyarıyı yapmıştır.

Günümüze geldiğimizde ise insan hakları hukuku İkinci Dünya Savaşı sonrasında somutlaşmış ve maddi bir şekle kavuşmuştur. Evrensel düzeyde Birleşmiş Milletler, bölgesel olarak ise Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği düzeyinde insan hakları koruma mekanizmaları oluşturulmuştur. İnsan Hakları ihlallerini izlemek ve bu alanda görüş bildirmekle görevli ulusal insan hakları kurumları ise 1990'lı yılların başından itibaren ortaya çıkmıştır. 1993 yılında Paris İlkeleri'nin deklare edilmesinden sonra ulusal düzeyde bu kurumların yerleşmeye başladığı gözlenmektedir, hatta bölgesel olarak Avrupa Birliğinde birlik düzeyinde bir "AB Temel Haklar Ajansı" adı altında müstakil bir kurum oluşturulmuştur.

Ayrımcılık yasağının ve eşit muamele ilkesinin temel insan haklarından olduğu düşünülerek ayrımcılıkla mücadele de genelde bu kurumların bünyesinde ele alınmaktadır yani insan hakları kurumlarının bünyesinde de ayrımcılıkla ilgili husus ele alınmaktadır. Hem Avrupa Birliği düzeyinde hem de ulusal düzeyde hakim yönelim, ayrımcılıkla mücadele kurulu gibi bağımsız bir kurul olmak yerine, bunu, hâlihazırda mevcut olan ombudsman veya ulusal insan hakları kurumlarının bünyesine eklemek olmuştur. Fransa, İngiltere ve Hollanda bunun en yeni örnekleridir. Nitekim, Hollanda İnsan Hakları Kuruluşuna Dair Kanun'un açıklayıcı raporunda mevcut trendin, ayrımcılıkla mücadele kurumlarının yetkilerinin insan hakları kurumlarınca yürütülmesi olduğu belirtilmiştir. İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna yönelik ise -müsaade ederseniz, çok genel olarak sunumda da göreceksiniz- tasarının amacını, kurumsal yapıyı sizlerle paylaşmak istiyorum.

Tasarının amacı, Türkiye'nin uluslararası yükümlülükleri ve Avrupa Birliği süreci bakımından önem taşıyan, birbirleriyle bağlantılı 3 alanı tek bir kurumsal çatı altında toplamaktır. Bunlar, insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, ayrımcılıkla mücadele ve eşit muamele hakkı, diğeri ise işkenceye ve kötü muameleye karşı mücadele. Bu 3 alanda İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna kapsam itibarıyla görev verilmiş durumdadır. Mevcut İnsan Hakları Kurumuna baktığımızda sadece insan haklarına yönelik bir yetkisi olduğunu görüyoruz. Yine, Bakanlar Kurulu kararıyla, ulusal önleme mekanizması olarak bu kuruma böyle bir görev verilmiştir ancak yasal bir dayanağı bulunmamaktadır, sadece Bakanlar Kurulu kararıyla böyle bir yetki verilmiştir. İşte, bu tasarıyla da ulusal önleme mekanizması görevi de yine bu kuruma verilmiştir.

Bu süreçte, Türkiye İnsan Hakları Kurumu tarafından çalışılmakta olan değişiklik taslağı, yine, İçişleri Bakanlığımızın ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik kanun taslağı, Avrupa Birliği müktesebatı çerçevesinde AB direktifleri, yine, Birleşmiş Milletler Paris Prensipleri ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerin örnekleri dikkate alınmıştır ve bu dikkate alınan hususlar çerçevesinde de en son Reformların Koordinasyonu ve İzlenmesi Kurulunda bu tasarımız değerlendirilmiş ve son şekli verilmiştir.

Toplam 30 maddemiz var. Biraz önce ifade ettim, amaç, kapsam ve diğer hususlar, burayı da geçelim isterseniz arkadaşlar.

Evet, şimdi, eşitlik ilkesi ve ayrımcılığa yönelik olarak kanunun içeriğine baktığımızda, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşitliğin ve ayrımcılığın önlenmesini amaçladığımızı görüyoruz. Yine, eşitlik ilkesi ve ayrımcılıkla mücadeleye yönelik temel ilkelerimizi...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Bakanım, özür dilerim, eksiklik olmaması açısından Başkanım; orada, 3'üncü maddedeki eşitlikte, hem Anayasa'mızda hem Ceza Kanunu'muzun 122'nci maddesinde "mezhep" kavramı olduğu hâlde burada koymamışsınız. LGBT ayrımı yok, azınlık ayrımı... Bu, bilinçli olarak mı yoksa gözden mi kaçmış?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 5

BAŞKAN – Şimdi, Mahmut Bey, ama bakın, böyle yaparsanız basını çıkarmak zorunda kalırım yani lütfen. Şimdi konuyu şey yapsın, zaten sizlere söz vereceğim; siz el kaldırdınız, şimdi sizlere söz vereceğim ama şimdi tartışmalara girmeyelim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tartışmaya girmiyoruz Sayın Başkan. Yani, Sayın Bakan, bu, aynı konuya geldik, başka bir yere gitmiyoruz. 3'üncü madde...

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şimdi, müsaade ederseniz ben sunumu yapayım. Sunumu yaptıktan sonra elbette sizler de - doğal olarak- söz alacaksınız, düşüncelerinizi, duygularınızı ifade edeceksiniz, bana soru soracaksınız, o soruları cevaplandıracağız elbette.

Yine, burada tabii ki kanunda sayılan aşağıdaki temel fiillere karşı sürdürülebilecek olan hususlar, bu; cinsiyet, renk, dil, din, inanç, felsefi, siyasi görüş, servet, doğum, medeni hâl gibi hususlar yer alıyor. Biz bunu belirlerken tabii ki bir taraftan Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği müktesebatı, Birleşmiş Milletlerin o ilgili Paris Prensipleri, tüm hususları dikkate alarak ve ülke örneklerini de dikkate alarak böyle bir düzenlemeyi eşitlik ve ayrımcılık ilkesi çerçevesinde gerçekleştirdik.

Yine, yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasa'nın yargı denetimi dışına bıraktığı işlemleri de kapsam dışı olarak yer aldı. Burada hem tüzel kişilere hem de gerçek kişilere başvuru imkânı da sağlandı. Bu nasıl ve ne şekilde sağlandı, onla ilgili de müsaade ederseniz biraz bilgi vermek istiyorum.

Birincisi: Ayrımcılıkla mücadeleyle yönelik hem bireysel başvuru hakkı veriyoruz hem de İnsan Hakları Kurumuna resen inceleme hakkı veriyoruz.

İkincisi: Bu, ulusal önleme mekanizması olarak, işkenceye ve kötü muameleye karşı mücadelede ise yine hem bireysel başvuru hakkı hem de resen inceleme hakkı veriliyor.

İnsan hakları konusunda ise, biliyorsunuz, kamu kurum ve kuruluşlarımız çerçevesinde işlenen insan hakları ihlallerinde ombudsmanlık müessesesi kuruldu. Dolayısıyla, ombudsmanlık müessesesinin bu fiili, bu çalışmayı yürütmesi nedeniyle İnsan Hakları Kurumunun bu yetkisini kaldırdık açıkçası. Böyle bir mükerrerlik söz konusu oluyor idi ki bunun da olumsuz sonuçları geçtiğimiz dönemlerde yaşandı. İnsan Hakları Kurumunun almış olduğu bir karar ile ombudsmanlık kurumunun almış olduğu karar birbiriyle çelişebiliyor, çelişik bir durum söz konusu olabiliyor. Dolayısıyla, ombudsmanlık kurumumuz, özellikle insan haklarına yönelik bireysel başvuruyu kabul edecek. Dolayısıyla, burada İnsan Hakları Kurumumuza resen inceleme yapma hakkını burada veriyoruz.

Şimdi, ayrımcılığın türleri, AB müktesebatına ve Avrupa Konseyi tavsiyelerine uygun olarak belirlenmiş durumda. Ayrımcılık iddiasında bulunanların bu nedenle maruz kaldıkları olumsuz muamelelerin de ayrımcılık teşkil edeceği yine hükme bağlanmıştır. Buradan neyi kastediyoruz? Eğer herhangi bir vatandaşımız “Bana ayrımcılıkla mücadele yapıldı.” şeklinde herhangi bir başvuruda bulunduğunda, eğer “Siz bu kuruma, ayrımcılıkla mücadele ettiniz, buraya başvurduunuz.” diyerek ayrıca bir ayrımcılık yapılması hâlinde de yine kurul ve kurum bu konuda yetkili olacak.

AB müktesebatında ayrımcılık yasağına ilişkin olarak kamu ve özel sektörü de kapsayacak şekilde 3 ana kategori bulunuyor. Bunlar: Mal ve hizmetlere erişim, sosyal hizmetlere erişim, istihdam alanları. Yine, Avrupa Birliği uygulamalarına ve bununla ilgili diğer ülke örneklerine baktığımızda da 3 ana çerçevenin oluşturulduğunu görüyoruz. Tasarı, bu her 3 kategoride de ayrımcılığı yasaklamaktadır. Bu alanlarda hangi tür uygulamaların ayrımcılık sayılamayacağı ise yine yasa tasarımızda yer almaktadır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 6

Kurumun statüsüne gelince. Türkiye İnsan Hakları Kurumunun mevcut statüsüyle aynı şekilde düzenlenmiştir, bu konuda herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Özel bütçeli bir kuruluştur. İdari ve mali açıdan özerk, kamu tüzel kişiliğini haiz ve Başbakanlıkla ilişkili bir kuruluş olarak belirlenmiştir. Kurumun görevlerine baktığımızda, Birleşmiş Milletler Paris İlkeleri'nde belirtilen ve uluslararası alanda benzer kurumlar tarafından yerine getirilen tüm işlevleri üstlenebilmektedir. Eğitim ve bilinçlendirme faaliyeti, ki Avrupa Birliğinde ağırlıklı olarak bu alana bu tür kurumların yöneldiğini görüyoruz, eğitim ve bilinçlendirme faaliyetlerinin oldukça yoğun olduğunu biliyoruz. Yine, mevzuatla ilgili görüş ve önerileri bildirme, görev alanındaki uygulamayı izleme ve raporlama, ulusal önleme mekanizması sıfatıyla denetim ve inceleme faaliyetlerinde bulunma, başvuru üzerine veya resen özel inceleme yapma yetkilerine sahip.

Kurulun oluşumuna baktığımızda, Kurul üye sayısı 11; Bakanlar Kurulu tarafından 8 üye, Cumhurbaşkanımız tarafından ise 3 üye atanması öngörülmüştür. Başkan ve İkinci Başkan Bakanlar Kurulu tarafından görevlendirilebilecektir. Üyelerin görev süresi dört yılla sınırlıdır. Arka arkaya iki dönem görev yapanlar bir dönem geçmeden üyelik yapamayacaklardır.

Kurul üyeliği şartlarına baktığımızda, 657 sayılı Kanun'daki genel şartları taşımasını öngörüyoruz. En az dört yıllık yükseköğrenim görmüş olmasını öngörüyoruz. Yine, kurumun görev alanındaki konularla ilgili çalışmalar olması, bilgi ve deneyime sahip olması gerekiyor. Kamuda veya özel sektörde on yıl hizmette bulunması, kurumun görev alanına giren konularda bilgi ve deneyimi bulunanların çoğulcu bir temsili olması gerektiğini yine yasamızda açıkça ifade ettik. Buradaki anlamı şu: Burada, birincisi ayrımcılıkla ilgili bir husus var, ikincisi insan haklarına yönelik bir konumuz var, üçüncüsü ise işkenceye yönelik bir düzenlememiz var. Bunun dışında, engelliler, kadınlar gibi toplumun değişik kesimlerine yönelik dikkat edilmesi gereken, üye atanırken göz önünde bulundurulması gereken hususlar var. Bunları da bulunduran bir yapıda bu atamaların gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.

"Başkan ve üyeler süreleri dolmadan hiçbir şekilde görevlerinden alınamazlar." Yine, bu yasa gereği, tasarımız gereği. İkinci görev yasağı söz konusu. Herhangi bir kurumda yani İnsan Hakları Kurumu dışında herhangi bir yerde çalışamayacak. Üyelik sonrası önceki memuriyetlerine dönüşlerindeyse güvence sistemini devreye sokuyoruz, özlük haklarını da koruyoruz. Soruşturma izinleriyse Başbakan veya görevlendireceği bakan tarafından yapılacaktır.

Evet, kurulun görevlerine baktığımızda, karar organı olarak kurul bireysel başvuruları ve resen yapılan incelemeleri karara bağlamak, inceleme ve başvurularda uzlaşma sürecini sonuçlandırmak, ayrımcılık yapanlara para cezası vermek. Ki yaptırım uygulaması şu anda Avrupa'nın birçok ülkesinde maalesef yok, sadece tavsiye niteliğinde kararlar alınıyor. Yaptırım birkaç ülkede var, iki veya üç ülkede yaptırım uygulaması var. Biz de bir yaptırım konulması gerektiğini düşündük ve ayrımcılık yapanlara yönelik de bir para cezası verilmesini burada öngördük. Kurumun hazırladığı inceleme ve denetim raporlarını ve yine, uluslararası iş birliğine ilişkin hususları karara bağlamak da yine kurulun görevleri arasında.

Evet, burada, özellikle şu en altta yer alan ifadeyi biraz açmak istiyorum: "Kurul uzmanlaşmayı sağlamak için daireler ve komisyonlar hâlinde çalışabilecektir." Buradan neyi kastediyoruz? Kastettiğimiz husus şu: 11 üyesi var kurulumuzun. Bu 11 üyenin... Çünkü bireysel başvuruların ne kadar geleceğini bilemiyoruz yani çok yoğun bir bireysel başvuruyla kurum karşı karşıya kalabilir. Böyle bir durumla karşı karşıya kalması hâlinde -ki bireysel başvuru biliyorsunuz, iki alanda başvuru hakkı var; biri ayrımcılıkla mücadele konusunda, diğeri ise işkence ve kötü muamele konusunda- bireysel başvuru söz konusu olabilecek. Dolayısıyla, kurul gerektiğinde ikiye ayrılabilir. İşte 5 kişilik bir grup, kurul üyesi ayrımcılıkla mücadele konusunda karar verebilecek, 11 kişi adına karar vermiş

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 7

olacak; diğer 5 kişilik grup ise işkence ve kötü muameleye yönelik ikinci bir yönetim kurulu gibi çalışabilecek, onlar da kurul adına karar verebilecek veya eğer kurul o şekilde uygun görüyorsa tüm bu bireysel başvuruların tamamı 11 kişilik kurula gelecek. Bu inisiyatifi tamamıyla kurula bıraktık, böyle esnek bir yapı oluşturduk. Esnek yapı oluşturmamızın temel nedeni de açıkçası şu an için bu başvuruların nasıl, ne kadar olacağını öngöremiyoruz dolayısıyla eğer kurulda bir yoğunluk söz konusu olacak olursa gerekirse kurul ikiye ayrılabilir, iki farklı alanda ayrı ayrı karar verebilecek ve bu kararlar da kurulun kararı olarak geçecek.

Diğer bir husus ise, yine çok statik, isimleri, tanımları belirlenmiş daireler oluşturmadık. Bunun yerine, yine, 10 adet birim, daire oluşturulabileceğini... Bu yetkiyi biz kurula veriyoruz; bunu 5 birim oluşturur, 6, 7, 8 birim oluşturabilir. Bu kurumun başında bir koordinatör olacak, bir yönetici olacak. Bu yöneticiye yine, biz daire başkanı özlük hakkı vereceğiz ama o birimin ismini bizatihi kurul kendisi belirleyecek. Niye bunu bu şekilde yaptık? Yani, her bir daireye “strateji planlama dairesi”, “insan hakları dairesi”, “ulusal önleme mekanizması dairesi” gibi daire isimleri de koyabilirdik ve bunların görevlerini teker teker zikredebilirdik ama yarın neyle karşılaşacağımızı bilemiyoruz, yeni bir daire kurulması gerekebilir, onun için ilave, tekrar bir yasal değişiklik yapılmasını istedik. Görevlerini tanımladık, ulusal önleme mekanizması olarak, işkenceyi önlemeye yönelik, insan haklarına yönelik, ayrımcılığa yönelik tüm görev ve yetkilerini teker teker saydık ve dedik ki: Kurul bir araya gelsin, kendi yapısını oluştursun. Kurul “Ben 3 daireyi işkenceye yönelik ayırıyorum, 3 daireyi insan haklarına yönelik, 3 daireyi de ayrımcılıkla mücadeleye yönelik kuruyorum.” diyebilir. Yarın ayrımcılıkla mücadeleye yönelik olarak daha fazla başvuru gelmesi hâlinde 3 olan ayrımcılıkla mücadele daire sayısını 4’e, 5’e çıkarma imkânını getiriyoruz, esnek bir yapı oluşturduk burada. Kurul kararını verecek ve Bakanlar Kuruluna sunacak ve Bakanlar Kurulu kararıyla bu da yürürlüğe girecek.

Başkan ve 3 Başkan Yardımcısı olacak. Daha önceki mevcut, şu anki cari olan İnsan Hakları Kurumumuzda sadece 1 Başkan Yardımcısı var, şu anda bu Başkan Yardımcısı sayısını 3’e çıkardık. Bir Başkan Yardımcısı insan haklarından sorumlu olacak, ikinci Başkan Yardımcısı ayrımcılıkla mücadele konusunda sorumlu olacak, üçüncüsü de işkence ve kötü muameleye yönelik yapılan çalışmalardan sorumlu olacak.

Kurumun hizmet birimleri -biraz önce ifade ettim- kurumun teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla atanacak dedim. Bunları zikrettim, bunları geçelim isterseniz.

Sivil toplumla ilişkileri ise kurumun görev alanıyla ilgili konularda görüş alışverişinde bulunmak amacıyla kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve diğer ilgililerden oluşan istişare komisyonu oluşturulacaktır. İnsan hakları sorunlarını tartışmak ve insan hakları konularında bilgi ve görüş alışverişinde bulunmak amacıyla merkezde ve illerde kurum tarafından istişare toplantıları yapılabilecektir.

Başvurular, ayrımcılık -bunları ifade ettim ama hızla tekrar ediyorum- yasağında kişisel başvuru olabiliyor veya resen olabiliyor. Ulusal önleme mekanizmasında yine kişisel başvuru olabiliyor, resen olabiliyor. İnsan hakları ihlallerinde ise resen inceleme söz konusu olabiliyor. Kuruma herkes başvurabilecek, başvurular ücretsiz olacak. Başvuru öncesinde ilgili taraftan sorunun çözümü veya ihlalin giderilmesi de isteniyor. Telafisi güç ve imkânsız zararlar karşısında da bu şart aranmadan başvuru yapılabilecek. Bununla neyi kastediyoruz, çok kısaca da bunu özetleyeyim: Herhangi bir vatandaşımız ayrımcılığa tabi tutulduğunu düşünürse önce bu ayrımcılığı yaptığını düşündüğü kuruma başvuracak -bu kamu olabilir, özel olabilir- bir ay süre verilecek, bu bir aylık süre içerisinde eğer bir ayrımcılık söz konusu ise ve bu giderilmemişse bir ay sonra

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 8

kuruma başvuracak, kurum da bunu üç ay içerisinde neticelendirmek zorunda. Bunun aşamaları da şu şekilde olacak: Önce uzlaşma yöntemi denenecek, taraflar bir araya getirilecek elbette görüşleri alındıktan sonra. Kamu kurumuysa bu ayrımcılığı yapan kamu kurumunun görüşünü soracak, bu görüş ayrımcılık yapıldığını iddia eden ilgili kişiye verilecek ve daha sonra bir araya getirilecek ve bir uzlaşma mekanizması aranacak. Eğer bir uzlaşma söz konusu değilse, eğer gerçekten savcılığa intikal etmesi gereken herhangi bir husus varsa doğrudan savcılığa durumu intikal ettirecek veyahut da bir ayrımcılık söz konusu ise, bir ihlal yapıldığına karar vermişse kurulda, bu konuda ya uyarıda bulunacak ya para cezası verecek. Kamu kurumlarında bu ayrımcılığın yapılması hâlinde bu ceza ilgili kamu kurumuna verilecek, kamu kurumu da bunu ilgili şahsa, kim ayrımcılık yapmışsa ona rücu edecek. Özel kesimde ise doğrudan o şirketin sahibi kimse bu ceza ona verilecek.

Ama burada şunu da ifade edeyim: Eğer, diyelim ki aciliyet arz eden bir durum söz konusu ise, diyelim ki bana ayrımcılık yapıldı ve gerçekten zaman son derece önemli, bir an evvel sonucunun alınması gerekiyor, ben son derece mağdurum, bu tür durumlarda da doğrudan İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna o kişi başvurabilecek yani açıkçası böyle bir açık kapı da bırakıyoruz. Gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin ihlali hâlinde uzlaşmaya gidilerek... Bunların hepsini anlattım. Ceza ise 1.000 lira ile 15 bin lira arası olacak. İhlalin herhangi bir suç teşkil eden bir hususu olması hâlinde de suç duyurusunda bulunulacak.

İspat yükümlülüğü önemli hususlardan bir tanesi. Burada biz ispat yükünün paylaştırılması ilkesini benimsedik. Buna göre, iddia sahibinin, kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması durumunda ispat yükünün karşı tarafa geçeceği öngörülmüştür burada. Yani, eğer bir emaresi söz konusuysa, bir emare var ise, elinde herhangi bir karine oluşturan bir olgu var ise o zaman karşı taraf, ayrımcılık yaptığını iddia ettiği taraf ayrımcılık yapmadığını ispat etmekle yükümlü olacak.

Personel rejimine baktığımızda ise Kurul Başkanı Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığının ek göstergesi olan 7000 ek göstergeye sahip olacak, kurul üyeleri genel müdürlerin yine özlük haklarına sahip olacak, başkan yardımcıları ise genel müdür yardımcılarının özlük haklarına sahip olacak. Kurumda geçici görevlendirme söz konusu olabilecek. Yine, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olmaksızın bu alanda gerçekten uzmanlaşmış, insan hakları konusunda deneyimli, bilgili kişiler de doğrudan, herhangi bir sınava tabi tutulmaksızın kurum tarafından alınabilecek ancak bu personelin sayısı yüzde 10'u geçmeyecek.

Mevcut Türkiye İnsan Hakları Kurumuna ait olarak ise personel taşınır evrak hak ve alacaklarının tamamı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna devrolacak. Başkan ve üyelerinin görevleri sona erer ermez başkan ve ikinci başkan kalan görev sürelerini başkan müşaviri olarak tamamlayabilecek.

Benim sunuşum bu kadar. Ben hepinize çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Elvan'a teşekkür ediyoruz.

Komisyon üyelerimiz ve diğer milletvekillerimizden söz isteyenlere şimdi söz vereceğiz.

İlk önce, Sayın Mahmut Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle, tabii, usul esasın kapısıdır diyoruz; eğer doğru kapıdan girersek varacağımız sonuçlar da doğru olur, eğer yanlış kapıdan girersek çıkacağımız sonuç da yanlış olur. Bu açıdan, Sayın Başkan, bu tasarıya baktığımız zaman, Komisyonumuz esas komisyon; tali komisyon Anayasa, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler, Avrupa Birliği Uyum, Plan ve Bütçe. Takdir edersiniz, İç Tüzük hükümleri uyarınca bu tali komisyonlardan da rapor gelmiş olması lazım. Rapor

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 9

geldi mi acaba? Bu raporlar geldiyse bize birer tane suretini verme imkânınız var mı?

BAŞKAN – Bahsettiğiniz komisyonlar görüşmeyeceklerini ifade ettiler, sadece bir komisyonumuz görüşeceğini ifade etti, o da Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu. Bu komisyonun raporunun da sizlere dağıtılmış olması lazım, dağıtılmadıysa dağıtalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, özür dilerim, o dağıtıldı.

O zaman devam ediyorum kaldığım yerden.

Bu komisyonlar görüşmeyeceklerine ilişkin yazılı beyanda bulundular mı yani yazılı olarak mı size cevap verdiler? “Biz görüşmeyeceğiz bu konuyu.” o şekilde mi cevap verdiler.

BAŞKAN – Malumunuz tasarı 28/01 yani 28 Ocakta TBMM Başkanlığı tarafından tüm tali komisyonlara da iletildi.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Doğru.

BAŞKAN – Dolayısıyla, bu zaman zarfında kendileri –zaten on gün yükümlülüğü olduğu için- görüşmedikleri için biz de görüşmeyeceklerine dair durumu bu şekilde tespit etmiş olduk.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani, özür dilerim, bu sizin iradeniz mi, onların iradesi mi?

BAŞKAN – Hayır, olur mu, onların iradesi.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yazılı belge var mı görüşmeyeceklerine ilişkin?

BAŞKAN – Bakın, İç Tüzük’ten bahsediyoruz, siz de devamlı İç Tüzük’ten bahsediyorsunuz, İç Tüzük’teki hüküm gereği on gün içerisinde...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, o zaman sizden istirhamım o komisyonların “Biz bunu görüşmeyeceğiz.”e ilişkin o belgelerinin birer fotokopilerini sizden istirham ediyorum ben.

Çünkü bunlar yazılı cevap veriyorlar. Yani, evet, görüşmemize engel değil, aynen katılıyorum, 23’üncü madde öyle ama netice itibarıyla, görüşmeyeceklerine ilişkin eğer varsa size müracaatları sizden bunların bir fotokopisini istiyorum. Yoksa da yoktur.

BAŞKAN – Yok, hayır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Elinizde yazılı bir şey yok.

BAŞKAN – Yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki.

Devam ediyorum ben.

Şimdi, biz burada, tabii, madem bir kanun yapıyoruz, burada gerek Meclis İçtüzüğü hükümleri uyarınca da bu şekilde, konuyla alakalı olan hükümler de öncelikle Anayasa’ya aykırı mı, değil mi, bunu da bizim kendi bünyemizde görüşmemiz lazım.

Sayın Bakana teşekkür ederim sunumlarını yaptılar. Tabii, sunumların içerisine biz baktığımız zaman, aynı zamanda da mevzuatın içerisinde genelin üzerine baktığımız zaman 2’nci maddenin, tanımlar maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde kamu görevlisinin tanımı... Şimdi, kamu görevlisinin tanımı, Sayın Bakanım, mevcut olan tüm mevzuatımızı taradığımız zaman, tüm mevzuatımıza baktığımız zaman aşağı yukarı Ceza Kanunu’nda, Ceza Muhakemeleri Kanunu’nda, 657’de, tüm mevzuatlarda kamu görevlisinin tanımı yazılı. O mevzuatların tamamında kamu görevlisinin tanımı “kamu faaliyetlerinin yürütülmesinden...” ibaresiyle devam eder. Burada kamu faaliyetlerinin “faaliyet” ibaresini kaldırmışsınız, “kamu hizmeti” demişsiniz. Her hizmet bir faaliyet olmayabilir. Bu çerçevede faaliyet daha geniş kapsamlı, kamu hizmeti daha dar kapsamlı, bu açıdan burada bir yanlışlık var.

Devam ediyorum, aynı fıkranın (i) bendinde “makul imkânlar nispetinde” ibaresi var.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 10

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Tekrar edebilir misiniz?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Birinci fıkranın...

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Faaliyeti anladım ben...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Orada da “mali imkânlar” nispetinde geçiyor Sayın Bakanım. Mevcut olan Anayasa’mızın 65’inci maddesinde sosyal devlet açısından “mali imkânlar” ibaresi orada geçiyor, bu “mali imkânlar” nedeniyle hiçbir işlem yapılmıyor. Yani, yapılmayacak tüm işlemlerde bu kavramın arkasına sığınılacak ve gerçekten ihmal edilecek, yapılmayacak yani bu “mali imkânlar” nispetini bence burada çıkarmak lazım.

Devam ediyoruz, burada 3’üncü madde, bakın. Ben de bunların fotokopilerini dün çektim, olmazsa bunları sizlere de, Sayın Başkanlığa da takdim edeyim ben. Anayasa’mızın 10’uncu maddesine bakalım, eşitlik ve ayrımcılık yasağıyla ilgili. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 14’üncü maddesi, Avrupa Sosyal Şartı’nın - yalnız, Avrupa Sosyal Şartı’nda şöyle bir düzenleme var: Orada maddeler numaralandırma usulüyle gitmiyor, harf usulüyle numaralandırmalar yapılıyor- Beşinci Bölümünün (e) maddesinde ayrımcılık yasağı var.

BAŞKAN – Sayın Vekilim, çok özür diliyorum, sözünüzü kesmek istemem, parantez açmış olayım.

Siz maddelere geçildiği zaman söz istemeyeceksiniz herhâlde anladığım kadarıyla, öyle mi?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Genel bir ifade olarak, Sayın Bakan sunuşunu genel yaptı ya, ben de genele karşılık...

BAŞKAN – Yani, maddelere geçtiğimiz zaman da aynı imkâna sahip olacağınızı ifade etmek adına söyledim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Burada Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi’nin 26’ncı maddesinde yine eşitlik hükmü var. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 2’nci maddesindeki eşitlik maddesi var ve bu, Anayasa’mızın 10; bunlara komple biz baktığımız zaman, mevcut olan bu eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı bu uluslararası sözleşmelere göre daha dar, daha az kapsamlı, Anayasa’mıza göre de az kapsamlı. Niçin? Mesela, Anayasa’mızda mezhep ayrımcılığı ve benzeri nedenler geçtiği hâlde burada tahdidi olarak tek tek sayılmış. Kanun yaparken bir, sebepleri tahdidi olarak tek tek sayma yöntemi var, bir de siz tek tek saymadan “ve benzeri nedenler, ve benzeri sebepler” dersiniz bu tür eşitsizliği doğuran nedenlerin, ayrımcılığı yapılan sebeplerin çerçevesini de genişletmiş oluruz. Bu açıdan, bu, mevcut Anayasa’dan daha dar, uluslararası sözleşmelerden daha dar, Anayasa’ya da aykırı bir hüküm. Nedir burada somutlaştırırsak? Anayasa’da mezhepçilik ayrımcılığı yasaklandığı hâlde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 14, Evrensel İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 2’nci maddesinde yasaklandığı hâlde burada yok. Diğer sözleşmelerin bazılarında “azınlık” ibaresi geçiyor, LGBT ayrımı geçiyor, onların hiçbirisi burada geçmiyor ve 3’üncü maddede “siyasi görüş” denilmiş. Şimdi, siyasi düşünce mi geniş kapsamlı, siyasi görüş mü geniş kapsamlı? Siyasi görüş, siyasi düşünceye göre daha dar kapsamlı Sayın Başkanım. Burada, mesela, yine, aynı şekilde, 3’üncü maddenin (4)’üncü fıkrasında, “konular bakımından ayrımcılığın tespiti” deniyor. Ayrımcılığın tespitinden ziyade, hani, biz nasıl suç işlemeye önleyici polis deriz, burada, “ayrımcılığın önlenmesi ve tespiti” denilemez mi? Yani, burada, önlemek için hiçbir çaba sarf etmeyecek miyiz biz? Bu konuda bu eksiklikler var.

4’üncü maddeye geçiyoruz, orada çoklu ayrımcılık; ferdî ve tekli ayrımcılık anlamında sıkıntı var, (f) bendinde “makul düzenleme yapmama” var. Şimdi, “makul” dediğiniz yerde kaçamak bir olay çıkıyor karşımıza. Burada işin arkasına işte, ekonomik imkânlar el verdiğinde makul sebepler veya makul düzenleme bu idarenin kaçamak yollarıdır veya işverenin kaçamak yollarıdır. Burada açık ve net çünkü

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 11

kanun yapılırken kanun yapma tekniklerinden bir tanesi de açık, net ve belirleyici olmasıdır, genel ifadelerden kaçınmak lazım.

5'inci maddeye geçiyoruz. Yine, aynı şekilde, (2)'nci fıkrada, "makul düzenlemenin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür." deniyor. Bu, yine, yoruma muhtaç, kavram net değil, kavramın net kullanılması lazım.

Geliyoruz, İnsan Hakları Kurumundan bahsettiniz. Yani gayet rahat, Sayın Sefer Bey'le birlikte, yine onun Başkanlığında İnsan Hakları Komisyonu olarak geçen dönemde çalışmıştık. İnsan Hakları Kurumuna baktığınız zaman, üyelerin seçimi, nitelikleri ve vasıflarıyla ilgili ayrıntılı bir düzenleme olduğu hâlde burada hiçbir ayrıntılı düzenleme yok. Yani, burada biz insan hakları ve eşitlikle ilgili sanki iş bulamayan insanlar veya siyasi iktidarın bir "gölge insan hakları kabinesi" mi deriz, buraya bir "paralel yargı" mı deriz, paralel bir yargı İnsan Hakları Kurumunun altında mı kuruluyor, yoksa paralel bir kurum mu kendine kuruyor? Allah rızası için ya, İnsan Hakları Kurumunun oradaki maddelerini alıp niye buraya yapıştırmadınız? Bu kanunu da çıkaran sizdiniz, vasıflarını, niteliklerini, işte, hangi okullardan mezun, meslek yılları vesairesi ayrıntılı bir vaziyette yazıldığı hâlde burada maalesef... Yani, o alanda uzman sahibi diye siz şifahi anlamda dediniz ama maalesef burada o olay geçmiyor. Orada dediniz ki "657'ye tabi olmayan kişiler de alınabilir." Peki, ben size şunu sorarım: İdamla yargılanmış olan bir kişi... Hiç kafanızı sallamayın, orada yasaklamamışsınız, "657'nin dışındaki insanlar da alınabilir." diyorsunuz; sabıkası olan, hırsız olan, yolsuzluk yapan, siyasi suçlu olan, siyasi olmayan, canavarca hislerini tatmin amacıyla insan öldüren herkes gayet rahat orada... 657 dışında değil mi o?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – "657 dışında" diye bir ifademiz yok, "657'nin genel şartlarına tabi" dedik ilk maddemizde.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstadım, isterseniz, ben burada sizin ekrana yansıttıklarınız eğer buraya net geçmişse onu ben şu an değil, size onu göstereceğim çünkü ben...

BAŞKAN – Öyle yapsak, madde madde çünkü yani, şu anda...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiyor, bitiyor zaten.

Yani, bu anlamda, o çok riskli bir olay.

Kurumla ilgili önce ikili bir ayrım yaptınız, sonra üçlü ayrım; "Bu kuruma başvuruda bir, ayrımcılıkla ilgili; iki, işkence ve kötü muameleyle ilgili." dediniz ama sonradan "insan hakları ihlali" dediniz. Şimdi, şu anda Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru açısından büyük sıkıntılar yaşanıyor. Nedir bu? Anayasa'mızın tanıdığı haklar Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne göre daha dar olduğu için Sayın Bakan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nden doğan hakları vatandaş Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru için kullanamıyor. Sayın kurum başkanı da burada, onlar da bu konuda deneyimli. Yani, gerçekten biz ülkede insan haklarını egemen kılmak istiyorsak, özgürlükleri egemen kılmak istiyorsak burada bu tasarının ilgili bölümlerinde buradaki müracaat kavramında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde tanınan haklarla veya burada bulunmayan haklarda oraya atıf yapılarak veya onayladığımız, kabul ettiğimiz, yürürlükte bulunan uluslararası sözleşmelere atıfla da bu daha doğru olur diye düşünüyorum.

Burada, buradaki Başkan ve üyelerin seçimi hususu da var. Değerli Bakanım, şimdi, 8'ini Bakanlar Kurulu, 3'ünü Cumhurbaşkanı seçiyor; bu, yürütme organının paralel veya bir yan kolu olmasın? Ben bunu böyle okuyorum, bu bağımsız değil, bu tarafsız değil. Gayet rahat yürütme organının, onun emir ve talimatlarıyla birlikte olacak ve burada "iki dönem" demişsiniz üst üste. Evet, gelin bunu tek dönem yapın, dört yıllığına yapmayın. Yani genel seçimlerin tarihiyle niye eş güdümlü yapıyoruz ki? Bir seçilen bir daha seçilemesin ki hiç olmazsa siyasi iktidara bağımlı hâle gelmesin, orada özgür bir vaziyette, tarafsız bir vaziyette karar verme imkânı sağlanabilsin. İdari ve mali anlamda dediniz ki "Paris İlkeleri".

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 12

Paris İlkeleri'nde bu seçimin bu şekilde Bakanlar Kurulu ve Cumhurbaşkanıyla... Bu buna ters düşüyor. Mali ve idari özerkliği yok, bu şekildeki düzenlemede.

Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar, sabrınız için teşekkür ediyorum, saygı ve hürmetlerimi sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Mahmut Bey'e.

Diğer söz isteyen vekillerimizden...

Şimdi, ben tekrar söylüyorum, takdir sizin ama maddelere zaten geçeceğiz, orada da çok daha ayrıntılı bir biçimde bunlar ifade edilebilir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani, alt komisyona geçilmeyecek mi? Alt komisyon sivil toplum kuruluşlarından görüş almayacak mı?

BAŞKAN – Şimdi, sivil toplum kuruluşlarımız burada, kendileri zaten o konuyla ilgili biraz sonra görüşecekler.

Ayhan Bey, buyurun...

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI GENEL SEKRETERİ METİN BAKKALCI – Özür diliyorum efendim, andığınız için. Yöntem olarak biz bilmediğimiz için, geçen dönem, örneğin dört yıl önceydi, yine bu mekânlarda, yine Türkiye İnsan Hakları Kurumu Yasa Tasarısı tartışılırken davet edildik ama Komisyon çalışmasında öyle bir program yapmıştınız ki bizleri ne güzel dinlemişti o günkü heyet. Bugünkü programınız...

BAŞKAN – Bugünkü programda da aynı şekilde sizleri dinleyeceğiz. Şimdi, vekillerimiz görüştüğten sonra...

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI GENEL SEKRETERİ METİN BAKKALCI – Maddelerden falan sonra mı, nasıl?

BAŞKAN – Hayır, hayır; şimdi, sayın vekillerimiz, Komisyon üyelerimiz söz istediler, onlara söz vereceğiz, akabinde sizlere söz vereceğiz.

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Usul hakkında konuşabilir miyim?

BAŞKAN – Ama bir sıralama var, Ayhan Bey bir görüşün, size de biraz sonra...

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Benim söyleyeceğim usul hakkında.

BAŞKAN – Belki Ayhan Bey de usul hakkında konuşacak, ben bilmiyorum ki.

AYHAN BİLGİN (Kars) – Benimki esas, yasanın genel mantığıyla ilgili ama isterseniz, hani acil ve usulse öne alın.

BAŞKAN – Buyurun.

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma esas ve usullerine ilişkin

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Hazır burada sivil toplum örgütleri de varken genel anlamda Sayın Başbakan Yardımcımız bizi bilgilendirdiği gibi, onlar da genel görüşlerini aktarırlarsa üye arkadaşlarımızın düşünceleri daha gelişkin olur.

O nedenle, bizlerin konuşmasından önce sivil toplum örgütlerinin bu konuyla ilgili genel görüşlerini dinlemek isteriz. Usulü öyle devam ettirelim diye.

BAŞKAN – Yani, genel bir kanaat varsa benim açımdan bir mahsuru yok.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Pardon Başkanım, ben de söz alabilir miyim usulle ilgili?

BAŞKAN – Şimdi, Ayhan Bey, siz buyurun da ondan sonra size vereyim. Şimdi, ben Ayhan Bey'e sormadım ki usulle mi, esasla mı...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Hayır, hayır, aynı konuda söyleyecektim. O sebeple...

Biraz önce, toplantımız başlamadan önce sivil toplum örgütü temsilcisi arkadaşlarımızla da konuşarak Sayın Başkanla paylaşmıştım. Onların düşüncelerini öncelikli almanın ben yararlı olacağı inancındayım. Çünkü, zannedirim, biraz sonra Ayhan arkadaşımız da... Örneğin, bana söz verildiğinde ben de esas olarak bu çalışma yapılırken sivil toplum örgütlerinin görüşlerinin alınmamış olmasının önemli

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 13

bir eksiklik olduğunu, hem Paris İlkeleri'yle ama esas olarak da bizim Anayasa'mızla ve yöntemle bu tasarının hazırlanması olgusunun çeliştiğini düşünüyorum. Bu yanıyla ben de destekliyorum. Arkadaşlarımızın öncelikle düşüncelerini bizimle paylaşmaları hepimiz için yol gösterici olur, hem de bir eksiğin tamamlanmış olması olur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Ben söz almak isteyen vekillerimize söz vereceğim. Akabinde, sivil toplum kuruluşlarının sözleri, söz alan vekillerimizden sonra... Geri çekebilirler başvurularını. Geri çekmeleri durumunda direkt sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerine söz veririz. Aksi takdirde vekillerimiz konuşur. Akabinde sivil toplum kuruluşları temsilcilerimize söz vereceğiz. Onun akabinde yine söz alabilirsiniz.

Evet, Ayhan Bey, buyurun.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) Kanun Tasarı ve Teklifleri (Devam)

1.- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı (1/596) (Devam)

AYHAN BİLGİN (Kars) – Ben yasanın genel mantığıyla ilgili birkaç şey paylaşmak istiyorum.

Bir kere, tabii, daha önce de yani sanırım Sayın Elkatmış döneminde çok ciddi bir çalışma yapıldı. Hem ombudsman kurumuyla ilgili hem de insan hakları kurumuyla ilgili uluslararası iki toplantı düzenlendi ve bu toplantılarda dünya deneyimleri bizatihi o kurumların temsilcileri tarafından paylaşıldı. Yani, kaygılar, tecrübe ve nerelerde tıkandı, hangi kurumlar daha başarılı, etkili, buna dair çok ciddi bir birikim vardı. Ama sanırım, ciddi bir zaman baskısı var. Dolayısıyla da bu reform takviminin aslında bu yasayla ilgili de yeterince tartışma yapmadan ve tam da varlık sebebi olan konuyu çözmeden yasalaşması durumunda, belki, evet, bir kurum kurmuş olacağız ama daha kurulur kurulmaz meşruiyeti tartışmalı ve uluslararası arenada da akreditasyon elde etmemiş bir kurum ortaya çıkaracağız. Bu çok ciddi bir risktir. Yani, dünyada bu konuda çok saygın, çok ciddi tecrübesi olan kurullar var ve bu kurullar Türkiye'de kurulan kurumu eğer yapılanma biçimiyle itibarıyla o nitelikte görmezse, sonra o kurullarda emek sarf edecek insanların da belki çok değerli çalışmaları heder olacak. Dolayısıyla da bu akreditasyonu elde etmek ve hem toplumsal meşruiyeti hem uluslararası meşruiyeti yakalamak açısından ben sadece kurulun oluşum biçimiyle ilgili bir iki şeye değineceğim, çok da uzatmayacağım. Çünkü, ben de sivil toplum örgütlerinin bu konuda dinlenmesini önemseyenlerdenim.

Yani, bu "Paris Prensipleri" diye ifade edilenin -ki önemsendiği zaten Sayın Bakan tarafından da paylaşıldı, ifade edildi- en temel esprisi bence şu: Yani, bir taraftan kamu gücünü kullanma yetkisine sahip olmak yani kamu adına, kamu otoritesi adına insan hakları ihlalleriyle mücadele etme gücüne sahip olmak ama bir taraftan da insan hakları sorunları tam da devlet ile bireyler arasında, toplum arasında bir gerilim alanı olduğu için de sivil mantıkla, insan hakları mantığıyla, özgürlükler ekseninde bir inisiyatif alabilmesini sağlamak yani bu dengeyi sağlamak -kamu gücünün sağladığı imkânlarla- ama sivil düşünmenin, özgürlükçü, insan haklarından yana düşünmenin zorunluluğunu birlikte sağlamak.

Şimdi, kurul üyelerinin oluşumuyla ilgili eğer bu temel espriyi sağlayacak bir mekanizma kurulmazsa yani tipik bir bürokrasi içerisinde bir aygıt, bir mekanizma oluşturma pozisyonu doğarsa bunun en büyük riski insan haklarının devletleştirilmesi konusudur. Yani, bu çok köklü bir tartışmadır, burada buna vakit yok. Ama yani insan hakları alanını bu kadar devletin hiyerarşisi, bürokrasisi içerisine dâhil ettiğinizde hem ihlallerle mücadele mümkün olmaz -bütün deneyimler bunu gösteriyor- hem de bir süre sonra -yani bu kurulların varlık sebebi boşa düştüğü için bizim de çok sıkça yaşadığımız- yeni kurullar oluşturma, yeni kurumlar

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 14

kurmaya dair arayışa gireceğiz. Çünkü, ihtiyaç çözülmemiş olacak, toplumsal talep devam edecek. Yani, sadece şeyi ifade etmek isterim: Bu kurulların oluşumunda iki yöntem mümkün.

Bence Türkiye’de insan hakları alanında mücadele eden sivil kuruluşlar zaten rüştünü ispat etmiştir yani son derece zor dönemlerde tarafsızlıklarını, bağımsızlıklarını koruyan bir yaklaşım ortaya koymuşlardır. Bu kurulların oluşumunda tabii ki baroların, meslek örgütleriyle birlikte insan hakları alanında çalışan sivil örgütlerin doğrudan doğruya kendi arasından seçmesi ve sadece prosedürel onay yetkisinin, belki Bakanlar Kuruluna ya da yani başka mekanizmalara verilmesi söz konusu olabilir.

İkincisi de böyle bir yolu yani sağlayabildiğimiz kadar, içinde, sayısal anlamda mümkün olduğu kadar temsil ettirmeliyiz.

Üçüncüsü de yani dünya örneklerinden bildiğimiz, Parlamente’ye, dolayısıyla farklı siyasi görüşlerin temsilini sağlayarak kurulun tarafsızlığını yani bağımsızlığını sivil toplumun sağlaması mümkündür. Tarafsızlığını da partilerin temsil haklarının sağlanması sağlar. Dolayısıyla da ben Bakanlar Kurulunun, Cumhurbaşkanının değil, sivil toplumun ve Parlamente’nin kurulun oluşumunda asıl inisiyatif sahibi olması gerektiğini, bunu önemsememiz gerektiğini, bunu küçük bir ayrıntı gibi görmeyip bu kurumun meşruiyeti, varlık sebebi ve bundan sonraki performansı açısından önemsememiz gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, ben teşekkür ediyorum.

Ayşe Acar Başaran Hanımefendi söz istedi, kendilerine söz veriyorum.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ben, Ayhan Bey’in konuşmasının bir kısmını kaçırdım ama benim en çok merak ettiğim, bu yasanın yapım süreci. Çünkü, bugün Genel Kurulda, mevcut, kişisel verilerle ilgili bir yasa da şu anda görüşülüyor ve incelediğim kadarıyla sadece içerisindeki kişisel veriler çıkarılmış, yerine insan hakları serpiştirilerek bir kanun oluşturulma gibi bir yöntem izlenmiş maalesef.

Aslında nereden tutacağımızı bilemiyoruz, çünkü baştan kendisi bile şu anda, onlarca ayrımcı ifadeler, ayrımcı terimler, ayrımcı kurumlar... Aslında kurumun kendisi bile ayrımcı bir kurum olarak bence tanımlanabilir. Onun için, bugün gerçekten burada “Acaba bu kanun üzerinden ne kadar konuşabiliriz, ne kadar düzeltebiliriz, nereden tutarsak düzelir?”den ziyade, bence bunun burada hiç tartışılmayıp direkt tekrar yasanın en başından geri dönüp bu yasanın yapım aşamasında -belki Ayhan Bey de dile getirmiştir ama- sivil toplum örgütlerinden, bu işte gerçekten çalışan insanlardan görüş, düşünce alarak ve eğer bir kurum kurulacaksa amacına uygun bir kurulun kurulması... Çünkü, bir bakıyoruz, evet, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu bir kurul oluşturuyor ama bu kurulun içerisinde temsiliyet adına hiçbir şey yok. Yani, bakıyorsunuz, orada biz 11 erkeğin aslında kurulda var olabileceğini görüyoruz yani buna dair şu anda tek bir düzenleme yok.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Ama kadın da oluyor.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Kadın olabilir ama olmaya da bilir yani ama...

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Erkek de olabilir, olmayabilir; kadın da olabilir, olmayabilir.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ama böyle değil yani bu...

BAŞKAN – Bir dakika, bir dakika, lütfen...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Pardon, müdahale etmezseniz...

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yani, bu kurul aslında bire bir kendisi zaten ayrımcı bir kurul hâline geliyor. Yani, tamamen erkeklerden oluşan bir kurulun kadın hakları ya da kadına karşı bir ayrımcılıkla ilgili nasıl bir karar verebileceğini düşünüyoruz ya da diğer temsiliyetleri, düşünürsek eğer?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 15

Bir bakıyoruz, yine, bu başvuru şartıyla ilgili -bizim şeyde de arkadaşlar zaten muhalefet şerhi vermiş- hangi dillerde başvuru yapılabileceğiyle ilgili şu anda kanunda hiçbir düzenleme yok.

Yani, dediğim gibi, aslında kanun baştan aşağı, kendisi, ayrımcılığın buradaki vücut bulmuş hâli maalesef. Onun için, bence bunun en başına geri dönüp buradan da hiç böyle düzeltmeye, yamalamaya çalışmayıp... Aslında şu anda sivil toplum örgütleri de burada. Onlar düşüncelerini daha iyi ifade edebilirler. Bu konuda bizden daha tecrübeli ve bu işte daha çok duyarlı oldukları için bence direkt başa dönüp "Bir kurum kuralım, hemen marta yetiştirelim." gibi bir anlayıştan ziyade gerçekten şu anda mevcut, Türkiye'nin içerisinde bulunduğu durumu da göz önünde bulundurarak her gün binlerce ayrımcılığa maruz kaldığımız, binlerce insan hakları ihlalinin -bakın, her gün diyorum yani ben artık ay demiyorum- olduğu bir ülke içerisinde bence böyle sadece bürokratik bir kurum kurmak yerine işin özüne uygun olarak... Eğer Türkiye'yi gerçekten düşünüyorsak ve demokratik bir ülke, gerçekten ayrımcılığın olmadığı bir ülke hâline getirmek istiyorsak ona uygun kurumların kurulması için bence çaba sarf etmemiz gerekiyor.

Onun için, bu kanunun bence -dediğim gibi- görüşülmesinin bile benim açımdan düzeltilebilir bir yanı yoktur.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ruhi Bey'e söz veriyorum.

Buyurun Ruhi Bey.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Sayın Bakan, Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, sivil toplum örgütlerimizin değerli temsilcileri ve değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Türkiye İnsan Hakları Kurumunun böyle bir niyetle vücut buluyor olması olumlu bir gelişmedir. Partimiz tarafından da olumlu karşılanmaktadır. Birtakım tecrübelerden sonra ortaya çıkan fiilî uygulamaların derli toplu bir kurum tarafından, kurul tarafından değerlendiriliyor olabildiğini olumlu görüyoruz. Fakat, bununla beraber, kendi parti AR-GE çalışmalarımız üzerinde insan hakları ve uluslararası hukukun uzmanı, akademik arkadaşlarla yaptığımız çalışmalar neticesinde birtakım madde ve bentlerdeki bize göre eksik ve telafi edilmesi gereken konularda Komisyonumuzun dikkatine sunulan hususları rapor hâlinde hazırlamış bulunuyoruz. Bunu gerek Komisyon Başkanına gerekse Sayın Bakana, Başbakan Yardımcısına ve kurumun tüzüğünü hazırlayan ilgili kuruluşlara takdim etmek istiyoruz.

Burada, 3'üncü madde, 4'üncü madde, 7'inci madde başta olmak üzere, 9'uncu maddenin (g) ve (ğ) maddeleri, 11'inci maddenin birinci paragrafının (b) bendi ve tasarının 18'inci maddesinin altıncı paragrafı olmak üzere özetleyebilirim. Bu değerlendirmelerimizde sonuç hükmü olarak 5 maddede önerilerde bulunuyoruz. Böyle bir kurumun daha kapsamlı ve sürdürülebilir olabilmesi için kendini sürekli yenilemesi ve bir çırpıda yapılabilen meselelerin, kurumsal anlamdaki hususların yeterli olmayacağını ve gelişmelere göre yeniliğe açık olması gerektiği... Resen araştırma yetkisi bu kuruma verilmemeli bize göre, sadece başvuru üzerine incelemelerin yapılması gerekmemeli. Kurum yaptırım uygulamamalı, sadece bu ihlallere uğrayan kişilerin yetkili idari yargısal mercilere başvuru ve bu başvuruların takip sürecini bünyesinde barındırmalıdır. Kurum, yargısal faaliyetlerden uzak tutulmalı ve özellikle burada bir eş güdümlü yani -"paralel" ifadesini kullanmak isterken insan, kullanırken bile bir tuhaf oluyor- paralel bir yargıya gitmemeli bu meseleler. Yani, devlet kendi içerisinde, kendi kurumuyla, kendisiyle gelişir birtakım paralellikler oluşturmamalı. Mevcut ve olası Anayasa ve uluslararası hukuk ihlallerinin önüne geçebilmek için daha detaylı ve kapsamlı bir vizyon ortaya koymalı.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 16

Maddeler bendine geçilirse, maddelerle ilgili önerilerimizi orada detaylı olarak vermek istiyorum. Yalnız burada, oralara geçmeden önce bir dakikayla tamamlıyorum. 3'üncü maddede geçen, az önce Sayın Tanal'ın da yapmış olduğu mezhep uyarısı, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde zaten daha kapsamlı olarak vardır. "Yasak" ifadesini kullanıyor olmasıyla terim olarak, kavram olarak "kapsamaz" ifadesini kullanmak -Anayasa'daki gibi- daha şık gibi gelebilir diye düşünüyoruz. Zira, "yasak" ifadesinin olduğu yerlerde, yasaklara karşı olan bir tepki sanki var da böyle bir ayrımcılık yasaklanıyor gibi bir algıya sebebiyet verir düşüncesiyle bu konuyu özellikle burada da dikkatlere sunmak istedim.

Diğer ifadelerde kullanılan kavramlar, terimler ve ilave edilmesi gereken ya da çıkarılması gereken konulardaki görüşlerimizi rapor olarak burada çok vakit almamak adına Komisyonumuza takdim ediyor, teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Evet.

Zeynep Hanım, buyurun.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum öncelikle.

Ben de sivil toplum kuruluşlarını öncelikli dinlemenin faydasına inananlardan birisi olarak sözü maddeler aşamasına bırakmak üzere çok kısaca sadece birkaç konuya değinmek istiyorum.

Öncelikle, kurul temsiliyetinde yer alması gereken STK'ların görüşlerinin bu tasarı hazırlanırken alınmamış olmasını yadırgadığımı ve yanlış bulduğumu söylemek isterim.

Üç temel hususa dair görüş bildirmek istiyorum: Kurulun bağımsız statüsünü tamamen yitirmiş, kendi iradesiyle dahi toplanma yetkisi olmayan bir kurul olarak karşımıza geliyor olması, yine, özellikle STK'larla ilgili yaptığımız vurgu açısından da anlamlı. Hukuki müeyyidelerden bağımsız olarak cezai yaptırım gücü olan bir kurumla karşı karşıyayız. Dolayısıyla, burada da sıkıntılar çıkabileceğini düşünüyorum ve ayrımcılıkla ilgili tanımın –tekrara da düşmek istemiyorum, diğer vekil arkadaşlarım da değindiler, o yüzden kısa kısa söylüyorum- son derece muğlak oluşu, hatta uygulama alanlarının da son derece muğlak oluşu sıkıntılara yol açacaktır. Sözün özü, hukuk dışı koşullara yol açabilecek yasal görünümlü bir ihlal kurumuyla karşı karşıya olduğumuzu düşünüyorum. Bu nedenle, maddelerde tek tek bu sıkıntıları giderebilecek düzenlemelerin yapılması talebimizle, şimdilik sözü bitireyim isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hanımefendi siz de söz istemiştiniz herhâlde, buyurun.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Aslında birçok arkadaşımız değindi, fakat tekrarlamakta fayda görüyoruz. Mutlak suretle, tasarının ilgili STK'lar ve tüm kurumlar tarafından ele alınması gerekiyor. Bunun yanı sıra, kanun tasarısının hazırlık sürecinde STK'ların ya da diğer kurumların görüşlerinin alınmaması bir tarafa, İnsan Hakları İnceleme Komisyonu ile da istişare edilmemiş olması hakikaten kaygı verici.

Şimdi, amacın ne olduğu çok önemli yani neyi amaçlıyoruz bu kurumu oluştururken? Hakikaten, Türkiye'de insan haklarına ve eşitliğe aykırı yaşanan tüm davranışlara, tüm tutumlara karşılık gelecek olan bir kurumumu mu oluşturmaya çalışıyoruz? Yoksa, yine geçen haftalarda Genel Kuruldan hızlı hızlı geçirdiğimiz torba yasalar gibi, hatta şu anda görüşülen diğer tasarılar gibi, hani, belli bir amacı olmadan, hızlı bir şekilde "Sadece yetiştirelim, adı olsun ama içi tam anlamıyla doldurulmasa da olur. Daha sonradan eklemelerle, daha sonradan ortaya çıkacak sorunları tekrardan belki yasalaştırma noktasında yeniden oturur, yeniden konuşuruz, yeniden tartışırız" mı acaba amaçlıyoruz diye düşünmeden edemiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 17

Bu anlamda, özellikle bir noktaya değinmek istiyoruz. Tasarının 10'uncu maddesinde "Başkan ve İkinci Başkan, Bakanlar Kurulu tarafından görevlendirilir." Yani, bir kurumdan bahsediyoruz ve bu kurumun adı tam anlamıyla şu: İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu. Fakat, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun bu kadar bürokratik, bu kadar Bakanlar, Başbakanlar, Cumhurbaşkanlığının baskısı altında olması kabul edilebilir değil. Tasarının ruhuna, tasarının amacına aykırıdır. Bağımsız ve özerk olması gerekir. Tam anlamıyla insanların, vatandaşların, bu ülkede yaşayanların insan haklarını özgürce konuşabilecekleri platform oluşturmaya çalışıyorsak şayet, bu, bağımsızlıktan ve denetim kurumlarından uzak bir şekilde oluşturulan, ortaya çıkarılan tasarının burada konuşulması dahi doğru değil.

Elbette ki tüm maddeler üzerinde ayrı ayrı görüşlerimizi bildireceğiz. Fakat, Sayın Bakanımız da buradayken -eminim ki diğer sevgili üyelerimizin de görüşleri bu noktadadır- en başına dönülmesi, tasarı oluşturulurken İnsan Hakları Komisyonunun görüşünün alınması ve ciddi bir çalışma yapılması, bunun yanı sıra, ilgili STK'lardan; kadın, gençlik, LGBT kurumlarından yani bu ülkede gerçekten insan hakları ihlali noktasında inisiyatif alabilecek, görüş bildirebilecek herkesin bu çalışmaya katılması ve bu çalışmadan sonra tasarının oluşturulması ve daha sonra gündeme alınması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, ben teşekkür ediyorum.

Konuya değinirken başta da belirttiğim gibi, Türkiye'nin en büyük, önemli sivil toplum kuruluşlarını ve onları temsilen ortak kurumları da biz davet ettik, kendileri zaten söz alacaklar. Bunun ötesinde, konuyla ilgili görüş belirtmek isteyen sendikalarımızı da davet ettik. Arkadaşlarımızı dinleyelim, ondan sonra...

Şimdi, söz almak isteyen sivil toplum kuruluşlarımız, sendika temsilcilerimiz, kamu kurumlarımız, yalnız, sizden şöyle bir istirhamım olacak. Bir arkadaşımızın ifade ettiği konuyu aynı şekilde yani başka unsurları varsa tekrar etmeden ele alabilirsek çok daha sağlıklı bir yöntem geliştirmiş oluruz. Bu, istirhamım çünkü sivil toplum kuruluşlarımızda söz almak isteyen birkaç temsilcimiz olabilir. Şu anda bir kişi evet yani...

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Sayın Başkan, geçmeden ben hakkımı kullanabilir miyim çok kısa olarak?

BAŞKAN – Buyurun da yani...

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Geçmeden.

BAŞKAN – Eyvallah. Siz söylediğiniz için önceden onları dinleyelim.

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Yani, ben söyledim ama kısa olsun dedim. Bakın hepimize söz verdiniz. Dolayısıyla, ben de bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Ama yani vekillerimizin kendi takdiri. Konuşmak istiyorlarsa ben...

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Tamam, ben bir şey demiyorum, hayır, olması gerekeni söylemiştim usul hakkında.

Usul, biliyorsunuz, önceliklidir ve onun üzerinde de karar vermek gerekiyordu ama ben de çok kısa bir şey söyleyeyim, düşüncelerimi ortaya koyayım.

Bu kurulun doğrudan doğruya bir kamu kurumu olarak, devlet kurumu olarak teşekkül ettiği açıkça görülüyor. İnsan hakları ayrımcılığı gibi çok önemli bir konuda görev yapamayacağı düşüncesindeyim, şundan dolayı: Çünkü, ayrımcılık ve hak ihlalleri daha çok devlet tarafından veya siyasi yönetimler tarafından yapılır. Bu, Voltaire'den beri böyledir ve bunun mücadelesi yapılmaktadır. Şimdi de burada üyelerin teşkiline baktığınız zaman -yönetiminden- siyasi yönetimlerin ve devletin yetkililerinden oluşmaktadır, birincisi bu. Yapısı son derece tehlikelidir. Sadece bir devlet kurumu hâline gelmektedir. Hak ihlalleri ve ayrımcılıkla ilgili konuların burada çözüleceği çok görülmemektedir. Öyle ki kendi başkanını, başkan yardımcılarını bile seçemiyor bu kurul. Doğrudan doğruya Hükûmet müdahale ediyor başkan yardımcılara bile.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 18

Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisinde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu vardır yani burası. Bu kurulun bu Komisyonla olan ilişkisi de ne şekilde kurulacaktır, o da burada görülmüyor. O zaman, bir zaman sonra birbirleriyle çatışan kurumlar hâline dönüşebilir.

Ben kısaca bunları söylemek istiyorum. Başta da söylediğim gibi, önce bu yasanın, bu çalışmanın, bu tasarının sivil toplum örgütlerinden de görüş alınarak ortaya konulması gerektiği düşüncesindeydim. Bugün burada almak önemlidir.

Ben bir öneride bulunmak istiyorum. Sivil toplum kuruluşları görüşlerini aktardıktan sonra, eğer uygun görürse kurul üyesi arkadaşlarımız belli bir zaman, kurulu erteleyelim, çalışalım üzerinde ve ona göre gelelim. Çünkü, belgeleri bugün aldım ben şahsen. Bilmiyorum, bütün arkadaşlar öyle mi. Herkes o şekilde. O nedenle...

BAŞKAN – Yok canım, öyle değil ama yani şimdi, biz zamanında gönderdik.

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Ben bugün aldım.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Birçoğumuz.

BAŞKAN – Hayır ama yani arkadaşlarınızla görüşeceksiniz onu.

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Kime gönderdiniz?

BAŞKAN – Yani, danışmanlar niye size bugün vermiş?

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Hayır.

BAŞKAN – Bilmiyorum.

Evet, teşekkür ediyorum, ben bu konuyla ilgili tartışmaya girmeyeceğim.

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Bizim arkadaşlarımızın tamamı yasa tasarısını bugün aldık. Bize sadece bir föy geldi yani bir yaprakta bugünkü toplantı ve gündemi geldi. Yani, bunu bize değil de siz kendi sekreteryanıza söyleyeceksiniz.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum. Komisyon olarak biz tasarıyı tüm vekillerimiz, tüm Komisyon üyelerimize gönderdik. Ne zaman gönderdik, tarih olarak da biraz sonra size tarihini de veririm. Dolayısıyla, orada siz artık sorgulamak durumundasınız. Ben STK temsilcilerine...

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Lütfen gönderdiklerinizi imza karşılığında verin olur mu, öyle olduğu zaman? Çünkü, biz almadık, bizim bütün arkadaşlarımız, muhalefettekiler almadılar.

BAŞKAN – Tamam, arkadaşlar o konuyla ilgili bir getirirseniz ben de...

Yani, lütfen, müsaade buyurursanız, evet, STK temsilcilerine söz...

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Yalnız, görüş bildiren komisyonun raporu da az önce hepimize dağıtıldı.

BAŞKAN – Zaten az önce geldi, sonuçta az önce.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Yok, yeni geldi de...

BAŞKAN – Bize de az önce geldi yani.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Ama onu da okumaya ihtiyacımız var, hep birlikte değerlendirmeye ihtiyacımız olduğundan...

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bakın, şimdi, Fikri Bey, STK temsilcilerini dinleyelim dedik. Yani, şimdi, onları dinleyeceksek müsaade edeceksiniz.

Buyurun efendim.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI GENEL SEKRETERİ METİN BAKKALCI – İzninizle, zaten yazılı olarak sizlere sunacağız. Helsinki Yurttaşlar Derneği, İnsan Hakları Derneği, İnsan Hakları Gündemi Derneği. İnsan Hakları Araştırmaları Derneği, MAZLUMDER, Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Uluslararası Af Örgütü Türkiye şubesi, böyle yedi kurum olarak biz bugün ilk defa değil, 2009’dan itibaren yedi yıldır yazılı olarak bu konuları çalışıyoruz. Konuştuğumuz konu sadece yedi yılla da sınırlı değil. “Paris İlkeleri” dediğimiz mesele, Birleşmiş Milletlerin şu dokümanı 1993 yani biz bu konuyu yirmi üç yıldır çalışıyoruz. Türkiye’de bu konuda insan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 19

haklarından sorumlu devlet bakanlığı oldu, komisyonlar oldu. Türkiye insan hakları kurumlarına ilişkin -beni yanlış anlamayın- zaten eğer öyle bir durum olmasa yeni kurum ihtiyaçları, girişimleri olmazdı. Çok özür diliyorum, çok incitici bir cümle, insan hakları kurumları mezarlığına dönmüştür. Çok çeşitli girişimler oldu. Biz kamudaki kimi arkadaşlarımız da olmak üzere, ya, ne kadar toplandık değil mi, sabahdan akşama? Ve berraklıklar oluşturduk, mutabakatlar oluşturduk. Kurumdaki arkadaşlarımız dâhil olmak üzere çok çalıştık, kitaplar yazdık, raporlar hazırladık, bir örneğini size vereceğimiz, defalarca açıklamalar yaptık. Sadece dört yıl önce, 2012'de bu Meclis çatısı altında, 18 nisanda... Şu anda Türkiye İnsan Hakları Kurumu diye bir şey var zaten; Sayın Başkan burada, Sayın İkinci Başkan burada. Bu kanunun çıkmasından önce yine buralarda konuştuk. 2009'da ulusal program açıklandı 2008'le ilgili. Sayın Cemil Çiçek bunu açıkladı ve bu ulusal programın gereği "Türkiye'de ulusal bir Türkiye insan hakları kurumu kurulması gerekir." dedi bu Paris Prensipleri çerçevesinde. Sonra dönemin Sayın Başbakan Yardımcısı Beşir Atalay Mecliste 10 Kasım'da bir konuşma yaptı, 2009'da. 10 Ocak 2010'da odasında çeşitli toplantılar yapıldı bütün bu kanun tasarılarının gözden geçirilmesine ilişkin, defalarca ya, defalarca.

Ne olursunuz, bir derin nefes alın. Ne olmuş peki? Bu "ulusal kurum" denen şey, ne oluyor böyle? Bakın, sizleri buralara topluyor, evraklar geliyor, gelmiyor bugün. Bize de dün davetiye geldi zaten. Bakın, hemen yazılı belgemizi de hazırladık, hemen geldik, geliriz. Biz yirmi üç yıldır buradayız, yirmi üç yıldır buna çalışıyoruz. Konumuz insan haklarıysa değil mi kriter, olası ihlalciler devlet görevlileri. İnsan haklarından, böyle bir şeyden bahsediyoruz. Paris Prensipleri de bunun için zaten. Olası ihlalcinin aynı zamanda koruyucu olma meselesindeki problemi aşmak için bunu çıkarıyor. Yoksa her kamu birimimizin içerisinde insan haklarıyla ilgili değerli kurumlar var; İçişleri Bakanlığının içinde var, Jandarmanın içinde var, orada var, burada var. Sivil kurumların ötesinde yeni bir kamunun içinde bir kurum ihtiyacı yok zaten, herkesin zaten bunu yapması gerekir. Ama şu mesele, yıllardan süzölmüş tartışmaların sonucunda ortaya çıkan mesele, bunların ötesinde... Ya, olası ihlalcinin aynı zamanda koruyucu olamayacağı durumu karşısında bu çelişkiyi aşmak için iyi niyetli çabalar, iyi niyetli... Kimse kimsenin karşısında falan değil, sadece Türkiye'yle ilgili de değil.

Dolayısıyla, herhangi bir yasa yapma tekniğiyle, ulusal programda "Avrupa Birliği müktesebatı böyle diyor." diye değil. Veya bu kanun tasarısı kamuoyuna, bildiğiniz gibi, 11 Ocakta Hükümet Sözcümüz Numan Bey tarafından açıklandı. Cümlesi aynen şuydu, Numan Bey'in açıklaması, sözlü, canlı cümlesi: Yeni kurulacak Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu için Avrupa Birliği müktesebatından istifade edildiğini belirten Kurtulmuş, bu kurumun Avrupa Birliğinin vize muafiyeti kapsamında Türkiye'den istediği gelişmelerden birisi olduğunu dile getirdi. Hepimiz duyduk. Mesele bir vize muafiyeti meselesi falan değil. Mesele bir Avrupa Birliği müktesebatı meselesi de değil. Bu ülkede doğduk, bu ülkede yaşıyoruz. Bu ülkede insan haklarıyla ilgili bu olası ihlalcinin aynı zamanda koruyucu olamayacağı gerçeğini aşacak bir çalışma yapmaktır.

Çok taslaklar çıktı. Şu anda bir kanun var. Bakın, bu kanun 24 maddedir. Bu kanunla ilgili birlikte çalışıyoruz. 17 mart 2015'te toplantıya davet ettiler. Ortak çalışma yapalım dedik. Kanun tasarıları hazırlamıştınız, taslaklar hazırlamıştınız. O taslaklarda biz kamudan ve sivilden ve üniversite ortamından insanlarla tekrar tekrar çalışıyorduk. Bakın, bu 24 maddelik kanun pek çok başka kanun şablonlarıdır aynı zamanda ama bu kanun taslağında da ortaya konmuş. İlk o 5 madde; 3, 4, 5, 6'ncı, 7'nci maddede ayrımcılıkla ilgili daha önceden bir taslak da vardı, sunuşları falan yapıldı. Adlarını anmayayım yani Sayın Başbakan Yardımcısı düzeyinde sunuşlar falan yapıldı, ayrı bir taslak o. Oradan bazı bölümler alınmış -biraz sonra arkadaşlarımız biraz daha detaylı söyleyeceklerdir- bunun içine konmuş, 24

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 20

maddeden kimileri elenmiş. Ne olursunuz, şöyle yapmayın ama yani geçen dönemde de öyle oldu: “E, tamam, Hükûmet 8 belirlemesin de 6 belirlesin. Üniversiteler de 2 belirlesin.” falan gibi ne olursunuz bir yere gitmeyin. Geçen taslakta da Bakanlar Kurulu atardı başkanı. Sakın şöyle yapmayın: “Ya Bakanlar Kurulu atamasın da şu andaki kanunda olduğu gibi -değil mi sayın başkanı üyeleriniz atadı- üyeler atasın.” falan gibi böyle pragmatik dille ne olursunuz yapmayınız. Bakın, yirmi üç yıldır yapılanlardan bir başkası tarihe geçer böyle yapmakla. Buradaki cümlelerden iki sözcük alıp 3 üyeyi o zaman o atasın -şu andaki kanunda biliyorsunuz 1 YÖK atıyor, 1 Barolar Birliği kendi içinde seçimle geliyor değil mi, 2 tane Cumhurbaşkanımız atıyor, 7 tane de Hükûmet atıyor- bunu 1-2 falan yapmayın. “Başkanı o seçsin, bu seçsin. Bir de şuraya şunu koyalım.” falan yok. Bu yasa sonuçta... Bakın bu süre içerisinde Birleşmiş Milletlerin bütün ilgili organları 2016’daki ayrımcılıkla ilgili çalışma dâhil, 2005 Ocaktaki Birleşmiş Milletlerin Evrensel Gözden Geçirme Raporu dâhil, daha önceki bütün insan hakları komisyonu raporları buralarda, daha önceki Avrupa Konseyinin ilgili bütün birimleri dâhil. İşkence Önleme Alt Komitesi ekimde geldi değil mi? 9 Ekimde açıklamayı yaptı alt komitedeki Misyon Başkanı. “Specific low” “Yeni bir yasa gerekir dedi.” değil mi? Alt komite dâhil, Avrupa Birliğinin -o iyi buluruz, bulmayız- ilerleme raporları dâhil, özel raportörler dâhil. Ya defalarca dendi ki: Bu mevcut kanun yapısal ve mali bağımsızlığı güvence altına almadığı için bu yönde bir değişiklik gerekir. Biz dedik, dünya dedi, herkes dedi. Yapılacak iş zaten bu, öyle şekli bir şey değil, 3 üye, 5 üye meselesi değil. Bütçesiyle ilgili -MAZLUMDER’den Ömer arkadaşımız defalarca metinlerimize soktu onun nasıl olacağına ilişkin- yapısal fonksiyonlarıyla ilgili bu bağımsızlığı güvenceye alacak. Üyelik kriterleri, demin onu diyorum, aman bir yanlış anlama olmasın Mahmut Bey, mevcut kanunda üyelik kriterleri diye bir şey yoktur, onun için eleştiriyoruz zaten. Mevcut kanunda da üyelik kriterleri yok, yine soyut cümleler. Yani bir yemek yaparken “Şu fonksiyonlar gerekir, şunlar şunlar.” denir. Ben hekimim “Şu fonksiyonlar.” denir falan. Mevcut kanunda da yoktu, o yüzden zaten “Bu gözden geçirilmeli.” denildi. Ben hatta espri yapmıştım, “Ya annem bile aday olmak isteyince...” demiştim. O da olabilir birisi isterse ama bir kriterler manzumesi gerekiyor. Yok, mevcutta da yok, bunda da yok zaten. Burada herhangi bir şey yok. Lütfen, isim anmakla olmuyor. İçini hakikaten çok boşaltmış olduk. Zaten yıllardan beri...

Dolayısıyla izninizle ben başlık başlık, madde madde gitmeyeceğim ama ne görev ve yetkileri ne üye seçimi ne üyelik kriterleri ne mali fonksiyonu dâhil olmak üzere, izninizle, bu yasa tasarısında mevcut kanunun bazı cümleleri bile sanki özenle çekilmiş, çıkartılmış çağrışımı yapacak olan çoğulculukla yine soyut, flu bir cümle vardı, o bile kalkmış oradan. Bir güvence teşkil etmiyordu o ama hiç değilse “Böyle bir şey falan.” Deniyordu, “kadın dâhil olmak üzere bir şey” diyordu. Şimdi onu da demiyordu zaten. Mevcut kanundan da öyle olabilecek bir şeyler de çıkartılmış, elimizde böyle bir şey var.

İzninizle hürmetsizlik addedilmesin ama hayattaki insan haklarına çok hürmetsiz davranmış oluruz. Bunda ısrar etmeyin ne olursunuz. Siz ne güzel kurumlarımızı gezdiniz, Sayın Başkan teşekkür ediyoruz huzurda da ama orada da konuştuğumuz gibi ya ne olurdu sanki “Böyle bir şeyler düşünüyoruz.” falan... Yapabilirdik yani dünkü bu yazılı davetinizin yanı sıra şu taslağı bulduk, bir yerlerden bulduk taslağınızı, okuduk falan, dün göndermenin öncesinde de bulmuştuk. Size izninizle arkadaşlarımız zaten bölümleri itibarıyla istediklerini ekleyecekler. Biz böyle bir dosyayı sunacağız. Bu küçücük dosyadır, Türkiye'deki insan hakları acı şeylerini gidermeye yönelik basit küçük bir şeydir, yoksa kitapları klasörleri hepsi var, istediğiniz zaman getiririz.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Tam 16.50’de devam edeceğiz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 21

On beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.34

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.53

BAŞKAN: Mustafa YENEROĞLU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Fatma BENLİ (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Şenal SARIHAN (Ankara)

SÖZCÜ: Leyla ŞAHİN USTA (Konya)

KÂTİP: Ayhan BİLGİN (Kars)

-----0-----

BAŞKAN – Evet, toplantımıza devam ediyoruz.

Evet, sivil toplum kuruluşlarımızdan...

Buyurun, ilk önce kendinizi bir takdim edin, ondan sonra...

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ GENEL BAŞKANI ÖZTÜRK TÜRKDOĞAN – Sayın Başkan, Sayın Komisyon üyeleri; burada bulunan herkesi İnsan Hakları Derneği adına saygıyla selamlıyorum.

Ben Metin Bey'in bıraktığı yerden devam edeceğim, çok fazla tekrara düşmeyeceğim. Birkaç hususun altını çizmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ GENEL BAŞKANI ÖZTÜRK TÜRKDOĞAN – Kamuda insan hakları alanındaki kurumsallaşmayla ilgili tartışmalarımız yeni değil, çok uzun. Bizim bu konudaki ortak görüşümüz şu: Biz bu şekilde üç değişik fonksiyonu bir arada yerine getirecek bir kurum oluşturmak yerine, ayrı ayrı bu kurumların oluşturulması gerektiğini hep ifade ettik ve yıllarca da bu fikrimizi savunduk çünkü kamuda -Metin Bey'in de biraz önce dediği gibi- olası ihlalciliğin devlet olduğu düşünüldüğünde bu tecrübenin ayrı ayrı kurumlarla oluşturulması ve neler yapabileceklerinin görülmesi gerekir. Çünkü iyi bir kurum baştan kurulamazsa, güçlü bir kurum kurulamazsa Hükûmete karşı, devlet organlarına karşı etkili söz söyleyecek bir tarzda kurulamazsa, araçsallaşır, kendinden beklenen görevleri yerine getiremez ve bu özellikle hem ülke içerisinde hem de uluslararası alanda insan haklarının korunması noktasında zayıf bir noktaya düşebilir. Bu büyük bir handikaptır. Bu nedenle biz özellikle işkenceye karşı sözleşmenin seçmeli protokolü ekseninde oluşturulması gereken ulusal önleme mekanizmasının mutlaka ayrı olması, ayrı kurulması gerektiğini ifade ediyoruz.

Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Kurulu zaten en başından beri hep ayrı olarak ön görülmüştü ki aslında bu konuda biliyorsunuz uluslararası alanda da sözleşmeler ayrıdır zaten yani işkence sözleşmesi de ayrıdır, ırkçılık ve ayrımcılıkla mücadeleyle ilgili sözleşmeler de hep ayrıdır, Birleşmiş Milletlerin ve Avrupa Konseyinin bu konudaki komiteleri de hep ayrı ayrı çalışır. Dolayısıyla, bunu mutlaka göz önüne almak gerekir. Bu nedenden dolayı daha baştan biz bu tarz bir üç fonksiyonun tek bir kurum çatısı altında birleştirilerek faaliyet yürütmesinin doğru olmadığını ve bu nedenle de geri çekilmesi gerektiğini ifade etmek istiyoruz.

Sayın Başkan, bir başka nokta şu: Biraz önce ifade ettim. Gerçekten güçlü bir kurum oluşturmak gerekiyor. İnsan Hakları Derneğinin Başkanı olarak inanım şu anda ruh hâlim hiç iyi değil yani yaşanan ihlaller nedeniyle sık sık başvuru alıyorum. Gerek kamu idarecileriyle görüşme noktasında hem de yargı organlarına bu ihlalleri taşıma noktasında yoğun bir faaliyet içerisindeyiz. Bakın, biz dönem dönem sizin Komisyonunuza başvuru yapıyoruz, Türkiye İnsan Hakları Kurumuna başvuru yapıyoruz ama bazı başvurularımız noktasında istediğimiz sonuçları alamıyoruz, daha etkili olmanızı istiyoruz. Bu bizim isteğimiz çünkü inanıyoruz ki İnsan Hakları İnceleme Komisyonu daha etkili olursa, Türkiye İnsan Hakları Kurumu daha etkili olursa belki sonuç alabiliriz. Örneğin, Türkiye İnsan Hakları Kurumuna

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 22

İmralı Adası'na gidişle ilgili bir talebimiz var çünkü şu anda ilgili sözleşme ve Bakanlar Kurulu kararına göre Türkiye İnsan Hakları Kurulu bir karar alırsa Türkiye'de hiç kimse onun İmralı Adası'na gitmesine engel olamaz. Sözleşme ve Bakanlar Kurulu kararı bunu emrediyor ama anladığım kadarıyla kurulumuz bu konudaki fiilî engeli aşabilmiş değil, ben böyle düşünüyorum en azından. O nedenle güçlü bir kuruluş, güçlü bir kurum oluşturmak gerekiyor.

Şu anda sokağa çıkma yasağının devam ettiği ilçeler bazında komisyonların ve kurulların gitmesiyle ilgili yaptığımız başvurular var ama gidemiyor. Evet, çatışma bölgesine kimse gidemez, operasyon bölgesine gidemez.

BAŞKAN – Öztürk Bey, konuyla ilgili müsaade...

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ GENEL BAŞKANI ÖZTÜRK TÜRKDOĞAN – Hemen konuya bağlıyorum. Yani, oluşturacağımız kurumun ve oluşturacağımız kurulun güçlü olması gerekir, bağımsız olması gerekir, etkili olması gerekir, Hükûmetten ve devletten gelebilecek telkinlere karşı dirençli olması gerekir. Bunu ifade etmek istedim. Yazılı görüşlerimiz var.

Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, ben teşekkür ediyorum.

Sivil toplum kuruluşlarımızdan, buyurun Hanımefendi.

İNSAN HAKLARI ORTAK PLATFORMU GENEL KOORDİNATÖRÜ FERAY SALMAN – Hepinizi, bu kurulun etrafında, masanın etrafında bulunan herkesi saygıyla selamlarım.

İnsan Hakları Ortak Platformu insan hakları örgütlerinin kurduğu bir platformdur, 2005 yılından beri de çalışır. Temel hedeflerinden bir tanesi -biraz önce Metin Bey'in altını çizdiği- insan hakları kurumsallaşmasının Türkiye'de sağlıklı bir biçimde oluşmasına, bir sivil toplum beraberliği, kolektifliği içerisinde katkıda bulunabilecek her türlü katkıyı yapmakla ilgilidir. Bu nedenle de zaten 2005 yılından beri insan hakları ulusal kurumlarıyla ilgili olarak ülke deneyimleri başta olmak üzere Paris Prensipleri'nin ayrıntılı rehberleri dâhil olmak üzere ve sivil toplum örgütleriyle, kamu görevlileriyle, kamu idaresiyle, siyasi partilerle, Hükûmetle, o dönemin hükûmetleriyle yani 2005'ten bu yana geldiğimiz hükûmetleriyle sürekli olarak hem bilgimizi hem de bu konudaki becerilerimizi paylaşmaya çalışırız açıkçası.

Ancak bir de bir şeyin altını çizeyim: 2009 yılında Sayın Beşir Atalay'ın demokratikleşme paketi içerisinde öngördüğü beş tane öncelikli alanlardan biri olan Eşitlik ve Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Yasa Tasarısı'nın ön taslağını biz hazırladık sivil toplum örgütleri olarak yani o taslağın mevcudiyeti üzerinden İçişleri Bakanlığı kendi taslağını oluşturdu ve bu taslakla sivil topluma gitti o dönem içerisinde ve sivil toplumun görüşlerini aldıktan sonra ne yazık ki kamu kuruluşlarıyla yaptıkları çalışmalarda o taslaktan artık eser kalmamaya başlamıştı ki bu taslakta hiç oradan eser bile yok. Bir kere bunun altını çizelim. O taslaklardan gelen alıntılar var, Metin Bey altını çizdi, tekrarlamayayım ama birazcık daha ayrıntılı girme niyetindeyim izin verirseniz.

Şimdi belki şuradan da başlamak gerekir, ben sadece ayrımcılık meselesi bakımından konuşmak istemiyorum. Burada tanımlanmış üç tane temel görev var. Bu üç temel görev kendisine münhasır çalışma gerektiren alandır. Yani siz aslında "insan hakları ve eşitlik" dediğiniz zaman -burada ve bu taslakta ortaya çıktığı gibi- sadece ayrımcılıkla mücadele etmek insan haklarıyla ilgili bir alanı bütünüyle kavramak anlamına hiç gelmez. Ayrımcılık, insan hakları ihlallerini doğuran bir kök nedendir. Ayrımcılığın ortadan kaldırılması gerekir ki insan hakları gerçekleşebilsin ama belli alanlarda. İnsan haklarıyla ilgili olan mesele, ayrımcılığı da içerecek bir biçimde çok daha geniş, çok daha farklı çalışmalar gerektiren bir şeydir.

Bu taslağın genel çerçevesine baktığımız zaman, ağırlıklı olarak taa o 2010 yılından beri ve 2011 yılında İçişleri Bakanlığında kamu kurumlarının da

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 23

müdahalesiyle, siyasi iradelerin ve bürokrasinin müdahalesiyle geldiği noktadan gelen birtakım alıntılar var. Ama maalesef, bütünüyle de alınmamış. Yani dibacesinde ve amaçlarında sözü edilen ayrımcılık yasağı ve eşit muameleyle ilgili temel yasal çerçevenin... Yasal çerçeve burada yok, yarım bu yasal çerçeve. Nereden doğru yarım? Bu yasal çerçeve tanımladığı ayrımcılık temellerinden başlıyor bir kere.

Mesela Irk Ayrımcılığı Komitesi 2016 yılında -Türkiye bağımlı biliyorsunuz. Bilmiyorum, Komisyon ne kadar gördü- Irk Ayrımcılığı Komitesine Türkiye'nin yani Hükûmetin verdiği raporu ama bu rapora karşı tavsiyelerin içerisinde özellikle ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik yasası tasarısının bir an önce kanunlaştırılmasını tavsiye etti. Niye tavsiye etti? Çünkü Hükûmet 2013 yılında "Benim ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik yasa tasarımı var." dedi Birleşmiş Milletlerin Irk Ayrımcılığı Komitesine.

Dolayısıyla, "Irk Ayrımcılığı Sözleşmesi'nde yer alan hükümleri ve yükümlülüklerimi bu yasa tasarısı vasıtaıyla hayata geçirmeyi taahhüt ediyorum." dedi. Şimdi, o tasarıyla bunun arasında çok büyük farklar var. Birtakım unsurlar alınmış gibi görünmekle birlikte bir kere bu yasa tasarısının içerisinde sistematik bir yaklaşım söz konusu değil.

Bunu nereden söylüyoruz? Bir kere ayrımcılık alanları meselesinde temelleri meselesinde şeyi söyledik. Mesela, cinsel kimlik, cinsel yönelim, kendi başına bir unsurdur, alınması gerekir. Ama dönelim Irk Ayrımcılığı Komitesine, 2016'nın Ocak ayında görüşünü vermiştir. Yani bu yasa tasarısı hazırlanma süreci içerisinde sanıyoruz. Biz katılmadığımız ve davet edilmediğimiz ve görüşümüz alınmadığı için ne zaman başladığını ve nasıl tartışmalar yürütüldüğünü bilmediğimiz bir tasarı üzerinden, bir sonuç üzerinden konuşmaya gayret ediyoruz şu anda. Mesela, Irk Ayrımcılığı Komitesi "Türkiye'nin onayladığı Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi'nin ilk iki maddesinde yer alan bütün unsurları, bütün temelleri kapsamalıdır." der. Mesela, soy yok. "Soy ayrımcılığı" diye bir şey var. Bir soya siz tercihli muamele yapabilirsiniz, bir soyu göz ardı edebilirsiniz. Ama taahhüdünüz ne? "Hayır, ben bunları yapacağım." taahhüdü. O zaman bu yasaya yansımaları gerekmez miydi? Gerekirdi elbette.

Bunu niye yazmak gerekir? Ayrımcılık hukuku eğer hani biz... Ben yaklaşık on senedir ayrımcılık -hukukçu değilim ama- hukuku ve ayrımcılıkla mücadele çalışması içerisindeyim. Bir öğrenme sürecidir aynı zamanda. Her şeyi bilmek zorunda değiliz elbette ama öğrenmeye de açık olmak durumundayız. Ayrımcılık hukuku, eğer kapalı yazarsanız o alanları yani Türkiye'nin altına onay attığı her türlü sözleşmenin içerisinde yer alan her hükme tabiyim dersiniz ne yargı ne başka bir kurum ne başka bir oluşum buna dönüp bakmaz. Buna bakmadığını şuradan biliyoruz: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine giden davaların büyüklüğünden, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Türkiye'yi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni tam anlamıyla yerine getirmediği için gelen davalardan oluşturduğu standart ve nitelikli izleme prosedürleri altında izlediği gruplardan biliyoruz. Anayasa'nın 90'ıncı maddesi -dolayısıyla- o anlamda yazıldığı için demek ki ne yargı tarafından ne idare tarafından ne yürütücüler ve uygulayıcılar tarafından tam anlamıyla benimsenmiyor demektir. Dolayısıyla, bu önemli bir unsurdur yasayı yaparken hele ayrımcılıkla ilgili bir yasayı yaparken.

Bir şeyin altını çizmek isterim. Bu yaklaşım, bu ülkede kadın hakları hareketinin tarihi insan haklarının hareketinin tarihinden daha eskidir. Kadınlar, diğer gruplar arasına alınabilecek değil esas bir prensiptir. Toplumsal cinsiyet eşitliği meselesi bir kurumun ister insan haklarıyla uğraşsın, ister işkencenin önlenmesiyle ilgili bir meselede uğraşsın ister eşitlik ve ayrımcılık meselesinde uğraşsın temel eksenidir. Yani onu siz dezavantajlı gruplar adı altında tanımlayıp ona göre bir muamele düzenlemesi, pozitif ayrımcılık düzenlemesi yapamazsınız

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 24

eğer bununla mücadele edecek bir kurum kuruyorsanız çünkü bu tür kurumlar değer taşıyıcısıdır aynı zamanda. Bu değeri taşıyabilmelidir ki diğer kurumlar, diğer oluşumlar, diğer yürütücüler, politika oluşturucular bunlardan etkilenebilsin.

Şimdi, bakın, “Sistematik yok.” dedik. Niye “Sistematik yok.” dedik? Pek çok alan sayılmış, ayrımcılığın pek çok türü de sayılmamış. Yani bunları niye saymadıklarının açıklaması gerekir. Yani eğer daha önceki bir yasa metninden buraya bir şeyler aktarılıyorsa niye neyin dışarıda bırakıldığı, niye onun alınmadığının gerekçesinin de madde gerekçelerine yazılması gerekir çünkü bir tarihi var bunun. Yani bu kendiliğinden, yeni baştan yazılmış bir yasa tasarısı değil. Birincisi bu.

İkincisi, bu tasarı aslında birtakım alanlar tanımlıyor, diyor ki: Ayrımcılığın tezahür ettiği alanlarda sektörleri tanımlayan bir referansı var. 1’inci maddesinde bütün alanları sayıyor; eğitim, şu bu. Sonra geliyor istihdam diyor. İstihdamı ayrıntılı bir biçimde tanımlıyor. Neden öbür alanları... Ki hem bizim taslağımızda vardı hem de daha önceki taslaklarda da kısmi olarak yer almıştı. “Neden eğitimde ayrımcılık nasıl tezahür eder ve neleri yasaklıdır ve eğitimde ayrımcılığın istisnası nedir?” sorusunun yanıtını eğer bir başka madde için, bir başka sektör için veriyorsanız niye bunun için vermiyorsunuz? Dolayısıyla, hedefleri bakımından da bu yasa bir ayrımcılık çerçeve yasası olmaktan son derece uzak görünüyor.

Bilmiyorum, ne kadar vakit veriyorsunuz, kesiyor musunuz sözümüzü ama birazcık daha konuşmayı arzu ederim.

Şimdi, bu tür kurumlarda... Dedik ki insan hakları sadece münhasıran ayrımcılıkla ilgili değildir. Her insan hakları ihlali ayrımcılık da değildir. Bu ülkede 70 milyon insan yaşıyor. Ombudsmana giden başvurulara bakalım, Türkiye İnsan Hakları Kurumuna yapılan başvurulara bakalım, sizin inceleme komisyonunuza yapılan başvurulara bakalım yani 70 milyonun yüzde kaç, bunların ne kadarı kadın, bunların ne kadarı engelli, bunlar ne kadar farklı bir dine mensup, bunların ne kadarı farklı bir politik görüşe mensup? Size başvuruyorlar. Başvurularınızın oranı gayet düşük eğer nüfusla orantılıysanız bunu. Ülkemiz insan hakları bakımından çok mükemmel bir yerde deyin, tabii ki başvurular az olacak dersiniz, o başka bir tartışma elbette. Ama biz biliyoruz ki, pek çok alanda gizli kalmış, ulaşılamayan pek çok ihlal alanı var ve ihlal alanları zaten sınırlı değildir. Teknoloji geliştikçe, şartlar değiştikçe yeni insan hakları ihlalleri alanları potansiyel olarak doğmaya zaten mahkûmdur.

Dolayısıyla, bu tür kurumların kendilerini gerçekten kamu sivil toplumla yani asıl hak ve özgürlüklerini savunacağınız ve hak ve özgürlüklerin hayata geçmesini sağlayabilecek sivil toplumla olan ilişkisini böyle sağlayamayacağımız çok açık. Size gelme nedenleri size güveniyor olmalarını gerektirir. Güvenmelerini sağlayacak yapı bağımsız bir yapıdır. Yani Hükûmetin atadığı, başkanını atadığı, ikinci başkanını atadığı, başkan yardımcılarını atadığı, bölge şubelerinin nereye kurulup kurulmayacağına Bakanlar Kurulunun karar verdiği yani kuruma bile yetki verilmeyen, nerede kurulması gerekliliğinin ön analizlerini yapamayacak, bunun için karar veremeyecek, verdiği karar belki Bakanlar Kurulu tarafından, Başbakan tarafından, neyse işte, yetkinin atfedildiği bakan tarafından uygun görülmediği zaman yapılmayacak. Böyle bir yapı bağımsız bir yapı mıdır? Böyle bir yapıya kim güvenecek? Yani benim bir ihlal alanımda bana doğru muamele yapılacağını, hak ve özgürlüklerimin gözetileceğini güvence altına alacak bağımsızlık unsurlarının gerçekten buraya getirilmesi lazım.

150 personelle işkenceyi mi önleyeceksiniz? 150 personelle doğrudan ve dolaylı ayrımcılık gibi bir tanımlı buraya aldıysanız, görünmeyen ayrımcılığı biz görünür hâle getireceğiz ve bunlarla uğraşıyoruz dediğiniz zaman önünüze gelecek olan yükü bu 150’yle mi yapacaksınız? Ki 150’nin yüzde 60’ı ancak uzman. Türkiye’de bir de “insan hakları ve eşitlik uzmanı” diye bir uzmanlık alanı yok.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 25

Eşitlik uzmanlığı içerisinde, eşitlik altında farklı uzmanlıkları bir araya getiren bir şey vardır. Buna bakan bir gözü yok. Seçme kriterleri yok. Yani kendisi eğer bir değer atfedicisiyse çoğulculuk ilkesinin ne olduğunu buraya tariflemek zorunda. Bu tarifi arkasından da bunu hem kurula hem personeline hem de açık bir biçimde istişarede bulunacağı her mekanizmaya aktarmak durumunda. Zaten toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilgili bir ilke ortada yok. Çoğulculuk laf olarak kullanıldığında... Evet, Paris Prensipleri'nde çoğulculuk var. Biz Paris Prensipleri'ni bir "checklist" diye kullanmıyoruz. Altında soruları vardır Paris Prensipleri'nin. Bağımsızlığı oluşturan alt birimleri bakımından baktığınız zaman ne anlama geldiğini görmemiz gerekir.

BAŞKAN – Hanımefendi, iki dakikaya toparlarsanız sevinirim.

İNSAN HAKLARI ORTAK PLATFORMU GENEL KOORDİNATÖRÜ FERAY SALMAN - Dolayısıyla, bu yasa hiçbir biçimde insan hak ve özgürlüklerinin Türkiye'de korunmasını ve geliştirilmesini sağlayabilecek bir yapıya sahip değildir. İkincisi, bu yasa -ben yanlış anlamıyorum herhâlde- aslında Türkiye İnsan Hakları Kurumunun geliştirilmesi, iyileştirilmesi yasası da değildir. Çünkü başkanını görevden alıyorsunuz, müsteşarlığa koyuyorsunuz, ikinci başkanını koyuyorsunuz, sonra başka bir atama usulü, başka bir seçim usulü kuruyorsunuz, başka bir yapılanma kuruyorsunuz, ek görevler ihdas ediyorsunuz. Dolayısıyla, aslında biz başka bir kurumu konuşuyoruz.

O nedenle de, bu yasa tasarısı sivil toplumun bütün farklı bileşenleriyle görüşülmeden... Bu İnsan Hakları Komisyonundan beklentimiz ve insan Hakları Komisyonunda yer alan üyelerin insan haklarına ve insan haklarını savunan, insan hakları savunucularına göstereceği saygıya olan güvenimiz nedeniyle bu yasa tasarısını geri çekmesini ve vizeyle falan alakalandırmamasını çünkü onunla bir alakası yok. Bu Türkiye'yle, bizle sizle ilgili bir mesele. Dolayısıyla, geri çekilmesini talep ediyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Beyefendi, isminizi ve kurumunuzu zikrederek...

Buyurun Beyefendi.

MAZLUMDER GENEL MUHASİBİ ÖMER ATALAR – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Biraz önce Metin Bey de söyledi. Biz uzun zamandır hem kamudaki arkadaşlarla hem akademide bu konularla ilgili çalışma yapanlarla birlikte sivil toplum olarak bu kurumun Paris Prensipleri'ne uygun bir kurum olması için emek sarf ediyoruz, tamamen gönüllü bir şekilde. Tek arzumuz, talebimiz tek cümle olarak budur: Paris Prensipleri'ne uygun bir Türkiye İnsan Hakları Kurumu ve eşitlik olacaksa o da aynı şekilde çünkü aynı prensiplere tabi. Yine ombudsman da aynı prensiplere tabi.

Peki, burada farklı unsurlar olabilir mi? Yani saatin ilerlemesi nedeniyle biraz da güncel dili kullanayım izin verirsiniz. Türk tipi yönler, yaklaşımlar olabilir mi? Tabii ki olabilir. Türkiye'nin insan haklarıyla ilgili sorunlarının farklılık arz ettiği hususlarda yeni açılımlar getirilebilir. Fakat bu Paris Prensipleri'nden geriye gidilerek değil, daha ileriye gidilerek Türkiye'nin belki diğer kurumlara örneklik teşkil edeceği bir kurum kurmasıyla mümkün olabilir. Ama şimdi kendisinden daha geriye gidildiğini iddia ettiğimiz mevcut kurum akreditasyon konusunda ciddi sıkıntılar yaşıyor. Henüz de akredite edildi mi bilmiyorum.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI KURUMU BAŞKANI HİKMET TÜLEN - Başvuru yapıldı.

MAZLUMDER GENEL MUHASİBİ ÖMER ATALAR – Başvuru yapıldı. Fakat gelen heyetlerin, gelen gerek Avrupa Konseyinden gerek Birleşmiş Milletlerden gelen yetkililerin açıklamaları da ortada. "Mali bağımsızlık" diyorlar, "idari

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 26

bağımsızlık” diyorlar. Dolayısıyla, idari bağımsızlık, mali bağımsızlık konusunda Türkiye şartlarına uygun ne gibi ekstra hususlar getirebilirizi tartışmak için birlikte çalışmaya ihtiyacımız var. Değilse başkanını insan haklarından sorumlu bakanın atayacağı, ikinci başkanını atayacağı, genel sekreter mesabesindeki başkan yardımcılarını atayacağı bir yapının Paris Prensipleri’yle telifi mümkün değildir. Bunu herkes söylüyor.

Bir başka husus bütçe konusu. Bütçe konusu özellikle benim daha önceki kanunla ilgili de ısrarla alt komisyonda tartıştığım bir husustu. Biraz önce Anayasa Mahkemesinin kararına baktım. Anayasa Mahkemesi enteresan bir kelimelendirmeye gitmiş: “Anayasa’da uluslararası standartlara uygun bir insan hakları kurumu kurulmasını öngören herhangi bir hüküm yer almaması nedeniyle...” reddediyor bu yöndeki şeyi. Başka gerekçeleri de var ama o gerekçelerin içerisinde bütçeye müdahale edilebileceğini Anayasa Mahkemesi de kabul ediyor. Fakat “Anayasal bir gereklilik değildir uluslararası standartlarda olması.” diyor. Fakat bu, bizim tarafı olduğumuz... Birleşmiş Milletlerde Paris Prensipleri’ne biz “Evet.” oyu verdik. Dolayısıyla, kendi kabul ettiğimiz prensiplerle çelişmemek adına bir etik hükümlülüğümüz de var aynı zamanda.

Peki, bu konudaki önerimiz neydi? Bütçenin belli bir oranı veya bir gelir kaleminin belli bir oranı... Bu konuda bütçenin tekliği ilkesi önümüze kondu fakat biliyoruz ki siyasi partilere yapılan yardım konusunda bütçenin tekliği engel olmadı. Burada bir oran konusu konulabiliyorsa bu kurum için de konulabilir. Eğer bu kurum Roboski gibi hassas bir konuda, şu anda Güneydoğu’da süren operasyonların insan hakları ihlalleri boyutlarıyla ilgili hassas konularda ciddi -“institution with teeth” diyor Batılılar buna- ısrarabilecek kurum olacaksa bu raporu yayınladığı zaman üyelerinin tekrar atanmaması yoluyla, bütçesinin kısılması yoluyla sıkıntı yaşamamalı. Yaşar demiyoruz, yani mevcut Hükûmetin böyle bir niyeti olduğunu iddia etmiyoruz fakat biz bu Hükûmet için, bugünkü Bakan için kurmuyoruz bu yapıyı. Kalıcı bir tasarı istiyorsak, altı ayda bir değiştirmek istemiyorsak, sıkıntı yaşanınca tekrar tasarı değişikliğine gitmek istemiyorsak uzun erimli düşünmek durumundayız. Gerçekten halkın dertlerine derman olacak insan hakları ihlallerinin mağduru, mazlumu, muzdaribi olan insanlara fayda sağlayacak bir yapı istiyorsak bir defa bütçesinin sağlam bir şekilde bağımsızlığının garanti edilmesi gerekiyor.

Yine kurulun üyelerinin atanmasıyla ilgili. Evet, biz bunları söylediğimiz zaman bürokrat arkadaşlar itiraz ediyorlar. Diyorlar ki “Belçika’da da böyle, Bakanlar Kurulu atıyor, şu ülkede de öyle.” Evet, öyle olabilir. Fakat bizim kendi öznel durumumuz nedir? AİHM’in şampiyon ülkelerinden birisiyiz ihlal konusunda. İnsan hakları konusundaki durumumuz, sicilimiz pek parlak değil. Bu kurullara geçmişte yapılan, yani sadece bu Hükûmet döneminde değil, Metin Bey söyledi - ben bir dönem masanın karşı tarafında da oturdum, İnsan Hakları Başkanlığında da çalıştım, geçmiş hükûmetler döneminde de bu tip kurumlar, kurullarla ilgili de çalıştım- buralara yapılan atamalarda maalesef, insan hakları konusundaki birikimden ziyade başka unsurlar devreye giriyor. Bunu engelleyecek yapılar ne olabilir? Bir defa kanuna neler koyabiliriz?

İkincisi, bu konuda evrensel tecrübe şuraya geldi. Evet, Amerika’dan çıktı ama Kıta Avrupası’na da yayıldı. “Hiring” dediğimiz bir sistem var. Eğer üst düzey bir pozisyona bir kişiyi atayacaksak -ki burası bence oldukça önemli bir pozisyonudur, kurum başkanı, ikinci başkanı gibi pozisyonlar- Meclis İnsan Hakları Komisyonunda bir dinlenmesi gerekiyor. Bir üç ay kadar öncesinden adayın ilan edilip bu adayın basın tarafından -hep böyle biraz da magazinsel örnek olması açısından- lisede sevgilisini aldattığına kadar her türlü güvenilirlik kriterleriyle deşilmesi gerekiyor. Geçmişte insan haklarıyla ilgili ne demiş, ne yapmış? Bu konuların tartışılması gerekiyor. Ombudsman konusunda biliyorsunuz, yaşadık bu sıkıntıyı. Atandıktan sonra tartışıyoruz. Hâlbuki bizim vakte sahip olup atanmadan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 27

önce sivil toplum ve basın olarak demokratik denge denetleme çerçevesinde bu süreci denetleyebilmemiz gerekiyor. Aynı şekilde Mecliste bir demokratik denge denetleme unsuru olarak bu süreci de “hiring”le yani bu mülakatla denetleyebilmeli ve bu mülakat mutlaka basına açık olmalı. Meclis Televizyonundan veya Meclisin İnternet tabanlı televizyonundan yayınlanmalı.

Bir başka husus güvenceler hususu. Bu heyetler gittiği zaman bizim sivil toplumumuz gitti, sokaktaki cenazelerle ilgili -eski genel başkanımızın da içinde yer aldığı- bir heyet valiyle görüştü –basına da yansıdı biliyorsunuz- bu cenazelerin alınması konusunda onay aldı fakat sokağa gittiği zaman çevrildi. Bu gibi sıkıntıların yaşanmaması için -bir dönem Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi üyeliği de yaptım- bizim elimizde özel bir dokümanımız vardı. Hem bizim vardı hem de bizimle beraber kurul üyesi olmamakla birlikte üniversitelerden, doktorlardan görevlendirilenlerin elinde vardı. Üstleri aranamaz, tutulamaz, ayrıca, her türlü kişiyle görüşebilir, her türlü belgeye erişebilir diye. Yani “any person any document” ilkesini buraya net bir şekilde yerleştirmemiz gerekiyor. “Yardımcı olabilir.” ifadesi yardımcı olmamakla neticelenecektir. Her türlü hassas noktada bu konu ters tepecektir.

Bir son noktaya değinip sözlerimi bağlayacağım. Malum biliyorsunuz, Tandoğan Meydanı’nın adını değiştirdik. Ankara Valisi Tandoğan “Sizin için komünizm gerekiyorsa onu da biz getiririz, milliyetçilik gerekiyorsa -ki meşhur Türkçülük günü yürüyüşü sonrası olmuş bir olaydır- onu da biz getiririz...” Şu anda yaptığımız durum -meydanın adını değiştirdik ama- maalesef Sayın Bakanım bu durumdur.

Ben Çerkez'im. Çerkezlerin Türkiye'deki en büyük federasyonunun yönetim kurulu üyesiyim ve şu anda ana dil ders seçme konusunda bir sürü sıkıntı geliyor hukukçu olduğum için ve hukuktan sorumlu yönetim kurulu üyesi olduğum için. Ama Çerkezlerin yani Türkiye'nin en büyük ikinci etnik topluluğunun bu tasarıyla ilgili herhangi bir şekilde görüşü alınmadı. İkinci en büyük dini topluluğu Aleviler yok aramızda. Evet, biz insan hakları kurumları olarak hepsinin sorunlarıyla ilgileniyoruz ama kendi spesifik kurumları da var. Araplar yok, Romanlar yok, hiçbir grup yok maalesef.

İki, ayrımcılık. “Seninle ilgili ayrımcılığın nasıl giderileceğini senden iyi ben bilirim.” deme şansımız olmamalı. Biraz egzajere ettiğimin farkındayım fakat bu danışma süreci eğer yürütülmezse, bu kurumlarla da görüşülmezse eğer Komisyon bir alt komisyon kurup biraz daha zamana yayıp bütün sivil toplum kuruluşları yani bu tasarıdan haleldar olacak, etkilenecek bütün sivil toplum kuruluşlarıyla istişareler yapmazsa maalesef yine eksik bir kanunla günü tamamlamış oluruz Sayın Başkan.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Hanımefendi buyurun.

Teşekkür ederim.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Sayın Başbakan Yardımcım, Sayın Başkanım, değerli hazırun; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Tasariya Mecliste muttali olan kurumlardan biri de biziz. O yüzden müsaadenizle önce bir soru sormak ve alacağım cevaba göre konuşmamı devam ettirmek istiyorum.

Sorumun temeli “İstihdam ve Serbest Meslek” başlıklı 6’ncı madde. 6’ncı maddenin (5)’inci fıkrası şöyle bir hüküm içeriyor: “4857 sayılı İş Kanunu kapsamına girmeyen...”

BAŞKAN – Biliyorsunuz, maddeleri ayrıca görüşeceğiz.

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Başkanım, bütün konuşmam buraya alacağım cevaba bağlı olacak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 28

“4957 sayılı İş Kanunu kapsamına girmeyen her türlü iş ve iş görme sözleşmeleri bu madde kapsamındadır.” Biz bu ifadeyi iki türlü anlayabiliyoruz. Evleviyetle İş Kanunu’na tabi olan işler bu kanuna tabidir ya da mefhumumuhalifinden İş Kanunu’na tabi olmayan iş sözleşmeleri sadece buraya tabidir. Bu konudaki görüşünüzden sonra...

BAŞBAKANLIK MÜSTEŞAR YARDIMCISI DR. ERGİN ERGÜL – Hem İş Kanunu hem İş Kanunu kapsamında olmayan, hepsi dâhil. Sözleşmeler buraya tabi ayrımcılık yasağına hem de İş Kanunu dışında kalan tümü...

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. DERYA KARADEMİR – Peki, çok teşekkür ediyorum.

Ben de Metin Bey’den aldığım ilhamla... Kendisi yirmi üç yıldır insan hakları çalışıyor. Biz de Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu olarak yaklaşık elli beş yıldır istihdam çalışıyoruz. Dolayısıyla, tasarının bu bölümü bizim için çok önemli. Şöyle ki: Tasarıyı bir kere elbette ki biz de önemli buluyoruz. Ülkemiz açısından son derece önemli düzenlemelerden bir tanesi ama insan hakları ve eşitlik kurumunun bir araya getirilmiş olması -her ne kadar Sayın Başbakan Yardımcım son derece haklı gerekçelerle bunu ifade etti ama- istihdam açısından, özellikle de İş Kanunu açısından birazdan arz edeceğim bazı sıkıntıları ve mükerrerlikleri karşımıza çıkaracak. Bu konuya özellikle dikkat çekmek istiyorum.

Bizim İş Kanunu’muzun özel bir yapısı var 2003 yılında çıkarıldığında. 3 tane sosyal tarafın; işçi, işveren ve Hükûmetin belirlediği akademisyenlerin oluşturduğu bir heyet tarafından hazırlandı İş Kanunu. Ve bu İş Kanunu’nun hazırlanışındaki temel kaygı iş mevzuatımızın AB mevzuatına, ILO normlarına ve diğer uluslararası sözleşmelere uyumu noktasındaydı ve akademisyenlerimiz bu konudaki direktiflerdeki özellikle düzenlemeleri ve tarafı olduğumuz iş sözleşmelerindeki yükümlülüklerimizi bu metne yansıttılar ve biz bunun somut yansımasını İş Kanunu’nun 5’inci maddesinde görüyoruz.

Biz Komisyona gelmeden önce yazılı görüşlerimizi Komisyon Başkanlığına ve üyelere arz ettik, ulaştığını düşünüyorum görüşlerimizin. Orada da ayrıntılı olarak verdim. Gün ilerledi. Sizleri de yormak istemiyorum ama eşit davranma ilkesi -İş Kanunu’nda düzenlenmiş olan- tümüyle AB direktiflerine uygun, AB’nin eşitlik, işte, istihdamda eşitliği gözeten hükümleri çerçevesinde hazırlanmıştır. Bahsettiğim gibi akademisyenlerimiz tarafından hazırlanmıştır, gerekçesinde bu durum izah edilmiştir.

Ayrımcılık nedenleri kanun tasarısındakine paralel biçimde düzenlenmiştir ve orada yazılanlarla sınırlı değildir “ve benzeri hâller” ifadesi İş Kanunu’ndaki eşit davranma ve ayrımcılık ilkesinin, hatta tasarıdan çok daha geniş biçimde düzenlendiğini, geniş bir kapsama alanına sahip olduğunu bize göstermektedir.

Öte yandan, geçtiğimiz yıl engellilikle ilgili bir ayırım yapılamayacağına dair yasal düzenleme Engelliler Kanunu’ndakinin üstüne İş Kanunu’na eklendi. Orada da bir ayrımcılık yasağıyla ilgili düzenlememiz var.

Öbür yandan İş Kanunu’muzdaki ayrımcılık yasakları sadece 5’inci maddemizle sınırlı değil. İş sözleşmelerinin tipleri açısından da işverenin ayrımcılık yapamayacağına dair özel sınırlama hükümlerimiz var. Bunların maddelerine arz ettiğimiz görüşlerde yer verdik zaten.

Bir diğer ayrımcılık yasağımız iş sözleşmesinin sona ermesinde işverenin ayırım yapmama ilkelerini düzenliyor. O da İş Kanunu’nun 18’inci maddesinde ve yine tasarıda yer alan ayrımcılık hükümlerine benzer şekilde. Bunların hukuki ve cezai sonuçları da İş Kanunu’nda ayrıntılı biçimde düzenlenmiş durumda. Eşitlik ilkesine uymamanın cezai müeyyidesi dört aylık ücret tutarında bir tazminat olarak öngörülmüş durumda. Eğer bu ayırım iş sözleşmesinin feshine bağlanmışsa feshin haklı ya da geçersiz feshi olması durumuna bağlı olarak ayrıca tazminatlar düzenlenmiş durumda.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 29

“Yaptırım diğer ülkelerin mevzuatında yok, biz getirdik.” dedi Sayın Başbakan Yardımcım ama bizim iş mevzuatımızda -4857 sayılı İş Kanunu kapsamındaki iş sözleşmelerinden bahsederek bunları söylüyorum- İş Kanunu’nun 99’uncu maddesinde ayrımcılık yasakları yine devletin denetimine verilmiş durumda ve sayın iş müfettişlerimiz tarafından bu denetimler yapılıyor. Ayrımcılığa uyulmamış olması idari para cezasına bağlanmış durumda.

Türk Ceza Kanunu’nda toplantıda ifade edilen 122’nci maddeye de vurgu yaparak sadece geçiyorum.

Dolayısıyla, bunlardan hareketle tasarımızın 25’inci maddesinde de bir idari para cezası var ve bu 4857 sayılı İş Kanunu’na tabi işverenler açısından mükerrer ceza anlamına gelecek.

Sayın heyete bunu arz etmek istiyorum.

Ceza hukukunun çok temel ilkelerinden biridir 1 suça 2 cezanın olmaması. Öte yandan bunun devamında, bunun olmaması adil yargılanma hakkının bir parçasıdır. Dolayısıyla insan haklarını düzenlediğimiz bir tasarıda işverenler cephesinden adil yargılanma hakkının ihlali sonucuna götürebilecek ya da bu riski gündeme getirebilecek bir durumla karşılaşmak noktasındaki endişelerimizi arz etmek isterim öncelikle.

Eğer Komisyon görüşmelerinden sonra bu yaptırımlar ve endişelerimiz göz önüne alınmaz ve mevcut yapı muhafaza edilirse ve biraz önce ifade edildiği gibi İş Kanunu’na tabi işler bu kanuna tabi tutulur ve biz mükerrer cezaya tabi tutulmaya devam edilirse kurul üyeleri arasında temsil edilmesi gerektiği hususunu da, bu yöndeki görüşümüzü de arz etmek istiyorum. Çok temel görüşümüz buydu.

Onun dışında, iki hususa dikkat çekerek sözlerimi sona erdirmek istiyorum. Bir tanesi, yine kurumun ihlal incelemeleri sonucunda vereceği kararlarla ilgili bir yargı yoluna başvurma imkânı var mıdır, yok mudur? Biz tasarıda bunu görmedik. Kurul kararı nihai bir karar mıdır? Bir yargı yolu açılmalı mıdır bu karara? Bunu dikkatlerinize arz etmek istiyoruz. İdari yaptırımlar konusunda... Yine biraz önce arz etmeye çalıştığım çekinceler çerçevesinde olası mükerrer idari para cezalarını da göz önünde bulundurarak 15 kata varan bir fark var idari para cezaları arasında. Ceza hukukunun yine temel ilkelerinden birisi cezanın belirlenebilir olması. 15 katlık bir fark, takdirinize sunuyorum ama, ceza hukukunun temel ilkeleriyle de çok bağdaşabilir bir fark gibi görünmüyor. Bunun gözden geçirilmesi hususunu arz etmek istiyoruz. Mükerrer para cezaları konusunu özellikle ve evveliyetle altını çizerek bir kez daha arz ediyorum ve nihai olarak da bu idari para cezalarına karşı cezaya muhatap olan kişilerin başvuracağı izlenecek yolun, itiraz yollarının da burada vurgulanması gerektiği kanaatiyle görüşlerimizi takdirlerinize arz ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum hanımefendi.

HAK-İŞ’i temsilen, buyurun.

HAK-İŞ KONFEDERASYONU HUKUK MÜŞAVİRİ AV.BURHAN BİLGİN – Öncelikle, Sayın Başkanım, Sayın Başbakan Yardımcım, sayın hazırun; hepinizi saygıyla HAK-İŞ Konfederasyonu adına selamlarım.

Öncelikle, hazırlanan bu tasarının birçok mevcut yürürlükteki kanun maddelerine toparlayıcı bir düzenleme içerdiğini görmekteyiz. Derya Hanım da bahsetti, gerek Anayasamız gerek Türk Ceza Kanunumuz gerek İş Kanunumuz, birçok kanunun bir araya getirilmesinden oluştuğunu görüyoruz. Aslında bu düzenleme olumlu bir düzenleme. Özellikle işçiler açısından yaşanan ayrımcılığa karşı çok önemli tedbirler alınmış görünmekte. Özellikle işçilerin başvurması açısından, işçi STK’larının başvurması açısından kurum çok önemli bir yetkiye sahip görülüyor. Ama mevcut kanunlarla düşülecek mükerrer uygulamalarda, yargı uygulamalarında, özellikle Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi kararları açısından sıkıntılar yaşanabilir diye düşünüyorum bir hukukçu olarak. Yani düzenlemenin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 30

bunlar dikkate alınarak yapılması gerektiğini düşünüyorum. Bunun haricinde, bir eksik olarak göçmen işçiler konusunda bir ayrımcılığın engellenmesine ilişkin bir düzenleme içermediğini görüyorum. Özellikle Suriye'yle göçmen işçilerin bu kapsamda ayrıntılı olarak düzenlenmesi gerekir. Günümüz çalışma hayatında Suriyeli işçiler büyük ayrımcılığa tabi tutulmaktadırlar. Bunun haricinde, HAK-İŞ Konfederasyonu olarak düzenlemeyi destekliyoruz.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Hükûmet tarafına söz vermeden önce, Komisyon üyelerimizden söz almak isteyen arkadaşlarımız varsa buyursunlar. Yalnız, mümkün mertebe tekrar etmeyelim, toparlayıcı olsun.

Buyurun, siz ilk önce söz istediniz.

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Ben öncelikle bu kanunun hayırlı olmasını temenni ediyorum. insanlığın ilk evresinden bugüne kadar gerçekten verilen mücadelelerin özüne baktığımızda, esas itibarıyla insanların bir eşitlik mücadelesi verdiğini ve ayrımcılığa karşı bir mücadele verdiğini rahatlıkla okuyabiliyoruz tarihsel olaylardan. Öte taraftan, insanlığın en büyük ideali gerçekten, Peygamber Efendimiz'in buyurduğu gibi, bütün insanlar tarağın dişleri gibi eşittir. Ama bu tarağın dişleri gibi eşitliği hayata yansıtmak son derece güç bir şey. Hele hele güçler, iktidarların böyle eşitsiz, ayrımcılığa dayalı yapılar olarak tecessüm ettiği dönemlerde bu hayli bir zor. Bu nedenle, tarihin bu evresinde öncelikle böyle bir yasayı, tasarıyı yasalaştırmak başlı başına takdire şayan bir adım. İnsan hakları konusunda ileri bir evre gerçekten toplumumuz açısından baktığımızda. Elbette ki her kanunun mükemmel olması düşünülemez. Çünkü mükemmelleştiği zaman hayatı durdurmamız lazım ya da hayatın sonunu yaşıyor olmamız lazım. Eksiklikleri, kusurları görmedikleri, duyamadıkları, hesaba katmadıkları şeyler de olabilir. Sevindirici olan şu: Böyle bir platformda, gerekse TEKA'larımızın gerek iktidar ve muhalefetiyle vekillerimizin, toplumu temsil eden insanlarımızın bunu sağduyuyla, adaleti, vicdanı esas alarak, rasyonaliteyi esas alarak toplumumuzda herkesin adalet ve eşitlik duygusunu tatmin edecek bir yasa hepimizin arzusudur. Bu gök kubbenin altında, hiç kimsenin bir ötekisi için ne efendi ne de köle olmadığı, gerçekten insanların eşit olduğu, bu eşitliğin hayatın her karesinde, her alanda yaşadığı bir toplum vücuda getirmek, toplumsal bir evre oluşturmak hepimizin büyük arzusu. Ben sadece kayıtlara geçsin diye duygularımı arz etmek istedim. Kanunun - tasarının kanunlaşarak- hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Ruhi Bey'e söz vereceğim.

Ruhi Bey'e söz vermeden önce, Sayın Bakanım, siz "Kime verildi?" diye sormuştunuz. 9 Şubat tarihinde Hediye Özbayram adındaki kişiye verilmiş. Siz de herhâlde sordunuz.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Ama şey gelmedi, bir yaprak şeklinde geldi.

BAŞKAN – Olur mu? Tasarı geldi, yani imza karşılığında tasarı geldi. Bakın, 9'unda, 9 Şubattan bahsediyorum. Son davetle değil. Son davet pazartesi geldi. Biz size daha önce gönderdik, onu demek istiyorum. Siz de de kime verilmiş? "Serap" olabilir mi? Yani geldi, mesele o.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Muhtemelen ilgili yazının altında "Eki" bölümü vardır, olması gerekir genel itibarıyla dilekçelerde. Bir de bizim anladığımız, ekinde bir şey yok.

BAŞKAN – Dediğim gibi, imza karşılığında verildi, imza var yani.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bu hususta bir belge verildiği doğru olabilir, problem yok fakat okuyabilmemiz için...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 31

BAŞKAN – Tasarı imza karşılığında sizlere ulaştı. Ben teşekkür ediyorum. Soru soruldu, verildiğini ifade ettik.

Ruhi Bey'e söz veriyorum.

Buyurun Ruhi Bey.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Teşekkür ediyorum.

Ben de, sanırım İnsan Hakları, MAZLUMDER ya da hangisi olduğunu tam kaçırdığım bir STK temsilcisi arkadaşımın ifadesine karşı bir hatırlatmayı yaparak kayıtlara geçilmesini istiyorum.

Anayasamızın 10'uncu maddesi, herkesin dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri hususlarda Anayasa ve hukuk önündeki eşitliğini vurgular. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde aynı hususlar söz konusudur. Özellikle de bu kurumun oluşturulmasındaki yaklaşım da temeline insanı almıştır. Temeline insanın alındığı bir yerde, genel anlamda, etnik kimlikler üzerinden ve etnik kimliklerin siyasallaşma süreciyle ilgili talepler veyahut da etnik kimliklerin müstakil sorunları varmış ya da bunlar sorunmuş da taraflar dinlenmemiş gibi bir yaklaşımın vatandaşlık hukukunun... Anayasa'nın 66'ncı maddesindeki yaklaşımında herkesi vatandaşı olarak görüyoruz. Birisi falanca etnisiteye, diğeri falanca mezhebe, diğeri falanca memlekete, falanca parti yahut da STK'ya mensup olduğu için hak sahibi değil, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğu için hak sahibidir. Vatandaşlık hukukunu referans alan bir zemin üzerinden hukuki normlar işler. Bu hatırlatmayı yaparak kayıtlara geçmesini istedim.

Teşekkür ediyorum.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Olması gerekenler olmuyor ki. O yüzden insanlar ayrımcılığa uğruyor yani.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Ruhi Bey.

Şenel Hanım, buyurun.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Değerli arkadaşlar, sevgili arkadaşlar; aslında sivil toplumdan gelen arkadaşlarımızın, bir iki arkadaşımızın farklı görüşüne karşın birleşen görüşlerini dinledik.

Şimdi, elimizdeki Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı başlığını taşıyan bu tasarıya ilişkin ben dün akşam bir hazırlık yaptım. Bunu yazılı hâle getirdim, arkadaşlarıma da ancak bugün verebildim, Cumhuriyet Halk Partisi İnsan Hakları Kurulu üyelerine. Bununla ilgili, ayrıntıya girmeden, söylemek istediğim birkaç nokta var. Yoksa her madde üzerinde ayrı ayrı çalışmak için emek verdim. Burada biraz önce sivil toplum adına konuşan arkadaşlarımızın hemen hemen çoğuyla -Metin yirmi üç yıldır dedi- yirmi üç yıldır bu mücadele içinde olan ve ülkemizde insan hakları ihlallerinin korunması konusunda emek veren arkadaşlarımızdan biriyim. Şimdi bir milletvekili sıfatı taşıyorum. Şu anda yaptığımız işin, yirmi üç yıllık süreç de dikkate alındığında, en verimli sonuç alıcı ve doğru bir iş olması, doğru bir düzenleme için emek vermiş olmamızın önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü geçmişte insan hakları danışma kurulları, insan hakları kurulları, buralarda verdiğimiz emek ve bunların herhangi bir biçimde mutlaka bazı katkıları olmuştur ama sonuçta, Türkiye'deki insan hakları ihlallerini ortadan kaldıracı ya da en azından azaltıcı bir sonuç yaratmaya hizmet etmediğinin de bilinci içinde olan bir arkadaşınızım.

Şimdi, elimizdeki metin yönünden baktığımızda, durum nedir? Genel başlık çok iddialı bir başlıktır. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı. Oysa, gerek amaç maddesine baktığımızda gerekse tanımlara ve izleyen maddelere baktığımızda, özünde, burada, Türkiye'de insan hakları sorununun 3 başlık altında korunmasının amaçlandığını görüyoruz. Yani, biliyorsunuz, her hukuk kuralı, her yasa maddesi bir değeri korur, korunan bir değer vardır ve bu amaçla korunan değeri yaşamın içinde ilerletebilmek amacıyla düzenlenir. Biz ne yapıyoruz? O koskoca "İnsan Hakları" başlığının altına sadece "ayrımcılıkla mücadele", "işkence"

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 32

ve “kötü muameleye karşı mücadele” konularını koyuyoruz. Bir de üstte bir kavramımız var: “İnsan haklarının korunması” kavramı. Bu 3 anlayış da, biraz önce Feray arkadaşımızın ve diğer arkadaşlarımızın ifade ettikleri gibi, tamamen apayrı alanlarda, ayrı bir biçimde de korunması gereken alanlar. Yani, örneğin, İşkencenin Önlenmesine İlişkin Sözleşme apayrı bir sözleşme. Bu “Sözleşme” başlığı altında da işkencenin önlenmesine yönelik kurumların da, gerek devlet ve sivil toplum ortaklığında olsun gerek sivil olarak düzenlenmiş olsun, ayrı ayrı yapılandırılması gerekir. Oysa, burada, bir ortak yapılandırmaya gidiyoruz ve metnin içinde, işkence ne demektir, hangi hâlde işkencenin önlenmesi konusunda ne gibi eylemler, etkinlikler yapılır, bu konuda bir tanıma rastlamıyoruz; aksine, “Tanımlar” bölümünde, hem yasa sistematğine çok ayrı bir biçimde, çok aykırı bir biçimde, gelişigüzel, ayrı tutma, ayrımcılık talimatı, sonra başkan, sonra kurum, falan, böyle, kavramların birbiriyle ilintisinin de olmadığı, yani en azından neleri tanımlıyoruz, ayrımcılık nedir, işkence nedir, ihlal diye gördüğümüz bu kavramların alt alta yazılması, sonra bu ihlalin giderilmesi konusundaki kurumsal yapıya ilişkin sıfatların sıralanması gerekirken böyle bir karmaşık tanımlama sunuyoruz. Ama asıl eksikimiz, bu konudaki asıl eksikimiz ayrımcılık konusunda herhangi bir tanımın olmaması. Oysa alt başlığımız neydi? Ayrımcılıkla mücadeleydi. Biz ayrımcılık kavramını açık ve net olarak tanımlamadıktan sonra, burada, bu konuda herhangi bir düzenlemeyi geliştirmemiz de mümkün olmayacaktır.

Ayrıntılara girmeyeceğim çünkü bunun zaman alacağı inancındayım.

Ayrıca, ihlalin kim tarafından yapıldığını biliyoruz. İnsan hakları ihlalleri devlet kaynaklı ihlallerdir. Şimdi biz devlet kaynaklı ihlallerin ortadan kaldırılması görevini tümüyle devletin resmî kurumlarına teslim ediyoruz. Hem de öyle teslim ediyoruz ki, Hükûmet kanalıyla, var olan Hükûmetin ajanları kanalıyla bunu yaptırmaya çalışıyoruz. Böyle bir şey olamaz. Bu Paris ilkelerinin bize emrettiği şey nedir? Yapının da çoğulcu olmasıdır. Bu çoğulcu yapı içinde de gerçekten insan hakları mücadelesi konusunda eğitilmiş, bu konuya kendini adanmış, bu konuyu ayırıp seçebilecek, yansız, bağımsız, herhangi bir etki altında kalmaksızın karar verebilecek olan kişilerin orada görevlendirilmesidir; yani, bazı kriterlerin konulmasıdır. Oysa burada ne görüyoruz? On yıllık devlet memuriyeti. Devlet memuru olmayan acaba insan hakları konusunda hiçbir yetişkinliğe, erişkinliğe sahip olmayacak mıdır? Maddelerden birinde bu var. Sayılan özellik olarak “on yıllık devlet memuriyeti.” 657 sayılı Yasa’ya tabiiyet. Şimdi, bu iki kavram da gerçekten bizim insan hakları sorununu esasen insan haklarını ihlal eden kurumun kendi ajanlarına teslim ettiğimiz anlamına gelir ki bu bir meşruiyet kazandırmaz. Bu yapı, gerek içeride ulusal mekanizmalarımızda kendi yapımız içinde, halkın arasında, gerekse de uluslararası düzlemde yaptığımız şu düzenlemenin, bu tasarının ya da çıkaracağımız yasanın, yine ihtiyacı karşılamayacağı... Ki büyük şanssızlık, bunun bir vize sorununu çözmek için düzenleniyor olduğu iddiası zaten işin meşruluk temelini başlangıçtan ortadan kaldırmış gibi görünmektedir. Bu tablo karşısında, izin verirsiniz tekrar, ayrıntıya girmeyeceğim dedim ama birkaç maddenin altını çizmek istedim, şunu yapalım: Daha önce, başlangıçta da ifade etmeye çalıştım, burada bir eksikimiz var. O eksikimiz nedir? Bu alanda çalışan insan hakları kuruluşlarından, bu konuyla ilgili kuruluşlarımızdan görüş ve öneri almamış olmaktır.

İkincisi: Bizim kendimizin, İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun önüne bu metnin hazır olarak gelmesidir. Biz ne güne duruyoruz arkadaşlar? Bu bizim görevimiz değil mi? Bizim de bu konuda Hükûmetçe görüşlerimize başvurulması, önerimizin alınması, sonra tekrar bize dönerek, birleştirilmiş bütün öneriler üzerinden burada bir sonuca varmamız gerekmez miydi? Bu eksikliği gidermenin yolu olarak, izin verirsiniz, şöyle bir önermede bulunmak istiyorum: Biz, örneğin, Cumhuriyet Halk Partisi İnsan Hakları İnceleme Kurulu üyeleri, kendi aramızda

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 33

bunun muhasebesini, tartışmasını yapamadık. Size ortak bir görüş sunmak isteriz. Bir süre verelim, bu süre içinde, bir eksikliği gidermek için -bu tümüyle ortadan kaldırıcı bir yöntem olmayacak- bu süreden sonra her birimiz görüş ve önerilerimizi, sivil toplum örgütlerinin bugün verdiği ya da vereceği... Belki onlar da alalecele yaptılar, ayrıntıları sunamadılar. Bir ara vererek, bir zaman ayırarak hepimiz önerilerimizi gerekiyorsa ve uygun görülüyorsa bir alt komisyonda bu arada oluşturarak çalışalım ve yeniden, daha düzgün, daha devamlı, sorunu çözecek, herhangi bir şekilde geçici bir merhem olmayacak, hastalığı tamamen tedavi edecek -tabii ki biliyorum, bu kurum kuruldu diye her şey de çözülmüş olmayacak, bunun da bilincindeyim ama- en azından “En iyisini yaptık.” diyebileceğimiz bir yapıyı oluşturalım.

Şimdi, bakınız, burada “bireysel başvuru” gibi bir kavram kullanılıyor. Bu bir bireysel başvuru mu olacak gerçekten? Bu bireysel başvurunun sonucunda nereye gidilecek? Yaptırım sadece istihdam alanıyla... Ki, öyledir, bakın bizim Türk Ceza Yasamızda da böyle bir ayrımcılık konusunda hiç de insan hakları kavramıyla uyuşmayan, ayrımcılıkla uyuşmayan bir yasal düzenleme vardır. Biz bunu yaparken onu da değiştiremeyecek miyiz, yoksa ayrımcılığı insanların mal alıp vermedeki eşitliği, insanların işe alınıp çıkarılmalarındaki eşitliğiyle sınırlı mı sayacağız? Bütün bu anlayışları, bütün bu maddeleri tek tek, yeniden, hayata uygun bir biçimde gözden geçirme gereksinimimiz olduğu inancındayım. Önerimi sundum.

Saygıyla bilgilerinize arz ederim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Nurettin Bey, siz, son olarak, ondan sonra da şeye...

Buyurun.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, arkadaşları izlerken, doğrusu, bir Komisyon üyesi, milletvekili, belli yaşta biri olarak değil de meraklı, öğrenmeye çalışan, anlamaya çalışan bir çocuk gözüyle izlemeye çalıştım; yani, ne konuşuluyor, ne anlatılıyor, bu ağabeyler, ablalar, amcalar, teyzeler ne diyorlar diye.

Mesela, en son, Şenal Hanım’dan başlayayım, eksik söylemeyeyim: “Paris ilkelerinin bize emrettiği” gibi bir deyimle başladı. Bayağı, böyle, Millî Savunma Bakanlığı Komisyonunda olsa böyle deyimler duymak hoşumuza giderdi de şunu söylemek istiyorum...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Hukuk ne emrederse.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Şenal Hanım’ın, tabii, niyeti öyle değil. Ama galiba biz burada, çok özgürlükçü, sivil, bağımsız, bireyi öne çıkaran, bireyin düşüncesini kutsayan bir literatürle konuşurken, yazılımımız, zihin formatlarımız, kodlarımız biraz böyle, buradan, bilinçaltımızdan bu tür kelimeler depreşiyor. Birçoğumuzda var bu. Yani kimseyi suçlamak için söylemiyorum. Hepimizin ortak paydası bu.

İşte, “modernizm” denen bir kavramımız var. Herkes farklı farklı algılayabilir. Benim en son öğrendiğim, hani, küçük bir çocuk gözüyle bakıyorum ya, “deformasyon” diye özetleyebileceğimiz bir şey.

Burada, MAZLUMDER temsilcisi olan arkadaşımızı son dönemin biraz magazineli deyimiyle, “Türk tipi bir kanun yapabilir miyiz?” diye... Ama galiba, son dönemde, zorunlu olarak, yani doğal sürecin bir ürünü olarak “yerli ve millî” diye bir kavramı kullanmışız. Bir çeviri kavram değil, tamamen bizim hissiyatımızı, bizim durumumuzu, bizim realitemizi nesnel olarak ifade eden bir kavram. Herhâlde bunu sık sık kullanmak zorunda kalacağız.

Mesela, bu masanın etrafında, ekolojik toplum siyasetine yatkın olan arkadaşlarımız var. “Ekoloji” kavramını değişik platformlarda sık sık kullanan arkadaşlarımız var. “Biyososyoloji”den bahseden arkadaşlarımız var, ne bileyim,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 34

“diyalektik natüralizm”den bahseden arkadaşlarımız var. Bunlar belli bir çerçevede, uygulaması filan da, işte, başlatılmış, ne bileyim, laboratuvar çalışmaları yapılan değişik kavramlar. Fakat, bakıyorum, kullandığımız kavramların birçoğu, mesela bir grup arkadaşın verdiği eleştirileri içeren bir şey vardı, orada da referanslarımız hep başka yerden. Yani bu kadar kompleksimiz olmaması lazım. İnsan hakları konusunda bir şeyler üretebilme imkânımız var, müktesebatımız var, geçmişimiz var. Bir insanlık birikimidir. Başka yerden bir şey almayalım demiyorum, başkalarından da alalım ama gözümüzün önünde olan biten şeyleri bile bir Brüksel’den, Londra’dan, Paris’ten, New York’tan, ora çevriminden sonra anlamak gibi bir alışkanlığımız var. İlla oraya İngilizceye, Almancaya, Fransızcaya tercüme edeceğiz ya da Flamenkçeye, ondan sonra Türkçeye çevirip o çeviri versiyonuyla burnumuzun dibinde olup şeyleri anlamak gibi böyle bir arızamız var, bir problemimiz var. Bu dikkatimi çekti. Bütün herkesi dinlerken, yani, bir yerden, ne bileyim, bir müstemleke ülkesi hissiyatıyla, dışarıdan birileri gelmiş, genel valilikten ajanlar, uzmanlar gelmiş, bizi burada terbiye ediyorlar, bize yön veriyorlar, bizim nasıl yaşayacağımızı, haklarımızı, hukukumuzu nasıl koruyacağımızı bize öğretiyorlar gibi.

Daha çok da dikkatimi çeken, özellikle cinsiyet ve kadın üzerinden yoğunlaşması bu şeyin. Genelde, işte, o “modernizm” dediğimiz deformasyon süreci taşıyıcı aparat olarak genelde bu iki kavramı kullanıyor; cinsiyet ve kadın. Bu aparatlar üzerinden “modernizm” bizim gibi toplumlarda yaygınlaştırma imkânı, alanı buluyor. Bu da özellikle söyleyeceğim: Bu kanun eksik olabilir, yetersiz olabilir, yine bir hanımefendinin söylediği gibi, süreç içerisinde kendi kendini doğrultabilir, ama kanunun benim hoşuma giden iyi bir tarafı var, kanunda bazı esnekliklerin olması, yani böyle bir kanuna da yakışan esnekliklerin olması, otokratik devlet belirleyicinin, her detayı, her şeyi belirleyen, tasnif eden, emreden o devlet yüzünün görülmemiş olması. Her ne kadar arkadaşlarımız, “İşte, efendim burada olası ihlalcı devlettir, dolayısıyla devletin burada görünüyor olması doğru değil.” filan deseler de biraz devlet tanımını, hükümet tanımını, siyaset tanımını, sivil toplum tanımını ezberler dışında yeniden algılamaya, yeniden anlamaya çalışırsak biraz daha rahat bakabiliriz. Hükümet dediğimiz, siyasi parti dediğimiz, bize şimdiye kadar daha önceki o vesayetçi paradigmanın da öğrettiği gibi tu kaka bir şey değil. Yani, “halk” dediğimiz, “ulus” dediğimiz, “toplum” dediğimiz, hepimizin kendi ideolojik çerçeveleri içerisinde, literatürü içerisinde, aynı kavramın değişik versiyonunu kullanarak ürettiğimiz bir şey var, bunun yansıması. “Millî irade” diyen var. “Millî irade” diyenler biraz daha muhafazakâr, sağcı oluyor, işte, “ulusal, bilmem ne” diyenler bilmem ne oluyor. Böyle komik bir toplumda yaşıyoruz maalesef.

BAŞKAN – Evet Sayın Vekilim, toparlarsanız bir zahmet.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Yani, aynı kelimenin Öz Türkçesi ile Osmanlıcasını farklı farklı kullanırken, farklı alanlara, farklı ideolojilere sahip insanlar hâline geliyoruz. Biz buyuz, realitemiz bu. Dolayısıyla, hükümet tarafından belirleniyor olması bunun toplumdan kopuk, topluma yabancı, topluma düşman bir kurum hâline gelmesi anlamına gelmiyor. Bunları belirtmek istedim. Yani, çok “nongovernment” bir yapı oluşturmak istiyorsak o başka bir şeydir. Ama devletin himayesinde, resmî bir kurum olarak oluşturulacaksa, bunu belirleyen Bakanlar Kurulu ya da Cumhurbaşkanı bu halkın toplam algısını, duyarlılığını yansıtacak bir kurul oluşturacaktır. Bunu başka yerden, işte, çeviri bir gözle, belki dışarıdan baktığımız için buradaki yapıyı biz farklı görüyoruz. Yani, tekrar, “yerli” ve “millî” gibi... Biraz belki bazı arkadaşlarımızı irite edecek bir kavram ama maalesef böyle, böyle bir sorunumuz var, böyle bir algı sorunumuz var. Kavramları yeniden tasnif edersek, yani sivil toplum örgütleri ne kadar sivil, devlet ne kadar devlet, halkçılık ne kadar halkçı, ne bileyim, bireysellik ne kadar bireysel, özgürlük ne kadar

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 35

özgürlükçü, demokratiklik ne kadar demokrasi tanımına uygun, bağımsızlıkçılık ne kadar bağımsızlık tanımına uygun, nedenleri ve sonuçlarıyla? Yani, söylem ve fiili durumu karşılaştırırsak daha sağlıklı bir vasat oluşabilir diye düşünüyorum.

Böyle, genel, saçma sapan, aklıma gelen şeyleri söyledim. Yine bir çocuk gözüyle söyledim. Mazur görün.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI GENEL SEKRETERİ METİN BAKKALCI – Bir cümle katkımız olabilir mi?

BAŞKAN – Bir cümle, virgülsüz.

Buyurun.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI GENEL SEKRETERİ METİN BAKKALCI – Konumuz olan işkenceyle ilgili, bütün dünyada işkencenin önlenmesine yönelik etkin araştırma ve soruşturma Birleşmiş Milletler belgesinin adı İstanbul Protokolü'dür çünkü bu topraklarda ne yazık ki bu işkence acılarının üstünden bizler ürettik, o zaman Türkçeden bütün dünya dillerine çevrildi. Bizler dünyanın her tarafında bunun eğitimini yapıyoruz.

Konumuz olduğu için, izninizle, bu topraklardaki dili...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Son söz olarak Musa Bey'e söz veriyorum, akabinde Hükûmet temsilcimize söz vereceğim cevap vermek üzere.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI AV. MUSA TOPRAK – Teşekkür ederim efendim.

Herkese saygılar sunuyorum.

Öncelikle şunu belirtmek istiyorum: 1136 sayılı Kanun'un 110'uncu maddesinde "birliğimizin insan haklarını korumak ve geliştirmekle" ödevli olduğu açıkla belirtilmiş durumda. Dolayısıyla, yasayla da biz bu ödevi üstlenmiş hâldeyiz ve bu kanunun yasalaşması durumunda lağvedilecek olan kurumda da birliğimizin bir temsilcisi var şu anda. Yeni durumda. olmadığını görüyoruz. Bu sebeple, kurulun, yani kurumun çalışmasını belirleyecek olan karar organı olan kurulun yapısına mutlaka bakmak gerektiğini düşünüyorum.

Paris Prensipleri açısından, uluslararası düzeyde uzmanların, bu yeni kurulacak olan kurum Paris prensipleri bakımından uygundur ve akredite olur demediği durumda böyle bir kurumun kurulması çok açıkçası işlevi bakımından bana bir soru işareti olarak geliyor çünkü devlet kurumları arasında, birtakım kurumlar insan haklarını ihlal eder, başka kurumlar insan haklarını savunur gibi bir yapı söz konusu değil. Her türlü devlet kurumu zaten insan haklarını korumak ve geliştirmekle ödevli, dolayısıyla, Emniyet de insan haklarını korumak için çalışacak, Millî Eğitim de çalışacak. Bu yapılarda, insan haklarıyla ilgili de biz başka bir şey kurup bir denge sağlıyoruz gibi bir şey söz konusu olamayacağına göre, eğer Paris Prensipleri açısından uluslararası akreditasyonu alabilecek bir kurum oluşturulmayacaksa o zaman, kamu kaynakları açısından bizim bu yaptığımız iş benim açımdan bir soru işareti oluyor. Çünkü baktığımızda, kurulun yapısındaki görevlendirme bakımından objektif kriter göremiyoruz. Yani az önce sayın vekilimin belirttiği üzere, bir on yıl çalışma şeyi var, kamu kurum, kuruluşlarında, uluslararası kuruluşlarda, sivil toplumda veya özel sektörde on yıl boyunca çalışmak. Yani bu tanımın zaten yapısı itibarıyla on yıl boyunca çalışmış olan herkes... Oradan bir uzmanlık söz konusu olamayacağı için ve Paris Prensipleri de açıkça çoğulculuk meselesi konusunda açık bir belirlilik içerdiği için bu çoğulculuğu sağlamanın yolu bizim kanaatimizce, Birliğimiz, Türk Tabipleri Birliği, alanda çalışan üniversitelerin insan hakları merkezleri, buraların önereceği adaylar arasından bir seçim yapılması durumunda çoğulculuk sağlanır. Aksi hâlde, çoğulcu bir yapı oluşamayacağı için oluşacak olan yapının da uluslararası anlamda akredite olması mümkün olmayacak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 36

Dolayısıyla da bu yapının sağlanabilmesi açısından ben takdirlerinize 10'uncu maddedeki değerlendirmenin, özellikle, objektif kriterler ve hem Birliğimiz hem de alandaki diğer sivil toplum örgütleri, meslek kuruluşları ve üniversitelerin insan hakları örgütleriyle birlikte onların önereceği adaylar arasından bir seçim mekanizmasının yararlı olacağını düşünüyorum.

Bir de dikkatinize sunmak istediğim şey, İnsan Hakları Kurumu Kanunu Tasarısı görüşülürken o esnada da biz Ankara Barosunun İnsan Hakları Merkezi ve Ionna Kuçuradi'nin Başkanlığında Maltepe Üniversitesi UNESCO İnsan Hakları Kürsüsü bir kanun tasarısı hazırlamıştık, hâlâ güncelliğini koruyor, isterseniz bunu da takdim edebilirim, yeni yapıyla ilgili, özellikle, bahsettiğimiz şekilde, Paris Prensiplerine uygunluk bakımından. O dönemde de biz kanun tasarısını duymuştuk, bir kanun tasarısı hazırlanıyor diye, çok büyük çabalarla ve Kuçuradi Hoca da devreye girerek istediği, aradığı hâlde ulaşamamıştık. Burada da böyle bir şey olacak şeklinde diye duyduktan sonra, incelemeye ilgili yeterli vakit olmadan katılmak zorunda kaldık, bu sebeple de kendi adıma, mevcutla ilgili hazırlıksızlık bakımından özür diliyorum. Ancak, uygun bulduğunuz takdirde elimizdeki taslağı da sunabiliriz, bunu da belirtmek istiyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hükûmet temsilcimize söz veriyorum.

Buyurun efendim.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sayın Başkan, kurulumuzun çok değerli üyeleri, sivil toplum kuruluşlarımızın ve ilgili kamu kuruluşlarımızın çok değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikli olarak şunu ifade etmek istiyorum: Aslında konuşmamda kısmen değindim ama biraz daha detaylıca konuyu açmamda yarar olduğunu düşünüyorum. Birincisi: Bu yasa tasarısının evveliyatına baktığımızda aslında biraz önce sivil toplum kuruluşumuzun temsilcileri de ifade ettiler, 2009 yılında, 2010 yılında kapsamlı çalışmalar yapılmış, bu çalışmaların hepsini biz biliyoruz ve bu çalışmalar neticesinde hatta burada, aşağı yukarı 39 civarında sivil toplum kuruluşumuzun görüşleri alınmış o dönemde ve bu görüşlerin tamamı elbette değerlendirildi, bunları özellikle ifade etmek istiyorum.

Tasarıya son şeklini verirken birincisi, biraz önce ifade edilen birçok milletvekilimiz, Komisyon üyemiz ve sivil toplum kuruluşlarımız tarafından ifade edilen Paris Prensiplerinin dikkate alınması hususu. Evet, Paris Prensipleri dikkate alınmıştır, hatta Paris Prensiplerindeki her bir maddeyle bizim ilgili kanun tasarımızdaki maddenin nasıl ve ne şekilde karşılık geldiği konusun baştan aşağı gözden geçirilmiştir.

İki: Avrupa Birliği müktesebatı dikkate alındı. Avrupa Birliği müktesebatına baktığımızda özellikle, ayrımcılıkla ilgili tek bir direktifin olmadığını görüyoruz, farklı direktifler söz konusu. İşte, istihdama yönelik direktif var, diğer alanlara yönelik direktifler var, dolayısıyla, farklı direktiflerin olduğunu görüyoruz.

Üçüncüsü: Biz özellikle, reformlara yönelik çalışmalar yürütürken beş ülkeyi, başta Avrupa Birliği müktesebatı, ikincisi de bu beş ülkeyi yani altı temel alanı esas alıyoruz. Beş ülkedeki uygulamalar nasıl ve ne şekildedir, bunlara bakıyoruz. Hangi ülkeler bunlar? Kıta Avrupası'ndan Fransa, Almanya'yı aldık, İngiltere'yi, Birleşik Krallık'ı aldık, farklı bir yaklaşım, model izlemesi yöntemiyle, bu Kıta Avrupası ve Birleşik Krallık'ın bir karışımı olabilecek Hollanda'yı aldık ve Kuzey Avrupa'dan da İsveç'i aldık, bu beş ülkedeki düzenlemeleri baştan aşağı inceledik. Şunu çok açıklıkla buradan ifade ediyorum değerli arkadaşlar: Bu beş ülkedeki insan hakları ve ayrımcılıkla mücadeleyle yönelik mevcut olan tasarılardan daha güçlü bir tasarıdır. 150 kişilik ekip, "Bu 150 kişiyle mi bu işler yapılacak?" deniliyor, 7-8 kişi çalışan kurumlar var, bunu özellikle söyleyeyim. Elbette 50-60 civarında çalışan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 37

Avrupa’da... Nüfus önemli, evet, nüfusu bize yakın ülkelerde genellikle 40-50, bilemediniz, maksimum 60 bandında. Bunların personel yapılarına da baktık ama 150 kişilik bir kadro oluşturuyoruz burada. Bu kadroyu oluştururken de mümkün olduğu ölçüde esnek bir yapı olmasını da arzu ettik. Aslında tasarının bütününe baktığınızda biz bu tasarımı konuşurken şunu söyledik: Gerçekten yasalar önemli, anayasa önemli, anayasaya, yasaya yazacağınız maddeler, hususlar, bunların hepsi önemli ama hepsinden önemlisi -belki Metin Bey, herhâlde siz söylediniz- insanın zihniyeti, kafa yapısı, bu çok önemli. Siz dünyanın en güzel anayasasını yapsanız, dünyanın en güzel kanunlarını yapsanız da eğer sizin zihniyetiniz, sizin anlayışınız gerçekten insan haklarını özümsememişse buradan çok fazla bir netice alamazsınız. O nedenle, burada esas önemli olanın insan haklarının gerçekten özümsemesi, ayrımcılığın ne kadar iğrenme verici bir husus olduğunun herkes tarafından benimsenmesi ve bu anlayışın tesis edilmesinin son derece önemli olduğunu düşünüyorum ve bu nedendir ki biz bu tasarımı dikkate alırken şunu söyledik: Mümkün olduğu ölçüde... Hanımefendi ifade etti, Şenal Hanım, “Ayrımcılıkla ilgili tanımınız yok.” dedi. Şimdi, biz buna baktık, Avrupa Birliği Direktifi kendine göre bir tanım yapmış, tanım da şu açıkçası, orada da işte, ırk, renk, dil vesaire gibi ayrımcılığın temellerini ifade eden hususları koymuşlar. Birleşmiş Milletlerinkine bakıyorsunuz, biraz daha farklı bir yapıda, farklı türde tanım yapanlar var. Biz öyle bir yapı oluşturalım, öyle bir kurum oluşturalım ki bu kurum mümkün olduğu ölçüde esnek bir yapıda olsun, kurulun kendi içerisinde karar alabilecek mekanizmaları olsun, rahat bırakalım insanları. Aslında biz alanı genişletiyoruz, daraltmıyoruz orada ve burada biz bu ülkelere baktığımızda, bakın, çok sayıda arkadaşımızdan eleştiri geldi, hepsine saygı gösteriyorum, bu sadece şunu gösteriyor: Sizlerin gerçekten insan haklarına olan ilginiz, bağlılığınız, bu konunun ne kadar hassas olduğunu ifadeler, onun için, çok teşekkür ediyorum. Ama şunu da sizlerle paylaşmak zorundayım: Bakınız, biz bu beş ülkeyi inceledik; Hollanda, şimdi, dendi ki arkadaşlarımız tarafından, şu ifade edildi: “Efendim, ayrımcılık bir ayrı kurum olsun, ayrımcılıkla ilgili bir kurumumuz olsun, insan haklarıyla ilgili bir kurumumuz olsun, işkenceyi önlemeye yönelik farklı bir kurumumuz olsun.” Şimdi, biz bunu çok detaylı tartıştık kendi içimizde, olamaz mıydı? Olabilirdi ama öyle bir şey ki bunlar içi içe geçmiş olan hususlar. Yani siz insan hakları konusunu ayrımcılıktan çok fazla ayırt edemezsiniz ve siz iki farklı, üç farklı kurum oluşturduğunuz anda kurum kargaşası çıkacaktır, o diyecektir “Benim yetkim.”, öbürü diyecektir “Benim yetkim.” ve sorun ortada kalacaktır. Biz bunları tartıştık kendi içimizde, yoksa ilave bir kurum niye oluşturmamalıyız, bizim için niye bir sakınca olsun? Bunların hepsini yapabiliriz, yapmamızda da bir sakınca yok ama biz özellikle, diğer ülkelerin, bakın, üç önemli ülke, Birleşik Krallık, Fransa ve Hollanda; bunların tasarıları hazırlanırken yazılmış olan gerekçelerine de baktık arkadaşlar. Bu üç ülke de -iki Kıta Avrupası, bir de Birleşik Krallık- özellikle ayrımcılıkla, insan haklarıyla ilgili meselenin, konuların aynı kurum altında olmasının önemine çok fazla sayıda vurgu yapmışlar ve bunun gerekçelerini anlatmışlar. Bize bunlar makul geldi ve biz bu çalışmalarını gördükten sonra -şunu da ifade edeyim- açıkçası kanun tasarısı çalışmalarına geçmeden önce biz bu beş ülkedeki yapıları, artı, Avrupa Birliği müktesebatı, bunların her birini teker teker Avrupa Birliği Bakanlığımız bize ayrıntılı olarak beş-altı saat süren bir oturumda bize sundu, bunların hepsini teker teker gözden geçirdik. Şimdi, bakıyoruz, Hollanda, Fransa ve Birleşik Krallık’ta ayrımcılık ve insan hakları kurumu beraber ve kurumsallaşmanın da bu ülkelerde daha iyi olduğunu görüyoruz, onu da ifade edeyim.

İNSAN HAKLARI ORTAK PLATFORMU GENEL KOORDİNATÖRÜ FERAY SALMAN – Ne açıdan?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 38

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şu açıdan: Eğer sizde köklü bir kurumsallaşma olmazsa yani işte, adı, İnsan Hakları ve Ayrımcılık Kurumu olur ama siz eğer gerçekten o kurumun hakkını veremiyorsanız istediğiniz kadar çok iyi düzenlemeniz olsun, çok iyi kanunlarınız, yasalarınız olsun... Ama biz şunu vermeye çalıştık: Bu esneklikten bahsetmiştim, biz mümkün olduğu ölçüde rahat bırakalım ve kurum kendi içerisinde etkin bir yapı oluştursun. Bakınız, aşağı yukarı üç dört yıldan beri bir sorun var, nedir sorun? İşte, personelle ilgili sıkıntılar var. Bunlar aşılmalıydı, şimdiye kadar aşılmalıydı, o bir eksiklik, bizim eksikliğimiz ve bunun da hesabı elbette... Neticede, bir eksiklikse, bir yanlışlıksa bunu da söylemekten hiçbir zaman çekinmeyiz. Ama şunu söylemek istiyorum: Şimdi, böyle bir yapı oluşturduğu zaman siz geniş bir alan sunuyorsunuz kurula.

Gelelim kurulun yapısına, şu eleştirildi: “Kurul üyeleri Hükûmet tarafından ve Sayın Cumhurbaşkanı tarafından atanıyor.” dendi. Şimdi, arkadaşlar, bakalım, dünya örneklerine bakalım, insan hakları konusunda, ayrımcılık konusunda gerçekten başarılı ülkelere bakalım, acaba kurul üyeleri kimler tarafından atanıyor? Örnek vereyim, şimdi, bu beş ülkeyi ele aldık ya, bu beş ülkeden bahsedeyim. Bakınız, Hollanda: Adalet ve Güvenlik Bakanının teklifi ve Kraliyetin onayıyla oluyor. Fransa: Ombudsmanı Cumhurbaşkanı atıyor, Başkanı yani, üyeleri ise ombudsman seçiyor. Birleşik Krallık, İngiltere: Devlet Bakanı atıyor, bizdeki belki Başbakan Yardımcılığına tekabül eden “state minister” dediğimiz “state minister” atıyor. Kimi? Kurul üyelerini, kurul başkanını ve kurul üyelerini. Şimdi, değerli arkadaşlar, burada önemli olan husus atamanın A veya B şahsı veya kurumu tarafından atanması değil, -ben Metin Bey’e katılıyorum- o atanan kişilerin gerçekten liyakat sahibi kişiler olması ve kurumu etkin olarak çalıştırması; mesele bu. İşte, biz bunu sağlamalıyız. Ama burada, efendim, işte, ayrımcılıkla ilgili kapsam belirtilirken şu konu, bu konu vesaire gibi birtakım eleştiriler de geldi, detaya girmek istemiyorum ama her maddede onun cevabını vereceğim, onunla ilgili maddelere şu anda girmek istemiyorum ama, özet olarak benim söylemek istediğim husus şu: Burada gerçekten hem Paris Sözleşmesi hem de AB müktesebatı ve ilgili diğer sözleşmelere baktığımızda bu sözleşmeleri dikkate alan bir yaklaşım içerisinde olduk.

Ha, burada şunu da ifade etmeliyim, özellikle cinsel yönelime yönelik olarak: Burada evet, böyle bir tavsiye kararı var ancak Avrupa içerisinde de şu anda bununla ilgili ciddi bir tartışma var. Biz Anayasa ve imzalamış olduğumuz uluslararası sözleşmeleri dikkate aldığımızda böyle bir terimin buraya konulmasının uygun olmayacağını da düşündük arkadaşlar, ben çok samimi olarak, açık olarak sizlerle de paylaşıyorum. Yani bunu şu açıdan söylüyorum: Biz toplumun bütününe kucaklamak zorundayız ve bu anlayış içerisinde de hareket etmek zorundayız. Ama inanın, çok samimi olarak ciddi mesai harcadık ve yapıyı öyle oluşturalım ki gerçekten kurum, kurul, oradaki arkadaşlarımız rahat hareket etsinler dedik. Dışarıdan uzman görebildikleri kişileri alabilsinler, uzman olarak görebildiklerini yüzde 10’a kadar alabilsinler dedik. İsterseniz onu yüzde 15’e de çıkarabiliriz ama daha fazla artırmamız kurumsallaşmayı zorlaştırır, onu da söyleyeyim.

Bu arada şu eleştiri geldi: “Efendim, meslek grupları yazılmıyor.” Bilerek koymadık meslek gruplarını, ben mühendis olabilirim, siz de tıp doktorunuz değil mi efendim? Metin Bey’in ilgi alanı tıp, şimdi, Metin Bey insan hakları konusunda otorite, ben mühendisim, bir başkası bir başka meslekten, illaki mesleği yazmamız anlamlı mı? Hiç de anlamlı değil. Yani şöyle: İşte, “Siyasal bilgiler fakültesi mezunu olacak, iktisat fakültesi mezunu olacak, hukuk fakültesi mezunu olacak.” Bir insan mühendis olur ama çok iyi hukuki altyapısı vardır, insan hakları konusunda çok iyi bir uzmandır. Biz o nedenle şunu koyduk buraya, dedik ki: İnsan hakları konusunda, ayrımcılık konusunda, işkence konusunda bilgili, birikimli, deneyim sahibi insanlar

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 39

arasından atanacak dedik, bu ifadeyi koyduk buraya, tasarımda var ama meslek gruplarını saymadık. Saymamamızın temel nedeni: niye kısıtlayalım biz?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Sayın Bakan, meslek gruplarının sayılması değil sorun ama, meslek kuruluşlarının kendi içlerinden, insan hakları alanında...

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Ona da geleceğim efendim, müsaade ederseniz, ona da geleceğim efendim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Bakan, mesela, niye on yıl koymuşsunuz? Bir genç giremeyecek mesela.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şu var Sezgin Bey, biz burada şunu düşündük, on değil de onu sekize de çekebiliriz, çok mesele değil ama buradaki kastımız şu: Deneyim sahibi olan birisi olsun dedik çünkü çok önemli kararlar verecekler yani verilen karar kişileri etkileyecek. Dolayısıyla, az çok deneyim sahibi olan birisi olsun diye düşündük. Yani burada istiyorsanız sekize çekebiliriz, çok mesele değil.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Gençler de deneyimli olabilir yani.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Ama tecrübesiz birinin de yanlış karar alabilme olasılığı var.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Milletvekili olabiliyor, bakan olabiliyor ama kurul üyesi olamıyor.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Onları tartışırız.

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Peki, Sayın Bakanım, sadece devlet memurları mı olabiliyor?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Hayır, hayır; özel kesimden, sivil toplum kuruluşlarından, hepsinden olabiliyor, öyle bir kısıdımız söz konusu değil.

Müsaade ederseniz ben bitirebilir miyim. Yani müsaade ederseniz, ben bitirebilirim çok memnun olurum.

BAŞKAN – Müsaade edelim lütfen.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şimdi, burada tabii, kanun maddelerine çok girmek istemiyorum ama biraz önce kaldığım yerden devam etmek istiyorum. İnsan hakları alanında gerçekten deneyim sahibi, o alanda çalışmış, zamanını harcamış ve devlet memuru olmayan, devlet memuru prosedürüne girmeden doğrudan Kurul Başkanının, Kurulun alabileceği bir imkân getiriyoruz, başka bir kuruma verilen böyle bir yetki yok, bakın, bu yetkiyi veriyoruz. Niye veriyoruz? Çünkü gerçekten bu alanda uzman olan kişilerin burada istihdam edilmesi önemli ve istihdam edilmeli diye düşünüyoruz açıkçası.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yetkiyi veren de, atayan da aynı kişi olunca o sorun oradan çıkıyor.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Bakın, dünya örneklerini...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Verdiğiniz dünya örnekleri...

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Müsaade ederseniz anlatayım, ondan sonra sizi ben dinleyeceğim.

BAŞKAN – Arkadaşlar müsaade buyurur musunuz.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Ama Sayın Bakan, biz toplumsal yapısı ve kültürel farklılıkları çok farklı olan, Avrupa ülkelerinde çok farklı olan bir ülkeyiz. Bu sebeple de hani, Avrupa'dan örneklerini veriyorsunuz ama mutlaka kendi ülkemizin sorunlarını, kendi ülkemizin farklılıklarını ve...

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – İnsan haklarıyla ilgili her şey evrenseldir. Lütfen, önce bunda anlaşalım.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Mutlaka öyledir, onda bir tartışma yok.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 40

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – İnsan haklarıyla ilgili, demokratikleşmeyle ilgili her şey evrenseldir, ülkeye göre farklı uygulamaya giremezsiniz. Yani eğer siz her ülkeye göre bir insan hakları uygulamasını getirmeye kalkarsanız bu olmaz, evrensel olan neyse ona biz de sahip çıkmalıyız, diğer ülkeler de sahip çıkmalı.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Söylediğimiz şey evrensellelikle ilgili değil.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yani biz şimdi, İsveç’le aynı durumda mıyız?

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Bence bizi çok iyi anlıyorsunuz şu an.

BAŞKAN – Lütfen, Hanımefendi... Olur mu canım! Müsaade buyurursanız, onu burası takdir etsin yani., öyle şey mi olur! Siz söylediniz, maddeler bağlamında da o görüşlerinizi ifade edersiniz. Müsaade buyurun, sözlerini bitirsin.

Buyurun efendim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım referans olarak Hollanda’yı verdi, siz de yurt dışında uzun süre avukatlık yapan bir arkadaşımızsınız, Hollanda’da hiçbir insan hakkı ihlali yok. Bakın, Fransa’dan örnek verildi, 28 tane insan hakkı ihlali var, referanslarınız yanlış.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sayın Tanal, müsaade ederseniz, sunuş insicamım da bozulmasın lütfen.

Şimdi, şunu ifade etti Sayın Tanal: “Hollanda örnek değil.” Şimdi, değerli arkadaşlar, elbette her ülkenin farklı bir tutumu, yaklaşımı söz konusu olabilir, zaten buna da açık kapı var, onu da söyleyeyim ama biz beş ülkeyi aldığımız ifade ettik. Sadece bu İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna yönelik olarak değil, diğer reformlarımız için de bu ülkeleri baz alıyoruz, bu ülkelerdeki uygulamalara bakıyoruz. Takdir edersiniz ki her bir ülkeyi, AB ülkesini teker teker incelemeniz mümkün değil. Neye bakabileceksiniz? Bir, AB müktesebatına bakacaksınız; iki, bu seçeceğiniz belirli ülkelere, biz de bunu yaptık, yaptığımız şey bu. Almanya var, İngiltere var, Fransa var, İsveç var ve Hollanda var. Elbette Hollanda için bunu kullanabilirsiniz ama ben geneli için söylüyorum...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İsveç’i de alın, aynı şekilde, oradaki insan hakları ihlallerini de alın öyle karşılaştırın kurumları, doğrusu o olur.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Değerli arkadaşlar, mesele şu: Bakın, Avrupa Birliği alanında ben de uzun yıllar çalıştım, AB müktesebatı konusunda az çok deneyimi olan bir kişiyim, şunu söyleyeyim: Arkadaşlar, burada atamadan çok kullandıkları tabir nedir? Avrupa Birliğinin, Avrupa Birliği müktesebatının ve gelişmiş ülkelerin hepsinin ortaklaşa sahip olduğu bir değer vardır, işlevsel bağımsızlıktır. Yani ne diyorlar? “Functionally independent” diyorlar, değil mi? Yani “işlevsel bağımsızlık” diyorlar. Şimdi, hangi ülkeye bakarsanız bakın, siyasi otoriteler yapıyor atamaları, bunlar böyle. Yani burada bunları çok tartışıyoruz ama önemli olan o kurumdaki işlevsel bağımsızlıktır, o bağımsızlığın tesis edilmesidir. Bu noktada da evet, bir danışma konseyi oluşturuluyor burada. Elbette İnsan Hakları Kurulu üyelerimiz, sizler, ilgili kuruluşlar buranın üyesi olacaksınız. İşte, etkin çalışması gereken, gerçekten o kurumun eksiklikleri olduğunda, yanlış işler yaptığında çıkıp “Şunlar, şunlar yanlış, kurumun şu, şu, şu işleri mutlaka yapması gerekir.” diye sesini yükseltmesi gereken işte o danışma kuruludur.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Nereye yükseltecek Bakanım, ben onu da bilmiyorum, kanunda öyle bir şey yok çünkü.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şimdi, müsaade ederseniz diğer konulara, bazı maddelere yönelik Sayın Tanal’ın ve diğer arkadaşlarımızın eleştirileri oldu, maddeler bölümünde onların her birine teker teker cevap vereceğim ancak şunu da son olarak ifade etmek istiyorum: Bugün Almanya’da bırakın bir yaptırım uygulamayı, ayrımcılıkla mücadele, işkence

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 41

konusu, veyahut insan hakları konusunda... Ki yok deniyor, oradaki Türk vatandaşlarımıza neler yapıldığını sizler biliyorsunuz arkadaşlar, yok diyorsunuz da evler yakıldı oralarda. Ayrımcılık yapılmıyor mu oradaki Türklere? İşe alırken “Sen Türk’sün” diye işe alıyorlar mı? Biz gittiğimiz zaman, o insanlarla konuştuğumuz zaman bu tür sıkıntılarla karşı karşıya kalıyoruz, bunları dinliyoruz, oralarda da var bu tür sıkıntılar. Bakınız, Almanya’da bırakın yaptırımı, bırakın tavsiye vermeyi insan hakları ve ayrımcılıkla ilgili kurum/kurul sadece ve sadece danışmanlık yapıyor, sadece ve sadece danışmanlık yapıyor arkadaşlar, bunu da bilelim, bunu özellikle vurgulamak istiyorum. Yani sizin işte, AB’yi de böyle pembe tablolarla...

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Orada evler yakıldığında adalet tecelli ediyor.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Nerede ediyor?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Hangi adalet tecelli ediyor acaba?

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Burada katliamlar olduğu zaman aşımı da “Hayırlı olsun.” diyor.

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Almanya’yı nasıl savunuyorsunuz anlamıyorum.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Almanya’yı savunmuyorum.

BAŞKAN – Sadece 2014 yılında... 82 cami yandı, hiçbirisinin faili şu anda ortada yok.

Müsaade edin, sözü bitirelim.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şimdi, detaya girmek istemiyorum ama arkadaşlar, biz ancak -bu konularda gerçekten samimi olarak, çok samimi olarak söylüyorum- insan hakları alanında, ayrımcılık alanında samimi bir şekilde, tek ses olduğumuz zaman güçlü oluruz, buna inanıyorum ben, gönülden inanıyorum. Ama, efendim, “Şu kanunun şu maddesinde şu yazılmadı.” veya “Şu kelime eksik.” gibi şeyleri o maddeler gelince görüşümü ifade edeceğim ama inanın, bizim buradaki yaklaşımımız tamamıyla ensek bir yapı oluşturulması ve kuruma mümkün olduğu ölçüde geniş bir yetki verilmesi ki kurum etkin olsun, başarılı olsun, buradaki temel yaklaşımımız bu idi.

Ben hepinize çok teşekkür ediyorum efendim.

Diğer sorulara maddelerde cevap vereceğim efendim.

BAŞKAN – Ben Hükümet temsilcimize teşekkür ediyorum.

Tasarı metninin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarı metninin kendisinin görüşülmesiyle ilgili 19.15’e kadar ara veriyorum, 19.15’te devam edeceğiz.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Kapanma Saati: 18.28

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.23

BAŞKAN: Mustafa YENEROĞLU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Fatma BENLİ (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Şenal SARIHAN (Ankara)

SÖZCÜ: Leyla ŞAHİN USTA (Konya)

KÂTİP: Ayhan BİLGİN (Kars)

-----0-----

BAŞKAN – Çok saygıdeğer Başbakan Yardımcımız, Komisyon üyelerimiz, sivil toplum kuruluşları temsilcilerimiz; Genel Kurul, çalışmalarına devam ettiği için ve devam ettiği sürece biz de çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Mustafa Yeneroğlu tarafından Ankara’da yaşanan patlamayla ilgili milletimize başsağlığı dilediğinde bulunduğu ilişkin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 42

BAŞKAN – Patlamayla ilgili her şeyden önce milletimizin başı sağ olsun. Şimdiye kadar aldığımız bilgileri Sayın Başbakan Yardımcımız ifade ettiler. Rabbim inşallah bu verilen rakamların ötesinde daha büyük sayıda şehitlerimizin olmamasını nasip etsin. Yaralılara acil şifa diliyoruz. Milletimizin başı sağ olsun tekrar, söylenecek fazla bir söz yok.

Biz de inşallah çalışmalarımıza devam etmek durumundayız. Her ne kadar birçok vekil arkadaşımız için bu durumda, belirsiz bir ortamda zor olsa bile çalışmalarımıza devam etmek durumundayız.

Tasarı metninin tümü üzerindeki görüşmeleri malumunuz tamamladık. Bundan sonraki süreçte tasarı metninin maddelerine geçilmesi konusunu gündemimize alacağız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Mahmut Bey, neyle ilgili söyler misiniz?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu katliamı lanetlemek için.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal tarafından terörün insanlık suçu olduğuna ve terörü lanetlediğine ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Değerli Bakanım, değerli sivil toplum kuruluşlarının üyeleri ve değerli bürokratlar; terör gerçekten insanlık suçudur. Terörü lanetliyoruz ama hep terörü lanetliyoruz, hep insanlık suçudur diyoruz ve gerçekten detayına inmek lazım, hangi politikalar bizi buraya getirdi, şu anda yeri değil ama bunu bir...

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Böyle bir zamanda böyle bir üslup...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Yeter artık, ayıp.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, zamanı değil de lütfen bir dinler misiniz.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Mahmut Bey, müsaade edin.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Lanetleyeceğiz deyip söze başlayan adamın tarzına bak ya!

BAŞKAN – Tamam, ben teşekkür ediyorum.

Konu lanetti siz onu ifade ederek söz istediniz, ben de buna binaen hani acımızı paylaşalım diye söz verdim ama mesele maksadı aştı, o sebepten dolayı...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Cenazeler üzerinden siyaset yapıyorsunuz ya çok ayıp ya!

BAŞKAN - ...müsaade ederseniz biz gündemimize devam edelim.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Orada ceset topluyorlar, bunun üzerine siyaset yapıyorsunuz, lanet olsun böyle siyasete.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) Kanun Tasarı ve Teklifleri (Devam)

1.- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı (1/596) (Devam)

BAŞKAN – Saygıdeğer Komisyon üyelerimiz, gündemimize devam ediyoruz. Tasarı metninin maddeleri geçilmesini oylarınıza sunuyorum...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - Ben, Değerli Başkanım hem biraz önce sözlü olarak önermede bulundum hem de yazılı olarak öneride bulundum. Biraz önceki konuşmalarımızda bir alt komisyonun oluşturulması konusunda talebimiz var. Bir alt komisyona gereksinim olduğu anlaşılıyor. Buna sadece buradaki çoğunlukla karar vermenin de doğru olmadığı inancındayım. Bu bir gereksinim, herhangi bir şekilde bu çalışmayı erteletmek gibi bir amacımız söz konusu değildir.

BAŞKAN – Tamam, ben oylamaya sunacağım, yani şimdi tekrar...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - Belki önerimle ilgili konuşmak isteyen arkadaşlarımız olabilir, lehte veya aleyhte.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 43

BAŞKAN – Bakın öyle bir öneri yok ki şu anda. Öneriyle ilgili sonuçta şöyle bir husus yok, yani öneriniz belli, zaten o konuyla ilgili demin ayrıntılı bir biçimde görüştünüz.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - Ben böyle bir öneride bulundum.

BAŞKAN- Ben sonuç itibarıyla en fazla bunu oylamaya sunarım, gündemimize devam ederiz. Bunu yapabiliriz, yoksa...

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) - Sayın Başkan, ben de bir söz alsam çok kısa.

BAŞKAN – Bakın ama çok kısa diye başlayıp hep bu şekilde devam ediliyor.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Çok kısa, çok kısa, rica edeceğim.

BAŞKAN – Bakın bir dakikayı geçmemek kaydı şartıyla söz veriyorum, bir dakikayı geçerse keseceğim.

Buyurun.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Sözün özü o zaman, öyle geçelim.

Aramızda STK'lar var, görüşlerini bildirdiler, onlara hiç ulaşmayan bir tasarı metni var, bizlerin keza, İnsan Hakları Komisyonu olarak hiç görmediğimiz, ilk defa karşılaştığımız, hani bizim tasarı bölümünde hiç olmadığı bir mevzudan bahsediyoruz. Kati suretle, Sayın Bakan, bunları hakikaten çok samimi ve yürekten söylüyorum, oturup, konuşup, tartışmalıyız ve bu ülke için en iyisini, en iyi kurumu oturup gerçekten tartışmalı ve bizler ortaya çıkarmalıyız. Bunu ciddiyetle ben sunuyorum ve sizin de ciddiyetle ele alacağınızı düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Şenal Hanım, oylamaya sunmamızı istiyor musunuz?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - Oylamaya sunmanızı istiyorum tabii ki.

BAŞKAN – Şenal Hanım'ın alt komisyon kurulmasıyla ilgili önergesi var, oylamaya sunuyorum arkadaşlar: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Gündemimize devam ediyoruz.

Tasarı metninin maddeleri geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tasarı metninin maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarı metninin maddelerinin görüşülmesine geçiyoruz.

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.

BAŞKAN – Maddeler hepinizin önünde var, bu sebepten dolayı maddeleri tekrar okumayacağım.

Madde üzerinde söz talebi veya önerge var mıdır?

Önerge varsa yazılı olması gerekiyor.

Yazılı olarak bize sunulan 1'inci maddeyle ilgili önerge var mı? 1'inci maddeyle ilgili önerge yok.

1'inci maddeyle ilgili söz talebi var mı?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Bu konuda bir hazırlığımız da yok fakat bir raporumuz var, bu raporu sunayım.

BAŞKAN – Neyle ilgili?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Bütün maddelerle ilgili.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 44

BAŞKAN – Şimdi, bakın, Şenal Hanım bu işin hukuki usulü var, şimdi, 1'inci maddeyle ilgili yazılı bir önergeniz...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Anlıyorum ama bugün böyle bir hazırlık için... Yani buna geçileceği konusunda gerçekten bir düzenlememiz yoktu.

BAŞKAN – Yani şimdi mevzuatı dikkate alarak...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Peki, buyurun o zaman devam edin.

BAŞKAN – Herhangi yazılı bir önerge yok.

1'inci maddeyle ilgili söz talebi var mı?

Söz talebinin de olmadığı durumunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: 1'inci maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

Yine aynı şekilde 2'nci maddeye geçiyoruz.

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Ayrı tutma: Kişilerin bu Kanunda sayılan temellerden biri veya birden fazlası nedeniyle, bir eylem veya eylemsizliğin sonucu olarak diğerlerinden ayrı tutulması durumunu,

b) Ayrımcılık talimatı: Bir kişinin kendi nam veya hesabına eylem ve işlemlerde bulunmaya yetkili kıldığı kişilere veya bir kamu görevlisinin diğer kişilere verdiği ayrımcılık yapılmasına yönelik talimatı,

c) Başkan: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkanım,

ç) Çoklu ayrımcılık: Ayrımcı uygulamanın birden fazla ayrımcılık temeli ile ilişkili olması durumunu,

d) Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi,

e) Dolaylı ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, görünüşte ayrımcı olmayan her türlü eylem, işlem ve uygulamalar sonucunda, bu Kanunda sayılan ayrımcılık temelleriyle bağlantılı olarak, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanma bakımından nesnel olarak haklaştırılamayan dezavantajlı bir konuma sokulmasını,

f) Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi,

g) İşyerinde yıldırma: Bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanarak kişiyi işinden soğutmak, dışlamak, bıkırtmak amacıyla kasıtlı olarak yapılan eylemleri,

ğ) Kamu görevlisi: Kamu hizmetlerinin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişiyi,

h) Kurul: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunu,

1) Kurum: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunu,

i) Makul düzenleme: Engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanma sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, mali imkanlar nispetinde, ölçülü, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri,

j) Taciz: Psikolojik ve cinsel türleri de dahil olmak üzere bu Kanunda sayılan temellerden birisine dayanarak, insan onurunun çiğnenmesi amacını taşıyan veya böyle bir sonucu doğuran, yıldırıcı, onur kırıcı, aşağılayıcı veya utandırıcı her türlü davranışı,

k) Ulusal önleme mekanizması: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek ihtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun yerlere düzenli ziyaretle özgürlüklerinden yoksun: yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi,

1) Uygulamalı iş deneyimi: Bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarının eğitimle eş zamanlı ya da eğitim sonrası dönemde iş içerisinde geliştirilmesini,

m) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, bu Kanunda da sayılan ayrımcılık temellerinden birisiyle gerçekte ilgisi olmamasına rağmen, bu temellerden birisini taşıdığı sanılarak hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanma bakımından ayrımcı muameleyle maruz kalmasını,

ifade eder.

BAŞKAN – 2'nci maddeyle ilgili söz isteyenler veyahut da önergesi...

Yazılı bir önergeniz var mı?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Önerge yazıyoruz, hazırlıyoruz Başkanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 45

BAŞKAN – 2'nci maddeyle ilgili.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN – Bu arada 2'nci maddeyle ilgili söz talebi var mı?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Var.

BAŞKAN – Buyurun o zaman.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani bir yandan bunu yazıyorum bir yandan da konuşmak zamandan tasarruf etmek için...

BAŞKAN – Yani önerge, yazılı olarak verildiği takdirde ben önergeyi...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani bir önerge hazırlamak için bir saat bir süre verseniz...

BAŞKAN – Verdik ya zaten bir saat ara verdik.

Ben söyledim, maddelere geçeceğimi belirttim demin.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstadım onu belirttiniz de bakın, medeni, uygar ihtiyaç denilen bir olay var, bu anlamda o saatte onu değerlendirdik. Yani şimdi, biz bunu oyalama vesaire taraftarı değiliz, yani bu açıdan bir saatlik bir süre verelim, kim önergesini hazırlayacaksa önerge hazırlasın. Ama yok bir süre vermiyoruz bu şekilde... Bakın bir yandan konuşmuş olacağım bir yandan önerge... Yani bu ne kadar adilane veya ne kadar yasa yapma tekniğine uygun olur, onu ben sizin takdirinize bırakıyorum.

BAŞKAN – Efendim, bakın, sizin dediğiniz şu şekilde geçerli olabilirdi: Eğer bizde hiçbir önerge olmasaydı o zaman dediğinizi makul karşılayabilirdim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ne demek bizde hiç önerge olmasaydı?

BAŞKAN – Burada birçok önerge var, dolayısıyla...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Orada birçok önerge, siyasi iktidar... Yani sizin daha önceden bu konu hakkında bilginiz olduğu için...

BAŞKAN – Hayır, hayır. Bakın, ayın 9'unda bizim elimize geçti.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, özür diliyorum.

BAŞKAN – Ben aynı gün tüm Komisyon üyelerine –arkadaşlara talimat verdim- dağıttık. Dolayısıyla öyle bir şey...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, onu tartışmaya açmıyorum. Bakın şunu söylemeye çalışıyorum: Siz yani kendi çalışma yönteminizde kafanıza göre bir şey çizmiş durumdasınız, yani ne kadar sürede bitirmeniz açısından, o açıdan hazırlamış olabilirsiniz. Bizim beklentimiz şuydu: Bugüne kadar hakikaten İnsan Hakları Komisyonunun bu kadar ayrıntılı bir yasanın alt komisyona gönderileceği ve alt komisyonda bunun pişip öyle tekrar yine Komisyona gelip Genel Kurula gideceği... Yani biz bunun bu şekilde alt komisyona gönderilmeden acilen bu şekilde hemen geçirileceğini tahmin etmemiştik ama bu açıdan... Yani biz resmen gafil avlandık burada. Yani açıkça şunu söyleyeyim ben: Ama yok burada eğer bu tempoyla devam edilecekse o zaman benim sizden istirhamım, biz burada ayrımcılıkla ve eşitlikle ilgili İnsan Hakları Komisyonunda çalışıyoruz, burada bir saatlik veya bir buçuk saatlik, bir saatlik bir süre verip kimin ne önergesi varsa, bunu sizden istiyoruz. Ama yok bizim bir saatlik süreye ihtiyacımız yok diyorsanız da bunu da ben sizin vicdanınıza havale ediyorum Sayın Başkan. Yani sayınız çok diye bunun bu şekilde geçmesi adil bir husus değil Sayın Bakanım. Yıllarca siz de Plan Ve Bütçede Komisyon Başkanlığı yaptınız. Yani bilemiyorum...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – 9 Şubatta size gönderilmiş bu kanun metni. Bir haftalık süre yok muydu Sayın Başkanım?

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Acele etmenin bir anlamı yok.

BAŞKAN – Mahmut Bey, teşekkür ediyorum.

Buyurun.

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanımız da uygun görürse esnasında, bugün, şimdi arkadaşımın verdiği bilgiye göre ölü sayısı, yani kaybettiğimiz insan sayısı 11'e çıkmış. Bu çok acı bir olay, hepimizin morali

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 46

bozuk durumda. Eğer siz de uygun görürseniz “Bu geç kalınıyor.” denilmiyorsa bugün ara verelim, yarından sonra devam edelim, en azından akşamleyin önergemizi hazırlayacağımız... Önemli bir konu, hakları ortaya koyuyoruz, insan haklarıyla ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisi bir karar verecek, bunu oldubittiye getirmenin hiçbir anlamı yok. Siz de uygun görürseniz yarın devam etmek üzere ara verelim. Biraz sonra çünkü sinirler gergin burada çok farklı, hiç hoşlanmayacağımız sözlerle karşı karşıya kalabiliriz düşüncesindeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Tabii, yani o herkesin edebiyatla ilgili bir şey. Yani şimdi böyle bir yaklaşım olur mu, şimdi bu tehditvari bir şey oluyor.

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Tehditvari değil.

BAŞKAN – Olur mu yani siz şimdi diyorsunuz ki: Konuşmazsak sonuçta millet böyle yapar.

Ben teşekkür ediyorum.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Sayın Başkanım, bir tek cümle...

BAŞKAN – Şenal Hanım, Hükûmet temsilcisine söz vereceğim.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Belki kendileri de benim sözlerime destek vereceklerdir.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) - Şimdi, Sayın Başkanım, tabii bu konuda, şu anda biz, tabii, Hükûmet olarak... Neticede kararı verecek olan sizlersiniz ancak biraz önce ben sorduğumda yani nasıl bir yol, yöntem olacak böyle bir hadise sonrası? Meclis Başkan Vekilimiz Sayın Akif Hamzaçebi Bey “Devam edeceğiz.” şeklinde Genel Kurulda bir karar almışlar. “Evet, böyle bir hadise yaşandı ama Meclis çalışmasına devam edeceğiz.” şeklinde bir bilgi aldım. Tabii, bu takdir tamamıyla Komisyonun, benim burada zaten herhangi bir tasarrufta bulunma yetkim söz konusu değil.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Değerli başkanım, bir tek cümle söylemek istiyorum izin verirseniz, lütfen açarsanız.

BAŞKAN – Buyurun.

İnşallah bir tek cümlede kalır.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Değerli arkadaşlar, şimdi, gerçekten vahim bir durum var ve ben Ankara Vekiliyim oraya gitmek istiyorum ama buradaki çalışmaya da katılmak zorunluluğum var. Bir günle, iki günle kaybedeceğimiz bir şey yok. Meclis devam ediyor çünkü orada üzerinde konuşulmuş, alt komisyonlardan geçmiş, her konuda katılımcılığı sağlanmış olan yasa tasarıları görüşülüyor. Bu acelecilik nedir? Biz burada dahi eşitliği sağlayamıyorsak, katılımcılığı sağlayamıyorsak... Gerçekten de Sayın Bakanın iradesi değil, buradaki arkadaşlarımızın ortak iradesi ve Başkanın iradesi önemlidir. Yarın akşama, yarına erteleyelim, kaybolacak ne vardır? Kaybedeceğimiz bir şey yoktur.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - Hiç olmazsa hepimiz görüşlerimizi sunmuş oluruz yoksa tarihe böyle geçecek, buradaki muhalefete hiçbir şekilde söz hakkı verilmemiş olan bir görüşme, insan haklarının -insan hakları ihlalinin- ihlal edildiği bir düzenleme yapılmış olur.

BAŞKAN – Hanımefendi sözünüzü lütfen toparlar mısınız.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) - Bunu tekrar bilgilerinize sunuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Özkan.

3 kişiye daha söz verelim, ondan sonra devam edelim.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 47

Arkadaşlar, lütfen herkes siyasi görüşünü, herkes farklı düşüncelerini bir kenara bıraksın, ben rica ediyorum ve istirham ediyorum. Bugün yanı başımızda - bakın hâlen sesler geliyor, ambulans sesleri- orada hayatını kaybeden insanlar var. Şu anda sosyal medyaya baktığımız zaman TBMM'nin çalışıyor görülmesi hakikaten tepkiye de yol açıyor. Anlıyorum Genel Kurul devam ettiği sürece bizim de devam etmemiz noktasında bir görüşe sahip Başkan ama bu konuda da siz yetkilisiniz. Bizlerin muhalefet olarak değil, burada olan ve hakikaten insani değerlere, hepimiz gibi, sizler gibi, bizler gibi, değerlere sahip olan arkadaşlar olarak söylüyorum. Yarın dilediğiniz bir saatte, sabah saatleri olabilir ara verilmesi noktasında ben karar alınmasını rica ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Şu an bir patlama daha olmuş.

BAŞKAN - Nurettin Bey, buyurun.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Sayın başkanım, biraz önce Sayın Hamzaçebi o kararı verirken ben Genel Kuruldaydım. CHP Grup Başkan Vekili Özgür Özel'in talebiydi o, "Ara verelim bu nedenle." diye. Sayın Hamzaçebi öyle uygun gördü ve Genel Kurul faaliyetlerine devam ediyor.

İkincisi: Hepimizin özel işleri var. Ben mesela yarın sabah Almanya'ya gideceğim, orada önceden belirlenmiş bir programım var, başka arkadaşların başka programları var. Dolayısıyla şu anda bu nedenle, bu işi aksatmamızın ortak paydaya hizmet eden bir şey olduğunu sanmıyorum. Başladığımız şeyi devam ettirelim, Genel Kurul da devam ediyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Sayın başkanım, değerli arkadaşlar; gerçekten önemli bir olay söz konusu Ankara'da, bir menfur saldırıyla karşı karşıyayız ama Türkiye'de bu terörist olaylar her gün oluyor. Tam da terörizmin istediği bu, yani hayat dursun, Meclis çalışmasın, Komisyon çalışmasın, infial oluşsun, tam terörizmin arzu ettiği bir şey bu. Savaş şartlarında bile çalışmış bir Meclisin böyle bir hadise karşısında ara vermesi için bir neden yok. Dolayısıyla arzu edilen istikamette böyle bir mail göstermemiz için bence bir neden yok çünkü tam da bu isteniyor. Bu sebeple mutlaka devam etmemizin faydalı olacağı kanaatindeyim.

"Muhalefete söz verilmiyor, konuşturulmuyor." şeklindeki düşünceye de katılmak mümkün değil. Tam dört buçuk saat olmuş biz buradayız, dört saat, dört buçuk saattir iktidar partisi mensubu olan milletvekillerinin konuşmasına bakarsak son derece azdır, daha çok muhalefet konuştu ve STK'dan gelen temsilci arkadaşlar konuştu. Dolayısıyla "Muhalefet burada konuşturulmuyor." şeklindeki bir düşünceye de katılmamız mümkün değil.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, belirttiğim gibi, Meclis Genel Kurulumuz çalışmalarına devam ettiği sürece bizim de çalışmalarımıza devam etmemiz doğru olanıdır. Bu sebepten dolayı da çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) - Sayın Başkan, çok kısa bir bilgi vereceğim sadece.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Biraz önce ifade edildi "2'nci bir patlama oldu." şeklinde, bu 2'nci bir patlama değil bu sadece şüpheli paketlerin emniyet mensupları tarafından patlatılmasından ibaret, onu belirtmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tek cümle efendim...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 48

BAŞKAN – İnşallah.

Buyurun efendim, tek cümle.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sadece ve sadece bir saatlik süreyi şu önergelerin yazılması için istiyoruz. Meclis Genel Kurulunu şey yapmayın. Sadece ve sadece ama...

BAŞKAN – Tamam, 2'nci maddeyle ilgili...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Biz şu anda onu verdik, şimdi diğerlerine devam ediyoruz, bu sefer sizi bekletmek istemiyoruz, bir saatlik süre arkadaşım ya.

BAŞKAN – Yani şunun sözünü alabilir miyim: Ben gerçekten yarım saatlik ara vereceğim bu konularla ilgili.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Daha yeni verdik ama.

BAŞKAN – Müsaade buyurun, lütfen.

Ancak yarım saat ara verdikten sonra madde çalışmalarımız devam edecek, usulle ilgili bir tartışmayı tekrar açmayacağız. Buna “Evet.” diyorsanız ben ara vereceğim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Üstat bizim amacımız üzümü yemek bağcıyı dövmek değil.

BAŞKAN – Soruyorum efendim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, bu şekilde, isterseniz ben buradan ayrılmayayım, bana uzman arkadaşları verin, burada arkadaşlarım da yanımda... Yani yarım saatte yetiştirebileceksek yarım saatte -ben işi zora çekmiyorum- ama yeter ki yazabilecek fırsatı bize tanıyın.

BAŞKAN – Tamam, ben de teşekkür ediyorum.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) – Başkanım, yalnız, tasarıdan bahsediliyor ama kanun tasarısı gönderildi. Yani arkadaşlarımız göndermedi. Bu yanlış. Kayıtlara da bu şekilde, sanki böyle AK PARTİ hiç kimseye bir şey göndermemiş, Komisyon...

BAŞKAN – Tamam, yani madem böyle bir şey var, bunu da dikkate alalım.

Şenal Hanım, yani usulle ilgili bir daha tekrar tartışma... Mahmut Bey, Komisyondaki tüm CHP üyeleri arkadaşlar adına söylediğiniz kabul edebilir miyim?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstadım Başkanımız, Vekilimiz orada yanınızda. Ben bir milletvekili olarak çok insani ve hukuki ve parlamenter olarak üstüme düşen sorumluluk için sizden söz istiyorum. Yani buradan da ayrılmayacağım ama bu önergeleri hazırlamak için süre istiyorum. Çok insani bir şey ve hukuki bir şey ama vermiyorsanız o takdir de sizin, ben ne söyleyebilirim?

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

O zaman önergelerin hazırlanması için sekizi çeyrek geçe burada 2'nci maddedeki sizin verdiğiniz önergeyle birlikte devam edeceğiz inşallah.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 19.46

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 20.20

BAŞKAN: Mustafa YENEROĞLU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Fatma BENLİ (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Şenal SARIHAN (Ankara)

SÖZCÜ: Leyla ŞAHİN USTA (Konya)

KÂTİP: Ayhan BİLGİN (Kars)

-----0-----

BAŞKAN – Görüşmelerimize devam ediyoruz.

2'nci maddede kalmıştık.

2'nci madde üzerinde 2 adet değişiklik önergesi vardır, değişiklik önergelerini okutuyorum:

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 49

İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığına

Madde 2'nin (ğ) bendinde geçen "hizmetlerin" kelimesinin "faaliyetlerin" olarak değiştirilmesini, (f) bendinde geçen "mali imkânlar nispetinde" kısmının çıkarılmasını öneriyorum.

Gereğini arz ederim.

Gamze Akkuş İlgezdi

İstanbul

Mahmut Tanal

İstanbul

BAŞKAN – Başta önerge sahibi olmak üzere önerge hakkında söz isteyenler varsa söz vereceğim.

Buyurun Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, bizim buradaki amacımız "kamu hizmetleri" ifadesi geçiyor, "kamu hizmetleri" ifadesi "faaliyet" kavramından daha dar kapsamlı olduğu için, oradaki "kamu hizmeti" ibaresinin çıkarılarak "kamu faaliyeti" olarak değiştirilmesini yani daha geniş, daha kapsayıcı olmasını diliyoruz. Ve (f) bendindeki mali imkânlar da biz bu "mali imkânlar" kavramını koyduğumuz zaman, gerçekten bu düzenlemeleri veya idarenin yapmak istemediği düzenlemelerin... Bunun arkasına sığınarak bir mazeret uydurulabilir ve bu mazeretlere sığınılmaması açısından da "mali imkânlar nispeti" ibaresinin çıkarılmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sayın Başkan, birincisi bu "kamu hizmeti" ifadesi Anayasa'mızın 39'uncu maddesinde, 70'inci maddesinde, 71'inci maddesinde yer alıyor yani Anayasa'mızda da "kamu hizmeti" kavramı var. Dolayısıyla, önergeye katılmıyoruz efendim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, ben, tabii, ikili tartışma anlamında söylemek istemiyorum, özür diliyorum. Sayın Bakanım, dedi ki: "Anayasa'mızda bu ibareler var." Doğru. "Kamu hizmeti" ibaresi var ama kamu görevlisinin tanımı Anayasa'da yok Sayın Bakanım. Kamu görevlisinin tanımı, gerek Türk Ceza Kanunu'ndaki "Tanımlar" maddesinde gerek Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki "Tanımlar" maddesinde gerek 657'de... "Kamu görevlisi" ibaresi hep "kamu faaliyeti" diye geçer. Yani, burada bu kavramı değiştirmek, inanın, bunun sizin istediğiniz yani muradına ermek istediğiniz yasanın amacına da ters değil. Yani, bunu genişletme açısından biz bunu talep ettik, başka hiç bir şey yok. Yani, bunun mahzuru yok, bunu "faaliyet" olarak değiştirmenin mahzuru yok Sayın Bakanım.

Teşekkür ederim, sağ olun, Başkanım.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şimdi, efendim, biz düşüncemizi ifade ettik, önergeye katılmıyoruz Sayın Tanal.

BAŞKAN – Çok özür diliyorum, tekrar eder misiniz.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2'nci maddeyle ilgili diğer bir önerge var, onu okutuyorum:

İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/596 esas numaralı Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 2'nci maddesinin (a) fıkrasından sonra gelmek üzere ayrımcılık tanımının aşağıdaki biçimde eklenmesini istiyoruz.

Ayrımcılık: "Siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel veya kamusal yaşamın herhangi bir alanda, insan hakları ve temel özgürlüklerin eşit ölçüde tanınmasını,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 50

kullanılmasını veya bunlardan yararlanılmasını kaldırma, zayıflatma veya güçleştirme amacına sahip olan veya bu sonuçları doğuran cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, etnik, sosyal veya ulusal köken, cinsel yönelim, felsefi ve siyasi görüş, sosyal statü, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, mülkiyet, engellilik, yaş ve benzeri temellere dayanarak herhangi bir ayırma, dışlama, kısıtlama veya ayrıcalık tanımayı”

Gereğini saygıyla dilerim.

Şenal Sarıhan
Ankara

Gamze Akkuş İlgezdi
İstanbul

BAŞKAN – Evet, önerge sahibinden kısaca bir açıklama alalım.

Buyurun efendim.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Değerli arkadaşlar, biraz önce de tartışmıştık aslında bu konuyu, daha doğrusu tartışmadık, Sayın Bakan bir açıklama yaptılar. Bu konuda henüz kamuoyunun çok bu konuyu hazmetmeyi... Özellikle cinsel yönelimle ilgili düzenlemede bir hazım sorunu olduğunu söylediler. Fakat böyle bir gerçeklik var, aynı zamanda uluslararası sözleşmeler var, imzamız bulunan sözleşmeler var ve tavsiye kararları var. Şimdi, bir yandan bu tavsiye kararlarına genel anlamda uyarken, bir yandan sözleşmelerin altına imza atarken böylesi bir olguyu kabul etmemek ve onu yok saymak, yok sayarak çözmeye çalışmak problemi daha da geniş bir şekilde devam ettirmek anlamına gelir ve bildiğiniz gibi kamuoyunda da aslında çok da benimsenmeyen bir durum değildir. Her konuda, sanıyorum, Bakanlığın davetlerine de bu gruplar katılmaktadırlar ve kendi haklarına ilişkin taleplerini ifade etmektedirler. Bu nedenle, daha genişletilerek durumun değerlendirilmesi konusunda öneriyoruz.

BAŞKAN – Evet, ben teşekkür ediyorum Şenal Hanım’a.

Hükûmet önergeye katılıyor mu?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim Sayın Başkan, ben de söz istemiştım ama.

BAŞKAN – Şimdi önergeyi veren arkadaşlara sadece söz veriyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim ama tüzük öyle demiyor ki.

BAŞKAN – Hayır, tersini de söylemiyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Nasıl?

BAŞKAN – Tüzük tersini de söylemiyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İnsan Hakları Komisyonundayız Sayın Başkan yani bunu ilk olarak yapmıyoruz üstadım yani böyle bir kısıtlama...

BAŞKAN – Buyurun, iki dakika söz veriyorum efendim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yani, şimdi, arkadaşlar, burada mevcut olan tasarıdaki eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağının 3’üncü maddesi... Bizim mevcut olan Anayasa’mızın 10’uncu maddesindeki eşitlik maddesinde mezhep ayrımı var, burada getirilen düzenlemede mezhep yok. Yani, yarın, öbür gün mezhepsel ayrımlar nedeniyle insanların işlerine son verilirse, işe alınmazsa denilecek ki: “Kardeşim, yasada zaten böyle bir yasaklama yok ki.” Anayasa, şu andaki Anayasa bu yasa olmadan bu ayrımı daha iyi yasaklıyor, bu eşitliği daha iyi getiriyor. Bu “mezhep” kavramının buraya girmesi lazım, girmesinde gerçekten büyük bir ihtiyaç var.

İkincisi: Aynı şekilde cinsel yönelim, aynı şekilde bunun dayanakları nerede var? İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 2’nci maddesi, biz bunu imzalamış mıyız, onaylamış mıyız? Onaylamışız. Kişisel ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’nin 26’nci maddesinde, Avrupa Sosyal Şartı’nın beşinci bölümünün (e) bendinde ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi’nin 14’üncü maddesinde... Yani, Anayasa’mızın 90’nci maddesi uyarınca da bizim imzaladığımız hususları, bunları almamamız, inanın, Anayasa’nın 90’nci maddesi uyarınca Anayasa’ya aykırılık teşkil ediyor. Değerli Başkanım, değerli üyeler, Değerli Bakan; yani bu konuda o “mezhep” kavramını

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 51

niçin çıkarıyoruz yani bu toplum bunu da mı hazmedemiyor? Bu toplum nereye gidiyor? Biz bir yandan çağdaş değerleri yakalamaya çalışıyoruz, bir yandan da gittikçe bu eşitlik, bu ayrımcılık maddesinin alanını daraltıyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben, teşekkür ediyorum.

Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

Uluslararası sözleşmelere de baktığımızda, “din ve inanç” kavramı vardır, her iki kelime vardır. Dolayısıyla, mezhebi din ve inanç kavramı, bu iki kavram kapsamaktadır.

BAŞKAN – Evet, Hükûmetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2’nci maddeyle ilgili diğer bir önerge var; okutuyorum.

İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/596) esas numaralı Kanun Tasarısı’nın 2’nci maddesinde yer alan tanıma “topluluklar” ibaresinin eklenmesini, cinsel taciz kavramının ise ayrı bir başlık altında açıklanmasını arz ve teklif ederiz.

Ayşe Acar Başaran
BatmanMuş

Burcu Çelik Özkan
Kars

Ayhan Bilgen

BAŞKAN – Önerge sahibi olarak Ayhan Bilgen, buyurun.

AYHAN BİLGİN (Kars) – Metinde zaten uzun biçimde aktarımı var ama yani topluluklara yönelik ayrımcılıkla bireysel ayrımcılığı başka kategorilerde artık insan hakları savunucuları ele alıyorlar. Dolayısıyla yani “topluluklar” ifadesinin eklenmesini önemsiyoruz.

Diğeri bambaşka bir kategori, onun da ayrıca ele alınmasını doğru buluyoruz.

BAŞKAN- Diğeri...

AYHAN BİLGİN (Kars) – Yani bu cinsel taciz kavramının ayrı bir başlık altında ele alınması.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ediyorum.

Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Evet, Hükûmetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Tasarı metninin 2’nci maddesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Pardon, 2’nci maddedeki ayrımcılıkla ilgili önerge...

BAŞKAN – Evet, 2’nci madde kabul edilmiştir.

3’üncü maddeye geçiyoruz ve 3’üncü maddeyle ilgili dört değişiklik önergesi var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yanlış yapıyorsunuz, 3’üncü maddeyi oylamaya sundunuz Başkanım.

BAŞKAN – 3’üncü maddeyi oylamadık.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Ben de konuştum, Sayın Bakan da konuştu.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – 3’üncü madde oylanmadı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Oylandı... Sayın Başkan, bir hata oldu.

BAŞKAN – Ne gibi bir hata oldu?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 52

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tümü üzerinde ben konuştum, Sayın Bakan konuştu. Mezhep olayı, söyledik ya, hatta Bakan da onda açıklama yaptı, oylamaya da sundunuz ve geriden 2'ye döndünüz. 2 oylandı ve şimdi tekrar...

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şimdi, Sayın Tanal, burada bize gelen önergelerin tamamı 2'nci maddeyle ilgili yani sizin vermiş olduğunuz önerge de 2'nci maddeye yönelik bir önergeydi.

BAŞKAN – Burada "2'nci madde" yazıyor.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Dolayısıyla 3'üncü maddenin önergesi... Yani üç önerge vardı 2'nci maddeye yönelik; 3 önerge de konuşuldu. Dolayısıyla bir tanesi Sayın Tanal, Sayın İlgezdi'nin bu faaliyetlerle ilgili önergesi, diğeri Şenal Hanım'ın, sayın vekilimizin ayrımcılık tanımına yönelik bir önergesi, bir diğeri ise Sayın Ayhan Bilgen Bey'in ve arkadaşlarının önergesi 2'nci maddeyle ilgili.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

3'üncü maddeye geçiyoruz.

İKİNCİ BÖLÜM

Ayrımcılıkla Mücadele

Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı

MADDE 3- (1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaşa dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali halinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlali sona erdirmek, sonuçlarını gidermek, tekrarlanmasını önlemek, adli ve idari yoldan takibini sağlamak üzere gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

BAŞKAN - 3'üncü maddeyle ilgili dört değişiklik önergesi var; önergelerin sıralamasına göre okutuyorum.

İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/596) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın 3'üncü maddesine "cinsiyet kimliği, cinsel yönelim ve ulusal köken" ifadelerinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Ayşe Acar Başaran

Burcu Çelik Özkan

Ayhan Bilgen

BatmanMuş

Kars

BAŞKAN – Önerge üzerinde Sayın Ayşe Acar Başaran, buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Gerekçesinde de açıklandığı üzere...

Yani şu anda biz önerge değişiklikleri sunuyoruz ama sanki bir etkisi yokmuş gibi. Özellikle bu önergelerin dikkate alınmasını istiyorum ben ve zaten Bakan Bey'in önünde var çok açıklamaya gerek yok herhâlde.

BAŞKAN – Evet, Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

2'nci önergeyi okutuyorum.

İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/596) esas numaralı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanun Tasarısı'nın "eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı"

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 53

esaslarını düzenleyen 3'üncü maddesi 2'nci fıkrasının aşağıdaki şekilde düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.

"(2) Bu kanun kapsamında cinsiyet, cinsel kimlik, cinsel yönelim, ırk, renk, dil, din, inanç, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaşa dayalı ayrımcılık yasaktır."

Durmuş Fikri Sağlar

Mahmut Tanal

Gamze Akkuş İlgezdi

Mersin

İstanbul

İstanbul

BAŞKAN – Evet, önergeyle ilgili söz alacak mısınız Fikri Bey?

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Hayır efendim ama lütfen gerekçesini okutur musunuz? Yani önergelerin gerekçeleri okunsun, yarım kalsın.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 31 Mart 2010'da cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı ayrımcılıkla mücadelede alınacak önlemlere ilişkin üye devletlere yönelik CM/Rec (2010)5 no.lu tavsiye kararında; "Üye devletler, ayrımcılığı yasaklayan ya da önleyen ulusal mevzuatlarının, aynı zamanda, cinsel yönelim veya cinsiyet kimliği temeli dâhil çoklu nedenlere dayalı ayrımcılığa karşı koruma sağlaması amacıyla önlemler almak üzere teşvik edilmektedirler." denilmektedir.

Bu tavsiye kararının yanı sıra imzamız olan uluslararası sözleşmelere istinaden devletlerin cinsel kimliği ve cinsel yönelimlerine bakılmaksızın tüm bireylerin insan haklarının desteklenmesi ve saygı gösterilmesini güvence altına alma görevi bulunmaktadır.

Ayrıca, İnsan Hakları Sözleşmesi'nin eşitlik ilkesi gereği cinsel kimlikleri ve cinsel yönelimleri farklı olan bireylerin ayrımcılık yasağından yararlanma hakları olduğu açıktır.

Bu nedenlerle tasarının eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağını düzenleyen 3'üncü maddesi 2'nci fıkrasında yasaklanan ayrımcılık türlerine "cinsel yönelim ve cinsel kimlik" ibarelerinin eklenmesi yerinde olacaktır.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Mahmut Bey, önergeye bir kavram ekleyecekmiş, o kavramlarla birlikte gerekçesini değil de kanun önergesinin kendisini okuruz, ondan sonra oylamaya geçeceğiz.

Önergenin ikinci fıkrasını tekrar okutuyorum:

"(2) Bu kanun kapsamında cinsiyet, cinsel kimlik, cinsel yönelim, ırk, renk, dil, din, mezhep, inanç, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaşa dayalı ayrımcılık yasaktır."

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeye geçiyoruz.

İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığına

Madde 3'ün ikinci fıkrasının "Bu kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, mezhep, inanç, felsefi ve siyasi düşünce, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik, cinsel yönelim, yaşa dayalı ve benzeri nedenlerle ayrımcılık yasaktır." şeklinde değiştirilmesini arz ederim.

Şenal Sarıhan

Mahmut Tanal

Durmuş Fikri Sağlar

Ankara

İstanbul

Mersin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 54

Gamze Akkuş İlgezdi
İstanbul

BAŞKAN – Buyurun Sayın Sarıhan.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Sayın Başkan, gerekçemizi ifade etmiştik aynı nitelikti; farklı maddelerde de geçtiği için...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Söz alabilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN – Bir dakika...

Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Değerli Bakanım; yani bu “ve benzeri” ibaresi eğer biz “ve benzeri” ibaresini koymazsak... Mevcut olan düzenlemede “ve benzeri” yok. Yani orada sayılı sınırlarla ilgili, burada sayılan hususların dışında eğer bir eşitsizlik olursa, bir ayrımcılık olursa kurul müdahale edemeyecek, şikâyet etme hakkı doğmayacak. Yani eşitlik ve ayrımcılık sebeplerini tek tek saymışsınız burada “ve benzeri”yi koymazsak alanı hakikaten daraltmış olacağız. Burada “ve benzeri” ibaresi olmasında yarar var. Biz burada insan haklarını iyileştirme ve genişletme için -bu kurulun da amacı bu- ama “ve benzeri” ibaresini kaldırıyoruz ki hakikaten sizden istirham ediyorum, bu geriye bir gidiş oluyor. Böyle geriye gidişi yapmaktansa yapmasak daha yararlı olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

3’üncü maddeyle ilgili son bir önerge var; okutuyorum.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/596) esas numaralı Kanun Tasarısı’nın 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yaşa” ibaresinin “yaş temellerine” şeklinde; üçüncü fıkrasının ise aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Orhan Miroğlu

Vedat Bilgin

Nurettin Yaşar

Mardin

Ankara

Malatya

“(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.”

BAŞKAN – Önergeyle ilgili söz alacak mısınız?

ORHAN MİROĞLU (Mardin) – Gerek yok.

BAŞKAN – Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmetin katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarı metninin 3’üncü maddesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Değişikle birlikte maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

4’üncü maddeye geçiyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 55

Ayrımcılık türleri

MADDE 4- (1) Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır:

a)Ayrı tutma.

b)Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama.

c) Çoklu ayrımcılık.

ç) Doğrudan ayrımcılık.

d)Dolaylı ayrımcılık.

e)İşyerinde yıldırma.

f)Makul düzenleme yapmama.

g)Taciz.

ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.

(2) Eşit muamele ilkeline uyulması veya ayrımcılığın önlenmesi amacıyla idari ya da adli süreçleri başlatan yahut bu süreçlere katılan kişiler ile bunların temsilcilerinin, bu nedenle maruz kaldıkları olumsuz muameleler de ayrımcılık teşkil eder.

BAŞKAN - 4'üncü maddeyle ilgili bir değişiklik önergemiz mevcuttur; okutuyorum:

İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/596) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın 4'üncü maddesine yer alan ayrımcılık türlerine "mağdurlaşma ve bağlantı ayrımcılığı"nın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Ayşe Acar Başaran

Burcu Çelik Özkan

Ayhan Bilgen

BatmanMuş

Kars

BAŞKAN – Evet, önerge sahipleri şu anda burada yok herhâlde.

Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sayın Başkan, ikinci fıkrada bu mağdurlaşma zaten açık bir şekilde yazılmış durumda; katılmıyoruz.

BAŞKAN – Hükûmetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Tasarı metninin 4'üncü maddesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: 4'üncü maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

5'inci maddeye geçiyoruz.

Ayrımcılık yasağının kapsamı

MADDE 5- (1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.

(2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.

(3) Kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri ve bunlar tarafından yetkilendirilenler, taşınır ve taşınmazları kamuya açık bir şekilde sunarken bu malları edinmek veya kiralamak isteyenler ile bunlar hakkında bilgi almak isteyenler aleyhine, bunların kiralanması, kira akdinin şartlarının belirlenmesi, kira akdinin yenilenmesi veya sona erdirilmesi, satışı ve devri süreçlerinin hiçbirinde ayrımcılık yapamaz.

(4) Dernek, vakıf, sendika, siyasi parti ve meslek örgütlerine, ilgili mevzuatlarında veya tüzüklerinde belirtilen istisnalar dışında üye olma, organlarına seçilme, üyelik imkânlarından yararlanma, üyeliğin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 56

sonlandırılması ve bunların faaliyetlerine katılma ve yararlanma bakımından, hiç kimse aleyhine ayrımcılık yapılamaz.

BAŞKAN - 5'inci maddeyle ilgili iki değişiklik önergemiz var; okutuyorum:

İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/596) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın 5'inci maddesine "Seçme ve seçilme hakkı dâhil olmak üzere kamusal yaşama katılım bakımından hiç kimse aleyhine ayrımcılık yapılamaz." cümlesinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Ayşe Acar Başaran

Burcu Çelik Özkan

Ayhan Bilgen

BatmanMuş

Kars

BAŞKAN – Evet, önerge sahipleri burada yok.

Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeye geçiyoruz.

İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/596) esas numaralı Tasarı'nın ayrımcılık yasağının kapsamını düzenleyen 5'inci maddesinin birinci fıkrasının son paragrafında yer alan "kişi aleyhine ayrımcılık yapılamaz" ibaresinin "kişi ve kişi grupları aleyhine ayrımcılık yapılamaz." biçiminde düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.

Şenal Sarıhan

Gamze Akkuş İlgezdi

Ankara

İstanbul

BAŞKAN – Şenal Hanım, önergeyle ilgili söz alacak mısınız?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Arkadaşlar, ihlaller, insan hakları ihlalleri kimi zaman da belli gruplara, belli topluluklara yönelik olabilir. Bu sebeple burada böyle bir maddenin sadece kişiyle sınırlı bırakılmış olması kişi topluluklarına yapılan ihlaller konusundaki insan hakları korumasını kaldıracaktır. Bu nedenle böyle bir ekleme yapılması konusunda önerimiz bulunuyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Tasarı metninin 5'inci maddesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 5'inci madde kabul edilmiştir.

6'ncı maddeye geçiyoruz.

İstihdam ve serbest meslek

MADDE 6- (1) İşveren veya işveren tarafından yetkilendirilmiş kişi; işverenin çalışanı veya bu amaçla başvuran kişi, uygulamalı iş deneyimi edinmek üzere bir işyerinde bulunan veya bu amaçla başvuran kişi ve herhangi bir sıfatla çalışmak ya da uygulamalı iş deneyimi edinmek üzere işyeri veya iş ile ilgili olarak bilgi edinmek isteyen kişi aleyhine, bilgilenme, başvuru, seçim kriterleri, işe alım şartları ile çalışma ve çalışmanın sona ermesi süreçleri dahil olmak üzere, işle ilgili süreçlerin hiçbirinde ayrımcılık yapılamaz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 57

(2) Birinci fıkra iş ilanı, işyeri, çalışma şartları, mesleki rehberlik, mesleki eğitim ve yeniden eğitimin tüm düzeylerine ve türlerine erişim, meslekte yükselme ve mesleki hiyerarşinin tüm düzeylerine erişim, hizmet içi eğitim, sosyal menfaatler ve benzeri hususları da kapsar.

(3) İşveren veya işveren tarafından yetkilendirilmiş kişi, istihdam başvurusunu gebelik, annelik ve çocuk bakımı gerekçeleriyle reddedemez.

(4) Serbest mesleğe kabul, ruhsat, kayıt, disiplin ve benzeri hususlar bakımından ayrımcılık yapılamaz.

(5) 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamına girmeyen her türlü iş ve iş görme sözleşmeleri bu madde kapsamındadır.

(6) Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam bu madde hükümlerine tabidir.

BAŞKAN - 6'ncı maddeyle ilgili elimizde bir önerge var; okutuyorum:

İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/596) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın 6'ncı maddesine "cinsel kimliğe ve cinsel yönelime" ibareleriyle, kamu kuruluşlarında çalışan tüm personelin belirtilmesi açısından "kamu görevlisi, işçi, geçici işçi ve benzeri tüm statülerde çalışanlar ve kısmi süreli çalışanlar arasında yapılan ayrımcılığın önlenmesi için 6'ncı maddeye işveren tam süreli çalışan karşısında kısmi süreli çalışana farklı muamele yapamaz ifadelerinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Ayşe Acar Başaran
Batman

Burcu Çelik Özkan
Muş

Ayhan Bilgen
Kars

BAŞKAN – Siz söz mü alacaksınız, gerekçeyi mi okuyalım?

Buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Yani bugünkü koşullarda baktığımız, şu andaki koşullarda baktığımız zaman yani bu kanunun hazırlandığı gibi bizim hiçbir şekilde görüşümüz, önerilerimiz dikkate alınmadan geçirilecek gibi görünüyor ve alalacele, yarım saat içerisinde bizim zaten bu kanun üzerindeki düşüncelerimizi, madde madde hepsini önerge hâline getirmemiz de zaten söz konusu değil. Onun için yani bu hazırlanmış, hiçbir şekilde insan hakları temeliyle de yaklaşılmayan, sadece belli kaygılar çerçevesinde... Dediğim gibi, bugün, Mecliste görüşülen kanunun sadece kes-kopyala-yapıştır başka bir versiyonu. Ama dediğim gibi insan hakları temelinde hiçbir şekilde yaklaşılmayan, bunun kaygısını taşımayan ve Türkiye'yi de ileri bir seviyeye götürmeyeceği kanaatindeyiz biz ve burada maalesef ki verdiğimiz hiçbir önergenin de kabul görmüyor oluşu, hatta doğru düzgün dinlenmiyor oluşu nedeniyle biz bütün önergelerimizi geri çekiyoruz. Bu saatten sonra bu kanun üzerinde herhangi bir etkimizin olacağını da düşünmüyoruz biz burada ya da düzeltilmesi açısından.

Gördüğümüz gibi zaten sivil toplum örgütleri de kendilerini bu işin içerisinde göremedikleri için maalesef ve bu kanundan en fazla etkilenecek olan kesimlerden biri de onlardır, bu işin asıl sahibi onlar bile şu anda burayı terk etmiş oldukları da göz önünde tutulduğunda biz de bütün önergelerimizi çekiyoruz. Bundan sonra bu çalışmanın içerisinde de yer almayacağız.

BAŞKAN – Evet, hanımefendi, ben teşekkür ediyorum. Tabii, sonuçta bir nevi bana yönelik bir suçlama olduğu için şunu ifade edeyim: Son birkaç dakikada sizinle ilgili üç önerge okundu, siz burada değildiniz, dolayısıyla dinlemeyen bizler değiliz sizlersiniz, bunu özellikle ifade etmek istiyorum. Onun dışında da teşekkür ediyorum.

Hükûmet önergeye katılıyor mu?m

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkan. Ancak şunu ifade etmek istiyorum: Özellikle insan hakları konusunda, ayrımcılık konusunda ve işkenceyi önleme konusunda bu tasarı içerisinde yer alan hususların tamamı hem Paris Sözleşmesi hem Avrupa Birliği müktesebatı hem de üye ülkelerin tasarılarında yer alan hususlar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Evet,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 58

burada cinsel yönelime yönelik bir husus yok ancak biliyorsunuz bu da insan hakları, özellikle Avrupa Konseyinin evet bu yönde bir tavsiye kararı var fakat insan haklarıyla ilgili şu anda bizim sahip olduğumuz ayrımcılıkla ilgili maddesine baktığımızda -14'üncü maddedir- bu konuda, cinsel yönelim konusunda 14'üncü maddede ayrımcılık içerisinde bu da yer almıyor. Dolayısıyla, tabii ki, böyle bir takdir hakkını da biz kullandık, bunu da açıklıkla ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun. Ama bakın sizin söylediklerinize aykırı oluyor, “Dinlenmiyoruz, şu olmuyor bu olmuyor.” diyorsunuz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) - Kısa.

BAŞKAN – Buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) - Ama az önce siz başka bir ithamda bulundunuz. Biz bir görüşme yaptığımız için dışarıdaydık, önergelerimizi...

BAŞKAN – Ama başkalarını dinlemiyor diye itham ederseniz, burada herkes oturuyor, konsantre bir biçimde sizi dinliyor.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) - Sayın Başkan, yani ben niye üstünüze alındınız bilmiyorum, aslında sizi de kastetmemiştim, onu da söyleyeyim.

BAŞKAN – Buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) - Ama o hissiyattaysanız diyeceğim bir şey de yok.

BAŞKAN – Buyurun, buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) - Bizim söylediğimiz esasında şu anda sadece cinsel yönelimle ilgili olarak değil yani bu kanunun bir bütünen hazırlanışı, şu anda mevcut durumu...

BAŞKAN – Ama bakın, biz onu geçtik, şu anda...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) - Evet, devam edebilir miyim?

BAŞKAN - Hayır bakın...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Pardon, bunu söyleyip zaten keseceğiz yani...

BAŞKAN – Müsaade buyurur musunuz, biz maddeleri konuşuyoruz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Tamam, biz zaten şu anda bütün maddeler üzerindeki görüşümüzü söyleyeceğiz, bir daha zaten söz almayacağız. Bitirebilir miyim?

BAŞKAN – Usulle ilgili değil madde üzerinde lütfen, buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) - Bitirebilir miyim?

BAŞKAN – Madde üzerinde buyurun.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) - Bizim söylediğimiz, bütün maddeler için söylüyorum ben. Şu anda bütün maddeler, evet 5 tane ülke sayılıyor, evet Paris Sözleşmesi söyleniyor ama bunlar şu anda Türkiye'nin mevcut durumundaki sorunları çözebilecek ya da Türkiye'nin mevcut durumuna uygun düzenlemeler değil. Bunları yaşadık, biliyoruz. burada zaten asıl bu işi yapanlar, bu işin içerisinde yer alanlar, bu işle sürekli haşır neşir insanlar geldiler dediler ki: “Mevcut düzenleme bizim gereksinimlerimizi karşılamıyor.” Ve biz şu talepte bulunduk: “Bir ara verelim, en azından birkaç gün biz de bunun karşısında bazı hazırlıklar yapalım.” Biz yarım saatte burada mucizeler yaratamayız. Ya, düşüncelerimiz yarım saatte kalkıp buraya yazıp sonra ifade etme gibi bir şeyimiz... Bizi böyle bu duruma düşürmenize de gerek yoktu. Bizim tek söylediğimiz bu. Ama bir bütünen zaten kanun sıkıntılı, bir bütünen düzenlenmesi ve değiştirilmesi gerekiyor. Ama bunları tek tek belirtmemiz için de yarım saatlik süre çok az. Yani biz niye bu kadar aceleci davranıyoruz, neyi yetiştirmeye çalışıyoruz, yani birkaç günle biz neyi kaybedeceğiz, bunun karşısında neyi kazanacağız, bence bunu da düşünmemiz gerekiyor. Dediğim gibi, biz, bu kanunla ilgili daha fazla konuşmayacağız, zaten

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 59

çözülecek, değiştirilecek bir durum da olmadığını görüyoruz açık ve net olarak, onun için biz bu saatten sonra bu çalışmada yer almayı da düşünmüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum. Hanımefendi çoğul olarak kullandı, kanun maddesiyle ilgili...

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) - Tutanaklara geçmesi açısından...

BAŞKAN – Hanımefendi, bakın şu anda kanunları görüşüyoruz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) - Maddeye ilişkin konuşmayacağım ben.

BAŞKAN – O zaman bekleyin lütfen, sonunda tümüyle ilgili konuşursunuz.

Ben teşekkür ediyorum.

Hükûmetin önergeye katılmadığını demin tespit etmiştik.

Hükûmetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Tasarı metninin 6'ncı maddesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 6'ncı madde kabul edilmiştir.

7'nci maddeye geçiyoruz.

Ayrımcılık iddiasının ileri sürülemeyeceği haller ve istisnalar

MADDE 7- (1) Bu Kanun kapsamında ayrımcılık iddiasının ileri sürülemeyeceği haller ve istisnalar şunlardır:

- a) İstihdam ve serbest meslek alanlarında, zorunlu mesleki gerekliliklerin varlığı halinde amaca uygun ve orantılı olan farklı muamele.
- b) Sadece belli bir cinsiyetin istihdamını zorunlu kılan durumlar.
- c) İşe kabul ve istihdam sürecinde, hizmetin zorunlulukları nedeniyle yaş sınırlarının belirlenmesi ve uygulanması, gereklilik ve amaçla orantılı olması şartıyla yaşa dayalı farklı muamele.
- ç) Çocuk veya özel bir yerde tutulması gereken kişilere yönelik özel tedbirler ve koruma önlemleri.
- d) Bir dine ait kurumda, din hizmeti veya o dine ilişkin eğitim ve öğretim vermek üzere sadece o dine mensup kişilerin istihdamı.
- e) Dernek, vakıf, sendika, siyasi parti ve meslek örgütlerinin, ilgili mevzuatlarında veya tüzüklerinde yer alan amaç, ilke ve değerler temelinde üye olacak kişilerde belli şart ve nitelik aramaları.
- f) Eşitsizlikleri ortadan kaldırmaya yönelik, gerekli, amaca uygun ve orantılı farklı muamele.
- g) Vatandaş olmayanların ülkeye giriş ve ikametlerine ilişkin şartlarından ve hukuki statülerinden kaynaklanan farklı muamele.

BAŞKAN - 7'nci maddeyle ilgili bir önerge var, okutuyorum:

İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/596 esas numaralı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 7. Maddesinin 1. Fıkrasının "a" bendinin tasarı metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Şenal Sarıhan

Gamze Akkuş İlgezdi

Mahmut Tanal

Ankara

İstanbul

İstanbul

Durmuş Fikri Sağlar

Mersin

BAŞKAN – Önergeyle ilgili söz istiyor musunuz?

Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkan.

Hükûmetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Tasarı metninin 7'nci maddesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: 7'nci maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

8'inci maddeye geçiyorum.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 60

Kuruluş, Teşkilat Yapısı ve Görevler

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

MADDE 8- (1) Bu Kanunla ve diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere, idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz, Başbakanlıkla ilişkili Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu kurulmuştur.

(2) Kurum, Kurul ve Başkanlıktan oluşur.

BAŞKAN - 8'inci maddeyle ilgili önerge yok.

Tasarı metninin 8'inci maddesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 8'inci madde kabul edilmiştir.

9'uncu maddeye geçiyoruz.

Kurumun görevleri

MADDE 9- (1) Kurumun görevleri şunlardır:

a) İnsan haklarının korunmasına, geliştirilmesine, ayrımcılığın önlenmesine ve ihlallerin giderilmesine yönelik çalışmalar yapmak.

b) İnsan hakları ve ayrımcılıkla mücadele konularında kitle iletişim araçlarını da kullanarak bilgilendirme ve eğitim yoluyla kamuoyunda duyarlılığı geliştirmek.

c) Millî eğitim müfredatında bulunan insan hakları ve ayrımcılık yasağıyla ilgili bölümlerin hazırlanmasına katkıda bulunmak.

ç) İnsan haklarının korunması, ayrımcılığın ortadan kaldırılması ve toplumdaki eşitlik anlayışına geliştirilmesine yönelik olarak üniversiteler ile ortaklaşa faaliyetlerde bulunmak, Yükseköğretim Kurulunun koordinesinde üniversitelerin insan hakları ve eşitlik ile ilgili bölümlerinin kurulmasına ve insan hakları ve eşitlik öğretimine dair müfredatın belirlenmesine katkıda bulunmak.

d) Kamu kurum ve kuruluşlarının meslek öncesi ve meslek içi insan hakları ve eşitlik eğitimi programlarının esaslarının belirlenmesine ve bu programların yürütülmesine katkıda bulunmak.

e) Görev alanıyla ilgili mevzuat çalışmalarını izlemek, değerlendirmek, bunlara ilişkin görüş ve önerilerini ilgili mercilere bildirmek.

f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek.

g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek.

ğ) Ayrımcılık yasağı ihlalleri nedeniyle mağdur olduğu iddiasıyla Kuruma başvuranlara mağduriyetlerinin giderilmesi için kullanabilecekleri idari ve hukuki süreçler konusunda yol göstermek ve başvurularını takip etmelerini sağlamak amacıyla yardımcı olmak.

h) İşkence ve kötü muamele ile mücadele etmek ve bu konuda çalışmalar yapmak.

ı) İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak.

i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek.

j) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin bulundukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek, bu ziyaretlere ilişkin raporları ilgili kurum ve kuruluşlara iletmek, Kurulca gerekli görülmesi durumunda kamuoyuna açıklamak, ceza infaz kurumları ve tutukevleri izleme kurulları, il ve ilçe insan hakları kurulları ile diğer kişi, kurum ve kuruluşların bu gibi yerlere gerçekleştirdikleri ziyaretlere ilişkin raporları incelemek ve değerlendirmek.

k) Cumhurbaşkanlığına, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına ve Başbakanlığa sunulmak üzere, insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, işkence ve kötü muameleyle mücadele ve ayrımcılıkla mücadele alanlarında yıllık raporlar hazırlamak.

1) Kamuoyunu bilgilendirmek, düzenli yıllık raporlar dışında, gerek görüldüğünde görev alanına ilişkin özel raporlar yayımlamak.

m) İnsan hakları ve ayrımcılıkla mücadele alanındaki uluslararası gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek, alanındaki uluslararası kuruluşlarla ilgili mevzuat dahilinde işbirliği yapmak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 61

n) İnsan haklarının korunması ve ayrımcılıkla mücadele kapsamında faaliyet yürüten kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları ve üniversitelerle işbirliği yapmak.

o) Diğer kurumların ayrımcılığın önlenmesine yönelik faaliyetlerine destek vermek.

ö) Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmelerinin uygulanmasını izlemek, bu sözleşmeler uyarınca kurulan inceleme, izleme ve denetleme mekanizmalarına Devletin sunmakla yükümlü olduğu raporların hazırlanması sürecinde, ilgili sivil toplum kuruluşlarından da yararlanmak suretiyle görüş bildirmek, bu raporların sunulacağı uluslararası toplantılara temsilci göndererek katılmak.

p) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları ile görevliler, birinci fıkranın (j) bendi kapsamındaki ziyaretler sebebiyle gerekli yardım ve kolaylığı göstermek zorundadır.

BAŞKAN - 9'uncu maddeyle ilgili bir önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/596 esas numaralı Kanun Tasarısının 9. Maddesinin 1. Fıkrasının ç) bendinde yer alan "koordinesinde" ibaresinin "eşgüdümünde" şeklinde değiştirilmesini ve aynı maddeye aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"(3) Kurum görev ve yetkilerine ilişkin olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunu ve Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunu yılda en az bir defa bilgilendirir."

Aydın Ünal
Ankara

Jülide Sarıeroğlu
Ankara

Nurettin Yaşar
Malatya

Hulusi Şentürk
İstanbul

Ali İhsan Yavuz
Sakarya

Şenal Sarıhan
Ankara

BAŞKAN – Önergeyle ilgili gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Kurumun Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunu bilgilendirme yükümlülüğünün kurumun görev alanının cinsiyete dayalı ayrımcılık ve insan hakları ihlallerini de kapsaması nedeniyle Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunu da kapsayacak şekilde genişletilmesi bilgilendirme yükümlülüğüne ilişkin tasarının 22'nci maddesinde yer alan fıkranın konu bütünlüğünü teminen kurumun görevleriyle ilgili 9'uncu maddeye taşınması ve maddenin redaksiyona tabi tutulması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmetin katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Tasarı metninin 9'uncu maddesi üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Değişiklikle birlikte maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 9'uncu madde kabul edilmiştir.

10'uncu maddeye geçiyoruz.

Kurul

MADDE 10- (1) Kurul, Kurumun karar organıdır. Kurul, bu Kanunla ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerini kendi sorumluluğu altında, bağımsız olarak yerine getirir ve kullanır. Görev alanına giren konularla ilgili olarak hiçbir organ, makam, merci veya kişi, Kurula emir ve talimat veremez, tavsiye ve telkinde bulunamaz.

(2) Kurul, biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere onbir üyeden oluşur. Kurulun sekiz üyesi Bakanlar Kurulu, üç üyesi Cumhurbaşkanlığı tarafından seçilir.

(3) Kurula üye olabilmek için aşağıdaki şartlar aranır:

a) Kurumun görev alanındaki konularda bilgi ve deneyim sahibi olmak.

b) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen nitelikleri taşımak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 62

- c) Herhangi bir siyasi partinin yönetim ve denetim organlarında görevli veya yetkili bulunmamak.
- ç) En az dört yıllık lisans düzeyinde yükseköğrenim görmüş olmak.
- d) Kamu kurum ve kuruluşlarında, uluslararası kuruluşlarda, sivil toplum kuruluşlarında veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında ya da özel sektörde toplamda en az on yıl çalışmış olmak,
- (4) Üye seçimlerinde, Kurumun görev alanına giren konularda bilgi ve deneyimi bulunanların çoğulcu bir şekilde temsiline özen gösterilir.
- (5) Üyelerin görev süresi dört yıldır. Arka arkaya iki dönem görev yapan üyeler bir dönem geçmeden tekrar seçilemez. Üyeliklerde görev süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşalma olması halinde, bir ay içinde aynı usulle yeni üye seçilir. Bu şekilde seçilen üye, yerine seçildiği üyenin kalan süresini tamamlar ve bunlardan iki yıl veya daha az süreyle görev yapanların bu görevleri seçilme dönemi olarak değerlendirilmez.
- (6) Başkan ve İkinci Başkan, Bakanlar Kurulunca Kurul üyeleri arasından görevlendirilir.
- (7) Başkan, İkinci Başkan ve üyelerin süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemez. Ancak üyenin;
- a) Seçilmesi için gerekli şartları taşıyamaması ya da sonradan kaybetmesi,
- b) Kurul kararlarını süresi içinde imzalamaması,
- x c) Kurul tarafından kabul edilebilir mazereti olmaksızın bir takvim yılı içinde toplam beş Kurul toplantısına katılmaması,
- ç) Ağır hastalık veya engellilik nedeniyle iş göremeyeceğinin sağlık kurulu raporuyla belgelenmesi,
- d) Görevi ile ilgili olarak işlediği suçlardan dolayı hakkında verilen mahkûmiyet kararının kesinleşmesi,
- e) Geçici iş göremezlik halinin üç aydan fazla sürmesi,
- f) 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (5) numaralı alt bendinde belirtilen suçlardan mahkûm edilip de cezasının infazına fiilen başlanması,
- hallerinin Kurul tarafından tespit edilmesi üzerine Başbakan veya görevlendireceği bakanın onayıyla üyeliğine son verilir.
- (8) Üyelerin Kurulda görev yaptıkları sürece önceki görevleri ile olan ilişkileri kesilir. Üyeler, özel bir kanuna dayanmadıkça, Kuruldaki görevlerinin dışında resmi veya özel hiçbir görev alamaz, dernek, vakıf, kooperatif ve benzeri yerlerde yöneticilik ve denetçilik yapamaz, ticaretle uğraşamaz, serbest meslek faaliyetinde bulunamaz, hakemlik ve bilirkişilik yapamaz. Ancak üyeler, asli görevlerini aksatmayacak şekilde bilimsel amaçlı yayın yapabilir, ders ve konferans verebilir ve bunlardan doğacak telif hakları ile ders ve konferans ücretlerini alabilir.
- (9) Kamu görevlisi iken üyeliğe seçilenler, memuriyete giriş şartlarını kaybetmemeleri kaydıyla, görev sürelerinin sona ermesi veya görevden ayrılma isteğinde bulunmaları ve otuz gün içinde önceki kurum veya kuruluşlarına başvurmaları durumunda atamaya yetkili makam tarafından bir ay içinde mükteseplerine uygun bir kadroya atanır. Atama gerçekleşinceye kadar, bunların almakta oldukları her türlü ödemelerin Kurum tarafından yapılmasına devam olunur. Bunların Kurumda geçirdiği süreler, Özlük ve diğer hakları açısından Önceki kurum veya kuruluşlarında geçirilmiş sayılır. Bir kamu kurumunda çalışmayanlardan üyeliğe seçilip yukarıda belirtilen şekilde görevi sona erenlere herhangi bir görev veya işe başlayıncaya kadar, almakta oldukları her türlü ödemeler Kurum tarafından ödenmeye devam edilir ve bu şekilde üyeliği sona erenlere Kurum tarafından yapılacak ödeme üç ayı geçemez,
- (10) Başkan ve üyeler, 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununa tabidir.
- (11) Seçilen üyeler ilk toplantının başında aşağıdaki şekilde yemin ederler:
- "Görevimi tam bir tarafsızlık, dürüstlük, hakkaniyet ve adalet anlayışı içinde yerine getireceğime, namusum ve şerefim üzerine yemin ederim."
- (12) 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca Başkan ve üyeler için soruşturma yapılması Başbakan veya görevlendireceği bakanın iznine tabidir. Soruşturma izni verilmesi veya verilmemesine ilişkin kararlara karşı itirazlar Danıştay tarafından karara bağlanır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 63

(13) Başkan ve üyeler ile Kurum personeli, görevlerini yerine getirmeleri sırasında edindikleri, kamuya, ilgililere ve üçüncü kişilere ait gizlilik taşıyan bilgileri, kişisel verileri, Kurumla ilgili gizlilik taşıyan bilgileri, ticari sulan ve bunlara ait belgeleri, bu konuda kanunen yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamaz, kendilerinin veya üçüncü kişilerin yararına kullanamaz. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder.

BAŞKAN - 10'uncu maddeyle ilgili bir önerge vardır, okutuyorum:

İnsan Hakları Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/596 esas numaralı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısının kurul esaslarını düzenleyen 10. Maddesi 2. Fıkrasının aşağıdaki şekilde düzenlenmesini arz ve teklif ederiz.

“(2) Kurul 1'i başkan, 1'i ikinci başkan olmak üzere 11 üyeden oluşur. Kurulun 3 üyesi Bakanlar Kurulu, 1 üyesi Cumhurbaşkanı tarafından seçilir. 2 üye üniversitelerin hukuk ve siyasal bilgiler fakültelerinde insan hakları alanında temayüz etmiş öğretim üyeleri arasından Yüksek Öğretim Kurulu tarafından seçilir. 2 üye en az on yıl avukatlık yapmış ve insan hakları alanında temayüz etmiş avukatlar arasından baro başkanları tarafından seçilir. Kurum tarafından adayların bildirildiği tarihten itibaren on gün içinde Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı tarafından belirlenen yer ve zamanda baro başkanları tarafından seçim yapılır. Her bir baro başkanının bir oy kullanabileceği bu seçimde en fazla oy alan aday üye seçilmiş olur.

Durmuş Fikri Sağlar

Mersin

Mahmut Tanal

İstanbul

Şenal Sarıhan

Ankara

Gamze Akkuş İlgezdi

İstanbul

BAŞKAN – Önergeyle ilgili...

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (Mersin) – Gerekçe okunsun.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Tasarının 10'uncu maddesinde insan hakları ve eşitlik kurumunun karar organı olarak oluşturulan kurulun bağımsız davranabilmesi açısından söz konusu kurul üyelerinin belirlenmesinde yalnızca yürütme erkinin etkin olmasının doğuracağı sakıncaların ortadan kaldırılması ve sivil inisiyatifin kurul içinde etkisinin artırılması gerekmektedir. Nitekim İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun Paris Prensipleriyle tam uyumlu olabilmesi açısından yapısal özerkliğin sağlanması asgari koşullardan birini oluşturmaktadır.

BAŞKAN – Buyurun Mahmut Bey, herhâlde sayıda bir hata mı var, öyle söylüyorlar da, bilmiyorum, belki düzeltirsiniz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Orada bir eksiklik varsa düzeltiriz sayın Başkan.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Önerge olduğu için oylamaya sunacağım yani...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İşte, yarım saat olunca.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, insan haklarının geliştirilmesi ve korunması için kurulan ulusal kuruluşların ve statüsüne ilişkin ilkelere biz tabii “Paris Prensipleri” diyoruz. Burada elimde. Ona baktığım zaman diyor ki: Bu kurulların oluşturma biçimleri ve bağımsızlık ile çoğulculuk güvenceleri...” Yani burada bir sıralama yapmış. “Ulusal kuruluşların oluşturulması ve üyelerin seçimle veya başka bir yoldan belirlenmesi insan haklarının geliştirilmesi ve korunmasıyla ilgili sivil toplum güçlerinin çoğulcu bir biçimde temsil edilmesini sağlayacak gerekli bütün güvencelerin var olduğunu gösteren bir usulle yapılmıştır.” “Bu özellikle 1'inci sırada insan hakları ve ırk ayrımcılığına karşı mücadeleyle ilgili sivil toplum kuruluşları, sendikalar ve örneğin hukukçu, hekim,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 64

gazeteci ve bilim insanlarını bir araya getiren sosyal, mesleki kuruluşlar.” diyor, ilk sırada bunun göz önüne alınması lazım diyor. 2’nci sırada din ve felsefi düşünce akımlarının, 3’üncü sırada üniversitelerin ve nitelikli uzmanların, 4’üncü sırada parlamento geliyor ki, biz, mevcut olan bu tasarıda ilk sıraya parlamento ve yürütmeyi almışız ki mevcut olan bu Paris ilkelerine de aykırılık teşkil ediyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sayın Başkan, önergeye katılmıyoruz.

BAŞKAN – Hükûmetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

10’uncu maddeyle ilgili başka yok mu? Geri alınmış.

Tasarı metninin 10’uncu maddesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

10’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 10’uncu madde kabul edilmiştir.

11’inci maddeye geçiyoruz.

Kurulun görev ve yetkileri

MADDE 11- (1) Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kurumla ve Kurumun görev alanıyla ilgili düzenlemeler yapılmasına yönelik kararlar almak.

b) Ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin başvurular ile insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin resen yapılan incelemeleri karara bağlamak, bu başvuru ve incelemelere ilişkin gerekli hallerde uzlaşma sürecini sonuçlandırmak, ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin bu Kanunda öngörülen idari yaptırımlara karar vermek.

c) İnsan hakları ve ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin yargı kararlarının uygulanmasına ilişkin sorunları izlemek ve değerlendirmek.

ç) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını ve bu kapsamda resen yürütülen incelemeleri karara bağlamak.

d) Görev alanıyla ilgili olarak yargı organlarına, kamu kurum ve kuruluşlarına ve ilgili kişilere talepleri halinde görüş bildirmek.

e) Gerek gördüğünde Kurumun kendi alanında çalışan uluslararası kuruluşlara üye olmasına ve bu kuruluşlarla işbirliği yapmasına karar vermek.

f) Kurum tarafından insan haklarının korunması, ayrımcılıkla mücadele ve ulusal önleme mekanizması görevleri kapsamında yapılan inceleme ve araştırmaları, hazırlanan raporları ve benzeri çalışmaları karara bağlamak,

g) Kurumun stratejik planını karara bağlamak, amaç ve hedeflerini, hizmet kalite standartlarını ve performans ölçütlerini belirlemek.

ğ) Kurumun stratejik planı ile amaç ve hedeflerine uygun olarak hazırlanan bütçe teklifini görüşmek ve karara bağlamak.

h) Kurumun faaliyet raporlarını karara bağlamak.

ı) Taşınmaz alımı, satımı ve kiralanması konularındaki önerileri görüşüp karara bağlamak.

i) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

BAŞKAN - 11’inci maddeyle ilgili önerge yok.

Tasarı metninin 11’inci maddesiyle ilgili görüşmeler tamamlanmıştır.

11’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11’inci madde kabul edilmiştir.

12’nci maddeye geçiyoruz.

Kurulun çalışma esasları

MADDE 12- (1) Kurul, Başkanın çağrısı üzerine toplanır. Toplantıları Başkan yönetir. Başkanın dışında en az beş üyenin birlikte talep etmesi halinde, Kurul, Başkan tarafından beş gün içinde toplanmak üzere derhal toplantıya çağılır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 65

(2) Toplantı gündemi Başkan tarafından hazırlanarak, toplantıdan en az üç gün önce Kurul üyelerine bildirilir. Gündeme yeni madde eklenebilmesi için toplantıda üyelerden birinin öneride bulunması ve önerilen maddenin Kurul tarafından kabul edilmesi gerekir.

(3) Kurul, en az yedi üye ile toplanır ve en az altı üyenin aynı yöndeki oyuyla karar alır. Kararlarda çekimser oy kullanılamaz.

(4) Kurul, kendi üyeleri arasından, her bir çalışma alanı için üçer üyeli komisyonlar oluşturabilir.

(5) Kurul, başvuru görüşmek ve sonuçlandırmak üzere Başkan hariç beş üyeli daireler oluşturabilir. Başkan, dairelerin doğal üyesidir.

(6) Kurul kararları tutanakla tespit edilir ve karar tutanağı toplantı esnasında veya en geç toplantıyı izleyen beş işgünü içinde toplantıya katılan tüm üyeler tarafından imzalanarak tekemmül ettirilir. Toplantı tarihinden itibaren en geç onbeş işgünü içinde gerekçeler ve varsa karşı oy gerekçeleri yazılır. Gerektiğinde, Kurul tarafından bu süre uzatılabilir.

(7) Başkan ve üyeler, kendileri, aralarındaki evlilik bağı kalkmış olsa bile eşleri, evlatlıkları ve üçüncü derece dahil üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci derece dahil ikinci dereceye kadar kayın hısımlarıyla ilgili veya kişisel menfaat ilişkisi içinde oldukları konularda toplantı ve oylamaya katılamaz. Bu durum karar metninde ayrıca belirtilir *

(8) Aksi kararlaştırılmadıkça Kurul toplantılarındaki müzakereler gizlidir.

(9) İhtiyaç duyulması halinde görüşlerinden yararlanılmak üzere ilgililer Kurul toplantısına davet edilebilir. Ancak, Kurul kararları toplantıya dışarıdan katılanların yanında alınamaz.

(10) Kurul kararları, tekemmül etmesinden itibaren en geç beş işgünü içinde ilgililere gönderilir. Kurul kararlarında, ilgili kişilerin bu kararlara karşı hangi hukuki yollara başvurabilecekleri süreleri ile birlikte belirtilir.

(11) Kurul, gerekli gördüğü durumlarda kararlarını, kişisel verilerin gizliliği ilkesine bağlı kalmak kaydıyla uygun vasıtalarla kamuoyuna duyurabilir.

(12) Kurul üyeleri ile Kurum personelinin uyacakları mesleki ve etik ilkeler, bu maddede belirtilen komisyonların ve dairelerin oluşumu, çalışma esasları ile Kurulun çalışma usul ve esasları ve diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

BAŞKAN - 12'nci maddeyle ilgili bir önerge vardır, okutuyorum:

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısının 12. Maddesinin 1. Fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Şenal Sarıhan

Mahmut Tanal

Durmuş Fikri Sağlar

Ankara

İstanbul

Mersin

“(1) Kurul, Başkanın çağrısı olmaksızın haftalık toplanır.”

Gerekçe:

İnsan hakları ihlalleriyle her türlü ayrımcılığı incelemekle yükümlü olan kurulun başkanın çağrısı üzerine toplanması hayatın olağan akışına karşı olduğu gibi, kanun tasarısının ruhuna da aykırıdır.

BAŞKAN – Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sayın Başkan, burada 5 üyenin talep etmesi hâlinde de kurul toplanabiliyor, 11 üyeden 5 üyenin talep etmesi hâlinde kurul toplanabiliyor, dolayısıyla katılmıyoruz.

BAŞKAN – Hükûmetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

12'nci maddeyle ilgili görüşmeler tamamlanmıştır.

12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 12'nci madde kabul edilmiştir.

13'üncü maddeye geçiyoruz:

Başkan

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 66

MADDE 13- (1) Başkan, Kurumun en üst amiri olup, Kurum hizmetlerini mevzuata, Kurumun amaç ve politikalarına, stratejik planına, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak düzenler, yürütür ve hizmet birimleri arasında koordinasyonu sağlar. Başkan, Kurumun genel yönetim ve temsilinden sorumludur.

(2) Başkanın görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kurul toplantılarının gündemini, gün ve saatini belirlemek ve toplantıları yönetmek.

b) Kurul kararlarının tebliğini ve Kurulca gerekli görülenlerin kamuoyuna duyurulmasını sağlamak.

c) Hizmet birimi koordinatörlerini görevlendirmek ve diğer Kurum personelini atamak. ç) Hizmet birimlerinden gelen önerilere son şeklini vererek Kurula sunmak.

d) Kurumun stratejik planını, performans ölçütlerini hazırlamak, amaç ve hedeflerini, hizmet kalite standartlarını, insan kaynakları ve çalışma politikalarını oluşturmak.

e) Belirlenen stratejilere, yıllık amaç ve hedeflere uygun olarak Kurumun yıllık bütçesi ile mali tablolarını hazırlamak.

f) Yıllık faaliyet raporları hazırlamak, yıllık amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine göre faaliyetlerin değerlendirmesini yapmak ve bunları Kurula sunmak.

g) Kurul ve hizmet birimlerinin uyumlu, verimli, disiplinli ve düzenli bir biçimde çalışması amacıyla koordinasyonu sağlamak.

ğ) Kurumun yönetim ve işleyişine ilişkin diğer görevleri yerine getirmek.

(3) Başkanın yokluğunda İkinci Başkan, Başkana vekâlet eder.

BAŞKAN – 13'üncü maddeyle ilgili bir değişiklik önergesi var, okutuyorum:

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/596 esas numaralı Kanun Tasarısı'nın 13'üncü maddesinin birinci fıkrasında ve ikinci fıkrasının (g) bendinde yer alan "koordinasyonu" ibarelerinin "eşgüdümü" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Leyla Şahin Usta

İsmail Aydın

Orhan Atalay

Konya

Bursa

Ardahan

Gerekçe:

Tasarıda kavram birliği sağlamak adına maddenin redaksiyona tabi tutulması amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmetin katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Tasarı metninin 13'üncü maddesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

13'üncü maddeyi değişiklikle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 13'üncü madde kabul edilmiştir.

14'üncü maddeye geçiyoruz:

Başkanlık

MADDE 14- (1) Başkanlık, Başkan Yardımcıları, hizmet birimleri ve çalışma gruplarından oluşur. Hizmet birimlerinin sayısı onu geçemez. Başkanlık, Kurul kararlarını uygulamakla ve diğer konularda Başkana ve Kurula yardımcı olmakla görevlidir.

(2) Kurul Başkanı, Kurumun da başkanıdır.

(3) Hizmet birimleri, Başkan tarafından belirlenen koordinatörlerin eşgüdümünde faaliyet gösterir.

(4) Kurum, görev alanına giren konularla ilgili olarak çalışmalarda bulunmak üzere kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve konuyla ilgili uzmanların katılımı ile altı ay süreli geçici komisyonlar oluşturabilir. Başkan, bu süreyi üç aya kadar uzatabilir. Gerekli görülmesi halinde Kurul, altı aylık süreyi iki katına kadar uzatabilir. Ayda ikiyi geçmemek kaydıyla komisyonların toplantılarına ilişkin giderler Kurum bütçesinden karşılanır.

(5) Hizmet birimleri ile bu birimlerin çalışma usul ve esasları, bu Kanunda belirtilen faaliyet alanı,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 67

görev ve yetkilerine uygun olarak Kurumun teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.

BAŞKAN – 14'üncü maddeyle ilgili önerge yoktur.

14'üncü maddeyi olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

Kabul etmeyenler... 14'üncü madde kabul edilmiştir.

15'inci maddeye geçiyoruz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Personel Rejimi

Personele ve özlük haklarına ilişkin hükümler

MADDE 15- (1) Kurum personeli, bu Kanunla düzenlenen hususlar dışında 657 sayılı Kanuna tabidir. Hizmet birimi koordinatörü olarak görevlendirilenlerde bakanlık daire başkanı kadrolarına atanmak için aranan şartlar aranır ve bunlara kadrolarına bağlı olarak mali haklar kapsamında yapılan aylık net ödeme tutarının, bakanlık daire başkanına kadrosuna bağlı olarak yapılması öngörülen aylık net ödeme tutarından az olması halinde aradaki fark, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi olmaksızın ödenir.

(2) Kurul Başkanına 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvelin 3 üncü sırasında, Kurul üyelerine anılan cetvelin 4 üncü sırasında yer alan göstergeler üzerinden anılan Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 10 uncu maddesinde öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde ödeme yapılır. Söz konusu ödemelerden vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar bu fıkraya göre yapılacak ödemelerde de vergi ve diğer yasal kesintilere tabi tutulmaz. Başkan ve üyeler, 657 sayılı Kanun ve diğer ilgili mevzuat uyarınca Devlet memurlarının yararlanmış olduğu sosyal hak ve yardımlardan da aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanır.

(3) Başkan ve üyeler ile Kurum personeli 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi hükümlerine tabidir. Başkan ve üyeler ile Başkan Yardımcıları emeklilik hakları bakımından sırasıyla Devlet Personel Başkanı, Başbakanlık genel müdürleri ve Başbakanlık genel müdür yardımcıları ile denk kabul edilir. Bunlardan bu görevleri sırasında 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına girenlerin bu görevlerde geçen süreleri makam tazminatı ile temsil tazminatı ödenmesi gereken süre olarak değerlendirilir. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı iken üyeliğe seçilenlerden bu görevleri sona erenler veya bu görevlerinden ayrılma isteğinde bulunanların bu görevlerde geçen hizmet süreleri kazanılmış hak aylık, derece ve kademelerinin tespitinde dikkate alınır. Kamu kurum ve kuruluşlarında 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı iken üyeliğe seçilenlerin, önceki kurum ve kuruluşları ile ilişkilerinin kesilmesi kendilerine kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ödenmesini gerektirmez. Bu durumda olanların kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ödenmesi gereken hizmet süreleri, üyelikte geçen hizmet süreleri ile birleştirilir ve emeklilik ikramiyesi ödenecek süre olarak değerlendirilir.

(4) Başbakan veya görevlendireceği bakan tarafından, Kuruma ilişkin görevlerinde Başkana yardımcı olmak üzere, Kurumun görev alanları dikkate alınarak üç Başkan Yardımcısı atanır. Başkan Yardımcısı olarak atanacaklarda;

- a) En az dört yıllık lisans düzeyinde yükseköğrenim görmüş olma,
- b) Kamu hizmetinde en az on yıllık mesleki tecrübeye sahip olma,
- c) 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5),

(6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen nitelikleri taşıma,

şartları aranır. Başkan Yardımcılarının görev süresi dört yıldır. Görevi sona eren Başkan Yardımcıları yeniden atanabilir.

(5) Başkan, sınırlarını yazılı ve açık olarak belirlemek şartıyla Kurula ilişkin olmayan görev ve yetkilerinin bir bölümünü Başkan Yardımcılarına veya hizmet birimi koordinatörlerine devredebilir. Yetki devri, uygun araçlarla ilgililere duyurulur.

(6) Kurumda, 657 sayılı Kanun ve diğer mevzuat hükümlerine bağlı kalmaksızın, sözleşmeli personel istihdam edilebilir. Sözleşmeli olarak istihdam edilecek personel, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Bu personelin atama usul ve esasları Kurumca belirlenir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 68

Bunlara ödenecek ücretin net tutarı, birinci dereceli İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanına ödenen aylık ortalama net tutan aşmamak üzere Başkan tarafından tespit edilir. Bu fıkra uyarınca çalıştırılacakların sayısı İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ve İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcısı toplam kadro sayısının yüzde onunu geçemez. Bu fıkra göre istihdam edilecek sözleşmeli personelin, yurtiçindeki ve yurtdışındaki üniversitelerin en az dört yıllık eğitim veren Kurumca belirlenecek bölümlerinden mezun olması ve en az yarısının Kurumca belirlenecek yabancı diller için Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (C) düzeyinde puan alması veya buna denk kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan bir belgeye sahip olması gerekir. Kurumca belirlenecek yabancı dillerin konuşulduğu ülkelerde dört yıllık eğitim veren kurumlardan mezun olan kişilerden yabancı dil belgesi istenmez. Bu fıkra da belirtilen yabancı dil bilgisine ilişkin şartlar yabancı uyruklular için aranmaz.

(7) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde, sosyal güvenlik kurumlarında, mahalli idarelerde, mahalli idarelere bağlı idarelerde, mahalli idare birliklerinde, döner sermayeli kuruluşlarda, kanunlarla kurulan fonlarda, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait kuruluşlarda, iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları ile bunlara bağlı ortaklıklar ve müesseselerde görevli memurlar ile diğer kamu görevlileri kurumların, hakimler ve savcılar ise kendilerinin muvafakati ile aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmek kaydıyla geçici olarak Kurumda görevlendirilebilir. Kurumun bu konudaki talepleri, ilgili kurum ve kuruluşlarca öncelikle sonuçlandırılır. Bu şekilde görevlendirilen personel, kurumlarından aylıklı izinli sayılır. Bu personelin izinli oldukları sürece memuriyetleri ile ilgileri ve özlük hakları devam ettiği gibi, bu süreler yükselme ve emekliliklerinde de hesaba katılır ve yükselmeleri başkaca bir işleme gerek duyulmadan süresinde yapılır. Hakim ve savcılar dahil bu madde kapsamında görevlendirilenlerin Kurumda geçirdikleri süreler, kendi kurumlarında geçirilmiş sayılır. Görevlendirme süresi iki yılı geçemez. Ancak ihtiyaç halinde bu süre bir yıllık dönemler halinde uzatılabilir.

BAŞKAN – 15'inci maddeyle ilgili bir önerge mevcuttur, okutuyorum:

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/596 esas numaralı Kanun Tasarısı'nın 15'inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "yararlanmış olduğu" ibaresinin "yararlandığı" şeklinde; altıncı fıkrasında yer alan "yüzde onunu" ibaresinin "yüzde onbeşini" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fatma Benli

Orhan Miroğlu

Ali İhsan Yavuz

İstanbul

Mardin

Sakarya

Gerekçe:

Kurumda istihdam edilecek sözleşmeli personel sayısına ilişkin olarak toplam İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman ve Uzman Yardımcısı kadro sayısının yüzde onu şeklinde belirlenmiş olan sınırlamanın, Kurumun ihtiyaçları karşısında daha fazla sayıda sözleşmeli personel istihdam edebilmesini teminen "yüzde onbeş" olarak değiştirilmesi ve madde metninde redaksiyon yapılması öngörülmektedir.

BAŞKAN – Önergeyle ilgili söz almak istiyor musunuz Fatma Hanım?

FATMA BENLİ (İstanbul) – Gerekçede ifade edildiği üzere zaten, kurumun sözleşmeli personel ihtiyacı bulunduğu için bu sayının artırılması kurumun daha işlevsel çalışması açısından faydalı olacaktır.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmetin katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarı metninin 15'inci maddesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Değişiklikle birlikte maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15'inci madde kabul edilmiştir.

16'ncı maddeye geçiyoruz.

İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ve Uzman Yardımcıları

MADDE 16- (1) Kurumda, İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ve İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcısı istihdam edilebilir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 69

BAŞKAN – 16'ncı maddeyle ilgili değişiklik önergesi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: 16'ncı maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... 16'ncı madde kabul edilmiştir.

17'nci maddeye geçiyoruz.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Başvurular ve İnceleme Usulleri

Başvurular

MADDE 17- (1) Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. Kuruma başvuru, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da yapılabilir. Başvuru hakkının etkin bir şekilde kullanılmasına hiçbir surette engel olunamaz. Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz.

(2) İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi halinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hallerde, bu şartı aramadan başvurulan kabul edebilir.

(3) Dava açma süresi içinde Kuruma yapılan başvurular işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurur.

(4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.

(5) İnsan hakları ve ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin resen yapılan incelemeler için ihlal mağdurunun şahsen belirlenebilir olduğu durumlarda kendisinin veya kanuni temsilcisinin açık rızasının alınması şarttır.

(6) Kuruma yapılacak başvurularda, vesayet ya da koruma altında olanlar ve çocuklar ile talepleri üzerine mağdur ya da mağdurların kimlik bilgileri gizli tutulur.

(7) 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

(8) İşleme konulmayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

BAŞKAN – 17'nci maddeyle ilgili de bir değişiklik önergesi yoktur.

MAHMAT TANAL (İstanbul) – Bir söz verebilir misiniz Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, 17'nci madde başvuruyla ilgili. Peki, başvuru süresi koymamak mı lazım? Hiçbir süre yok burada. Yani on yıl sonra, yirmi yıl sonra, otuz yıl sonra, elli yıl sonra... Ben mi kaçırdım bilemiyorum?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Başvuru süresinden kastınız nedir?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Diyelim ki ben bir ayrımcılığa maruz kaldım, benim insan haklarım ihlal edildi veya ben bahsettiğiniz kötü muameleye maruz kaldım. Yani bunu size söylüyoruz, yani biraz zaman verin arkadaşlar yani hakikaten Komisyonumuza yakışır vaziyette bir şey yapalım ya. Al işte, bana bir süre gösterin Allah rızası için. Oylayıp geçiyoruz makineden.

Takdir sizin, ne söyleyelim.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Evet, şimdi, tabii Sayın Tanal, bununla ilgili süreç şu: Normalde, herhangi bir vatandaşımız ayrımcılığa maruz kaldığını iddia ediyorsa başvuruyu yapıyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kaç gün içerisinde Değerli Bakanım, yani ben beş sene sonra gelsem olur mu, on sene sonra? Çünkü süre koymamışsınız. Yani ben saygı duyuyorum size tabii ki. Size bu bilgiyi veren hukukçular yanlış bilgi veriyor. Yani hak düşürücü süre diye bir zaman vardır. Sayın Başkanım hukukçu.

BAŞKAN – Çok hukukçu var burada.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama maalesef para etmiyor bizim hukukçuluğumuz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 70

BAŞKAN – Estağfurullah.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Doğruyu da söylüyoruz olmuyor, uyarıyoruz da olmuyor, yapıcı da...

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şöyle Sayın Tanal: Şimdi arkadaşlarla, hem Kurum Başkanımız hem de Müsteşar Yardımcısıyla görüştüm. Yani o görüşmelerde arkadaşların yönetmelikle bunu ortaya koyalım şeklinde bir düşüncesi oldu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Arkadaşlar size yanlış bilgi veriyorlar Sayın Bakanım. İkisi de kusura bakmasın, Anayasa'mızın hükümleri ne diyor? Hak kısıtlaması ancak kanunla olur. Yönetmelikle olur mu Sayın Başkan?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Bununla ilgili Sayın Tanal, bir öneriniz var mı?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Önerimiz, makul bir şey koymak lazım. Yani izin vermiyorsanız ki bize. Yarım saat istedik, işte yarım saatte de eksik, yarım yamalak bunlar.

Sizden istirham ediyorum yani hakikaten...

LEYLA ŞAHİN USTA (Konya) – Yasa tasarısı günlerdir elinizdeydi, baksaydınız!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Baksaydım ben ve ben teşekkür ederim size. Bana uyarım için teşekkür etmeniz gerekirken “baksaydınız” diyorsunuz. Buyur, oy verin, tamam.

BAŞKAN – Mahmut Bey, ben size bir söz vermiştim onu kullanma hakkı size ait. Siz bana söylediniz de ben reddetmedim ki.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstadım, teşekkür ederim. Ben derdimi, meramımı anlattım, takdir kurulun. Ne söyleyeyim yani.

BAŞKAN – Evet, bir önerge yok, söz aldınız. Söz olarak değerlendiriyorum.

Dolayısıyla tasarı metnini...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim, süre verirsiniz önerge verecektim ama ne olur oradan bir on dakika daha süre verin. Mesela işveren temsilcileri burada, iş yerinden birini çıkarırlar; on sene, yirmi sene sürekli baskı altında kalacaklar.

BAŞKAN - Biz sizinle demin görüşmedik mi? Ben size demedim mi “Siz benden yarım saat daha süre isterseniz ben bize bu süreyi vereceğim.”

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, verir misiniz tekrar istersem?

BAŞKAN – Hayır, ben size söyledim zaten, siz kendiniz...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, o zaman sizden bir yarım saat daha süre istiyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, saat 21.35'e kadar ara veriyorum ve 21.35'ten sonra devam edeceğiz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 21.08

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 21.38

BAŞKAN: Mustafa YENEROĞLU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Fatma BENLİ (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Şenal SARIHAN (Ankara)

SÖZCÜ: Leyla ŞAHİN USTA (Konya)

KÂTİP: Ayhan BİLGİN (Kars)

-----0-----

BAŞKAN – Görüşmelere devam ediyoruz.

17'nci maddedeyiz herhâlde değil mi?

17'nci maddeyle ilgili elimizde bir önerge yok.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 71

17'nci maddeyle ilgili siz söz alımtınız, eklemek istediğiniz bir husus var mıydı?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok.

BAŞKAN – Tasarı metninin 17'nci maddesi üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 17'nci madde kabul edilmiştir.

18'inci maddeye geçiyoruz.

İhlal İncelemeleri

MADDE 18- (1) Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.

(2) Kurum, ihlal iddiasına muhatap olan taraftan yazılı görüşünün sunulmasını ister. Yazılı görüş, istemin tebliğinden itibaren onbeş gün içinde Kuruma ulaştırılır. Yazılı görüş, başvuran kişiye tebliğ edilerek görüşünü tebliğden itibaren en geç onbeş gün içinde Kuruma sunması istenir. Talep halinde Başkan bu süreleri bir defaya mahsus olmak üzere onbeş gün uzatabilir. Taraflara talepleri halinde Kurul önünde ayrı ayrı sözlü açıklama yapma hakkı tanınabilir.

(3) Başkan, incelemenin özelliğine göre, görüşlerin alınmasından sonra, resen veya talep üzerine tarafları uzlaşmaya davet edebilir. Uzlaşma, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali olduğu iddia olunan uygulamaya son verilmesi veya mağdur açısından bu sonucu sağlayacak çözümleri içerebileceği gibi, mağdura belli bir tazminatın ödenmesi biçiminde de olabilir. Uzlaşma en geç bir ay içinde sonuçlandırılır. Uzlaşma müzakereleri sırasında yapılan tespitler, alınan beyanlar veya açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz.

(4) Uzlaşma yoluyla sonuçlandırılmayan başvurular ve incelemeler hakkında ilgili rapora ilişkin müzekkere yirmi gün içinde Kurula sunulur. Bunun üzerine Kurul, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali yapıp yapılmadığına ilişkin nihai kararını verir.

(5) Kurul, konusu suç teşkil eden insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlallerini tespit ettiği takdirde, bunlarla ilgili suç duyurusunda bulunur.

(6) Kurul tarafından sonuçlandırılan başvurulara ilişkin davalarda, yargı yerleri, Kurulun kararını bilirkişi raporu olarak değerlendirebilir.

BAŞKAN – 18'inci maddeyle ilgili iki önergemiz var.

Sırasıyla önergeleri okutuyorum.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 18'inci maddesinin (4)'üncü fıkrasında yer alan “nihai” ifadesinin metinden çıkarılmasını arz ederim.

Mahmut Tanal
İstanbul

BAŞKAN – Eklemek istediğiniz bir şey var mı Mahmut Bey?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, burada sadece yani sonra belki Genel Kurulda da düzeltilebilir ama Sayın Başkanım. Bu “kararını verir.” tamam. Bu karar tabii, kesin mi, sonradan idari başvuru yoluna mı başvurulacak, yoksa diğer yargı yerlerine mi? Tabii benim kendi yorumum, bu bir idari işlem olduğu için ancak Anayasa'mızın hükümleri uyarınca herhâlde idare mahkemesine davanın açılması lazım. Burada tabii, “başvurular ücretsizdir” deniliyor ama yani ilk başvurular ücretsiz, ondan sonraki işlemlerin ücretli olması, bilirkişi ücreti vesaire... Böyle bir ibare de eklemekte yarar var. Tabii siz şu anda sözlü olarak, iyi niyetli olarak “hayır” diyorsunuz ama ileride yargı aşamasında bizim buradaki bu tartışmalardan bihaber olacakları için bence “ücretsiz” ibaresi sonra mı olur, Genel Kurulda mı olur bilemiyorum. Onu da Kurulun takdirine bırakıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, ben müsaadenizle onu Genel Kurulda...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 72

BAŞKAN – Çünkü şunu yazılı olarak aldık, yoksa karıştırırız tekrar. Ayrıca onu ele almamız gerekiyorsa ayrıca önerge olarak alalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Okunan önergeye Hükûmet katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmetin katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

18 maddeyle ilgili bir önerge daha var, okutuyorum:

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu Tasarısı'nın 18'inci maddesinin 6'ncı fıkrasının tümüyle çıkarılması önerilmektedir.

Şenal Sarıhan
Ankara

BAŞKAN – Şenal Hanım, söz istiyor musunuz?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Evet, istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Özellikle, Hükûmet tarafından lütfen özenle dinlemesini rica ediyorum.

Şimdi, 18'inci maddenin 6'ncı fıkrasında deniliyor ki: "Kurul tarafından sonuçlandırılan başvurulara ilişkin davalarda, yargı yerleri, Kurulun kararını bilirkişi raporu olarak değerlendirebilir." Oysa aynı maddenin, 18'e 3'te "Uzlaşma müzakereleri sırasında yapılan tespitler, alınan beyanlar ve açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz." Uzlaşma anındaki belgeler zaten bütün soruşturmaya ilişkin belgelerdir.

Şimdi, 3'üncü maddede "delil olarak kullanılamaz." derken, 6'ncı maddede "bunların bilirkişi raporu olarak değerlendirilebilir." denilmesi hem hukuki bir problem taşıyor hem de yargı yerlerine herhangi bir tavsiyede bulunma hakkına sahip değiliz. O sebeple, 6'ncı fıkranın bütünüyle çıkarılmasını öneriyorum.

İyi ifade edebildim mi bilmiyorum ama... Yani, biliyorsunuz, Anayasa hükmüdür, yargı yerlerine herhangi bir tavsiyede bulunulamaz. Böyle bir tasarı üzerinden de bunu yapamayız. Ayrıca çelişkili bir durum var. bunların gizliliği esastır, kişisel veri sayılacaktır ve korunması gerektir bu tür sorunların, insan hakları ihlalleriyle ilgili soruşturma ve kovuşturmaların. Bunun değerlendirilmesini diliyorum.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şimdi, şöyle ifade edeyim: Birincisi, bu uzlaşma aşamasında, zaten bir uzlaşma sağlanıyorsa veya sağlanmıyorsa, tüm tespit edilen, yazılan notlar, vesaire alınan kararlar tamamıyla gizli tutulacak; bu esas. Diyelim ki uzlaşma sağlanamadı, uzlaşma sağlanamaması hâlinde konu Kurula gelecek, Kurul bunu müzakere edecek; yani, bu uzlaşma boyutundan farklı bir süreç. Kurula gelecek, Kurul bununla ilgili müzakeresini yapacak. Elbette teknik düzeyde çalışılacak ve bir rapor hazırlanacak ve Kurula sunulacak. Bu raporun, bilirkişi raporu olarak kabul edilebilmesi, edilmesi aslında insan hakları ve eşitlik kurumuna güç veren yani insan hakları ve eşitlik kurumunu daha da etkin hâle getiren bir yapı. O nedenle biz bunu savunuyoruz. Yani, herhangi bir şekilde bu Kurumun, İnsan Hakları Kurumunun raporu, istenildiği takdirde, hâkimin tabii ki takdirinde. Diyelim ki mahkemeye intikal etti konu. Eğer mahkeme bilirkişi raporunu, bu raporu almak isterse Kurum bu raporu verebilecek, isterse de bilirkişi raporu olarak bunu kullanabilecek.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Efendim, tam da ben böyle söylüyorum. Yargı yerleri isterse yani burada bizim bunu bir madde olarak koymuş olmamız yargı yerlerinin görevlerine bir tecavüz -affedersiniz- sayılıyor. O sebeple zaten böyle bir süreç varsa, yargıca da bildirilmişse, yargıç onu isteyecektir delil toplama hakkı çerçevesinde. Ama bizim burada böyle bir düzenleme yapmamız, yargı yerine bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 73

talimat vermemiz niteliği taşıyacaktır. Biraz önce söylediğim gibi, hem diyoruz ki gizlidir bu belgeler hem de veriyoruz. Ama mahkeme zaten isterse ona karşı gizlilik olmaz, o zaman vermek zorunda kalınır.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şimdi, burada tabii, zorunlu bir durum söz konusu değil. Ama “yargı yerleri” ifadesi çıkabilir ama madde, bilirkişi “yargı yerleri” ifadesi çıkabilir. Başvurulara ilişkin davalarda Kurulun kararını bilirkişi raporu olarak değerlendirebilir. Tamamıyla tercih mahkemeye ait; ister değerlendirir, ister değerlendirmez ama bununla ilgili de takdir ederseniz bir süreç yaşanıyor. Yani, insan hakları kurumunun gerçekten biz etkinleşmesini istiyorsak, daha da güç sahibi olmasını istiyorsak, böyle bir yetkinin verilmesinin doğru olduğunu biz düşünüyoruz. Özellikle biz kurumu daha da güçlü kılmak açısından bunu koyduk.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Efendim, zaten mahkeme isterse, talep ederse bunu göndermekle yükümlüyüz. Yani, böyle bir şeyi “Biz göndermiyoruz.” diyemeyiz, biz gizlilik koyamayız. Bu bir kanıt niteliği taşır.

BAŞKAN – Evet, İçişleri Bakanlığımızın bir görüşü var herhâlde.

Buyurun.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜLKİYE TEFTİŞ KURULU BAŞKAN YARDIMCISI MİTHAT DUMANLI – Sayın Başkanım, saygılar sunuyorum.

Efendim, bu tamamen ihtiyari bir durum. Yani, bütün şeyi istemeyecek yani bir ayrımcılık yasağının ihlali olup olmadığına dair karar, neticede bir uzman kurumun görüşü olduğu için yargı yeri bunu isteyebilir, kabul edebilir, kabul etmeyebilir de. Çünkü karşı tarafın ret, bilirkişi raporunu ve bilirkişiyi ret müessesesi var zaten yargı sistemimizde; o nedenle pek bir şeyi olmaz. Sonra bazı ülkelerde de bu tercih edilen bir neden gibi bilirkişi raporu olarak kabul edilmesi konusu.

Arz ediyorum.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılmıyoruz Sayın Başkan önergeye.

BAŞKAN – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Şimdi, kurul tarafından sonuçlandırılan başvurulara ilişkin davalarda, isterseniz yani Şenal Hanım’ın kafasındaki o soru işaretinin de gitmesi açısından, orada suç unsuru tespit etti, zaten kamu görevlisi sıfatıyla Ceza Kanunu 278’de ihbar yükümlülüğü var, ihbar zorunluluğu var. O ihbar zorunluluğunda bu raporunu zaten gönderecek. Yani, bunu pek fazla buraya almak biraz şey açısından da sakınca olabilir, yalnız ona da bakmak lazım. Mesela, biz 24’üncü Dönem uzlaşma ve tahkimle ilgili yasa geçtiği zaman oradaki tartışmalarda şunu yaşamıştık: “Oradaki raporlar eğer uzlaşmazsa mahkemece nazara alınamaz, delil olarak değerlendirilemez.” şeklinde ifadeler vardı. Çünkü, mesela diyelim ki, idareyle bu hak ihlali açısından bir müzakere oldu, tazminat hususunda veyahut da o uzlaşma döneminde. Peki, orada kişinin rahatlıkla hiçbir baskı, ileride karşılaşılabileceği hususların aleyhine delil teşkil etmemesi açısından olayı rahatlıkla anlatması lazım. Yani, kanunların birlikteliği açısından, yeknesaklığı açısından orada da böyle bir düzenleme var. Yani, tahkimde bu delil teşkil etmez diyeceğiz, burada da geleceğiz bunu... Takdir sizin. Yani, böyle bir tartışma var yalnız.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şimdi, Sayın Tanal, şöyle, tabii bu konular, özellikle insan hakları konusu, ayrımcılık konusu, işkence konusu gerçekten zaman açısından önem arz eden konular. Yani, sürecin işte altı ay, bir sene vesaire uzaması bu alanda bireyin hakkının bir anlamda gasbedilmesi anlamına da geliyor yani sürenin uzatılması. Böyle bir, eğer, madde konulursa gerçekten aciliyet arz eden bir durum da varsa mahkeme çok daha hızlı karar verebilir diye düşünüyorum çünkü neticede İnsan Hakları Kurumunun ilgili uzmanlarının saha çalışması dâhil tüm çalışmalarını bitirmiş, hele hele üç ay gibi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 74

bir süreçte bu rapor hazırlanmış. Hazırlanan raporu mahkeme ister kullanır, ister kullanmaz. Öyle bir durum söz konusu...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Efendim, çok affedersiniz.

Ben bu davanın avukatı olarak buna itiraz ederim. Buradan gelmiş olan raporun bilirkişi raporu sayılarak bunun üzerinden karar verilmesine bir avukat olarak itiraz ederim. Anlatabiliyor muyum? Yani söylediğiniz hızı sağlayıcı bir sonuç yaratmayacaktır ama ben düşüncemi söyledim. Karar sizlere aittir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tek cümle...

BAŞKAN - Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, burada “davalarda” ibaresi geçiyor. Değerli arkadaşımız yargıç olduğu için... Suç unsuru savcılık aşamasında ne olacak? Hiç nazara alınmayacak.

Bak, yine bir hata. Dava açılmadan, iddianame kabul edilmeden, kovuşturma aşamasına geçmeden nazara almayacak.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) - Bir dava şeyi söz konusu ise ama burada.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tabii.

Bir husus daha...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Fatma Hanım da söz istemişti.

Buyurun.

FATMA BENLİ (İstanbul) - Teşekkür ederim Başkanım.

Aslında bu madde kurumun etkinliği ve gücü açısından çok önemli olduğu için ben söz alma ihtiyacı hissettim. Kurum kararlarının bağlayıcı olması, örneğin suç unsuru olan dosyalarda suç duyurusunda bulunması ya da verdiği kararların mahkemeler nezdinde bilirkişi raporu gibi değerlendirilebilecek olması o kurumun etkinliğini artırır.

Burada sanırım kafa karışıklığına sebebiyet veren şey, bir önceki fıkradaki uzlaşmayla ilgili maddelerin farklı... Oradaki uzlaşma hükümlerini ara buluculuk gibi düşünmemiz gerekiyor. Tarafların, iki tarafın da anlaşması hâlinde, biliyorsunuz, ara buluculukta da gizlilik esastır ve taraflar anlaşmazlarsa ara buluculukta yapılan bütün konuşmalar, verilen deliller, ifadeler, yazılar mahkemede delil olarak sunulmaz ki insanlar müracaat etsinler ve olabildiğince sonuca varabilmek için kendilerinden ödün versinler.

Şimdi, ilk aşamada uzlaşmanın gerçekleşmesi hâlinde kişiler burada kullandıklarının aleyhine delil olmayacağını kabul edecekler. O yüzden, örneğin, bir işçi kendisine ayrımcılık yapıldığı ifadesiyle işverene müracaat ettiğinde işveren verebileceğinin en fazlasını verecek. Yani bu bizim ayrımcılık vakalarında elimizi kuvvetlendiren bir ifade.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ama zaten dava konusu olmayacak mı?

FATMA BENLİ (İstanbul) - Yok, yok.

Uzlaşma...

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Uzlaşma varsa dava konusu yok.

FATMA BENLİ (İstanbul) - Şimdi, bu yasa gereği, müracaatlarda dava açma süresi duruyor. Dolayısıyla istiyorsa kişi dava açmadan bizim kuruma müracaat etmek suretiyle sorunu çözebiliyor. Uzlaşma olursa hiçbir sıkıntı yok, uzlaşma olmazsa, kurum karar verirse o dosyada kurumun verdiği kararın mahkeme nezdinde kabul edilmesi kurumun etkinliğini artırır. Zaten kamu denetçiliği için de böyle bir husus var. Kamu denetçileri de istenirse eder. Daha doğrusu mahkemeye takdir yetkisi veriyorsunuz.

Sonuçta, Türkiye insan hakları ve eşitlik kurumu özel bir kurum, kamu denetçiliği gibi insan hakları konusunda çatı anlamında özel bir kurum. Kaldı ki son

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 75

yasalarda zaten mahkemelerde uzman görüşünün alınabileceğine dair ifadeler var. Mahkeme bilirkişi raporu gibi kabul edebilir, hâkimin takdirindedir çünkü biz ona telkin ve talimatta bulunamayız ama arzu ediyorsa mahkeme başka bir bilirkişiye göndermek suretiyle nihai kararını verir.

Bu hükmün yer alması ayrımcılık için müracaat eden kişilerin elini kuvvetlendirecektir ve kurumun yetkinliğini artıracaktır. O yüzden, ben, kalması gerektiği kanaatimi sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Teşekkür ederim.

Şöyle bir şey ifade edeceğim Sayın Başkan: Mahmut Bey'in, Sayın Tanal'ın ifade ettiği "ilişkin davalarda" konusuna biz müsaade ederseniz çalışalım, Genel Kurul aşamasında da bunu konuşalım efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hulusi Bey, buyurun.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; ben gerçekten tartışmayı tam anlayabilmiş değilim çünkü biz eğer "Bilirkişi raporu olarak kabul edilemez." desek bu müdahaledir, "kabul edilir" desek bu da müdahaledir.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Tamamen kaldırılсын mı diyorsunuz?

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Bakın "edilebilir" demenin hiçbir müdahaleyle de ya da tavsiyeyle de alakası yoktur.

Bir şey daha: Savcının, soruşturma savcısının buna ulaşmak için zaten bunu talep etme hakkı var. Bilirkişi raporu olarak kabul edildiğinde mahkemede bilirkişi raporunu reddetme hakkı zaten hukukumuzda düzenlenmiştir, bu hak zaten var. Burada yer alması niçin önemli?

Değerli arkadaşlarım, kanunların en önemli vazifelerinden bir tanesi de bir kültürü, bir anlayışı topluma yerleştirmedir. Burada yer alması yasaya hiçbir şekilde müdahil olmadığı gibi tam tersi bir anlayışın kuvve bulması, fiile geçmesi hâlidir. Dolayısıyla ben tartışmanın açıkçası gereksiz bir tartışma olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum, sağ olun.

Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hükûmetin katılmadığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Tasarı metninin 18'inci maddesi üzerindeki görüşmeler böylece tamamlanmıştır.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum...

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Kabul edilen önerge doğrultusunda...

Sayın Tanal'ın önergesini kabul ettik.

BAŞKAN – Evet, önceki bir önerge kabul edilmişti.

Değişiklikle birlikte 18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 18'inci madde değişiklikle birlikte kabul edilmiştir.

19'uncu maddeye geçiyoruz.

İnceleme yetkisi

MADDE 19- (1) Bu Kanunla ve diğer mevzuatla Kuruma verilen inceleme, araştırma, ziyaret ve rapor hazırlama görevleri ile diğer görevler, İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanları, İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ve Başkan tarafından görevlendirilen diğer kurum personeli tarafından yerine getirilir.

(2) Birinci fıkrada sayılanlar, Başkanın yetkilendirmesi halinde, tüm kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden ilgili bilgi ve belgeleri

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 76

istemeye, incelemeye ve bunların örneklerini almaya, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin bulundukları yerleri ziyaret etmeye, buralarda inceleme yapmaya ve gerekli tutanakları düzenlemeye, kötü muameleye maruz kaldığı iddia edilen kişi ya da kişilerle görüşmeye yetkilidir. Kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler, Kurumun ziyaretlerini kolaylaştırmak ve taleplerini gecikmeksizin yerine getirmek zorundadırlar.

(3) Kurumun görev ve yetki alanına giren konularda yerinde inceleme ve araştırma yapmak üzere, Başkanın belirleyeceği Kurum personelinin başkanlığında, ilgili kurum ve kuruluşların temsilcilerinin ve diğer kişilerin katılımıyla heyet oluşturulabilir. Heyette görev alacak kamu kurum ve kuruluşları temsilcileri kendi kurum ve kuruluşlarınca, diğer kişiler ise Başkan tarafından belirlenir. Heyetler tarafından yapılan inceleme ve araştırmaların sonuçları Kurum tarafından bir rapor haline getirilir. Heyetlerin giderleri Kurum bütçesinden karşılanır.

(4) Kurumun inceleme ve araştırma konusuyla ilgili olarak gerekçesini belirterek istediği bilgi ve belgelerin, bu talebin tebliğ edildiği tarihten itibaren otuz gün içinde verilmesi zorunludur.

BAŞKAN – 19'uncu maddeyle ilgili bir önerge yoktur.

19'uncu maddeyi oylarınıza sunmak istiyorum.

19'uncu maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... 19'uncu madde kabul edilmiştir.

20'nci maddeye geçiyoruz.

Bilirkişi görevlendirilmesi ve tanık dinlenmesi

MADDE 20- (1) Kurumca inceleme ve araştırma yapılan ve ileri derecede teknik ve mali uzmanlık bilgisi gerektiren konularla ilgili olarak, Başkan ya da Kurul tarafından, ücreti Kurum bütçesinden ödenmek üzere bilirkişi görevlendirilebilir. Bilirkişi olarak görev yapacakların nitelikleri ve çalışma esasları yönetmelikle düzenlenir.

(2) 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri sakdı kalmak üzere, Kurum dışından görevlendirilmek ve ayda beşi geçmemek kaydıyla her inceleme ve araştırma konusu için uhdesinde kamu görevi bulunan her bilirkişiye (1.000), uhdesinde kamu görevi bulunmayan her bilirkişiye (2.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak miktarı geçmemek üzere bilirkişi ücreti ödenir. Bu ödemeler, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz.

(3) İnceleme ve araştırma konusuyla ilgili olarak gerek görülmesi hâlinde Kurul ve inceleme ve araştırma yapmaya yetkili Kurum personeli, tanık veya ilgili kişileri dinleyebilir.

BAŞKAN – 20'nci maddeyle ilgili bir önergemiz yoktur.

20'nci maddeyle ilgili söz almak istiyorsunuz herhâlde.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, burada, bilirkişi ücreti kamu bütçesinden ödenir, doğru ancak bu bir daha, karar sonucunda rücu edilecek mi, edilmeyecek mi? Edilmeyecekse açık ve net yazalım. Genel hukukta eğer bu... Çünkü 5018 sayılı Yasa'da -Sayın Bakanımın tam uzmanlık alanına giriyor- 70'nci madde "Kamunun zararına kim sebebiyet vermişse ona rücu edilir." diyor yani burada bu çalışacak mı, çalışmayacak mı?

Şimdi, tabii, açıklık yok yani bu, kamunun üzerinde mi kalacak yoksa buna sebebiyet verenlere rücu edilecek mi bu masraflar?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Efendim, o konuyla ilgili bir şey söylemek ister misiniz?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) - Şimdi, Kamu Denetçiliği Kurumundaki düzenlemeyi aynen bu şekilde aldık buraya biz. Kamu Denetçiliği

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 77

Kurumundaki uygulama bu şekilde. Şu ana kadar da herhangi bir sıkıntıyla karşı karşıya kalmadık açıkçası. Ona bir bakalım isterseniz, teknik olarak onu bir...

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Tasarı metninin 20'nci maddesi üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

21'inci maddeye geçiyoruz.

İspat yükü

MADDE 21- (1) Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması halinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.

BAŞKAN – 21'nci maddeyle ilgili herhangi bir önerge yoktur.

21'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 21'inci madde kabul edilmiştir.

22'nci maddeye geçiyorum.

İstişare komisyonu ve istişare toplantıları

MADDE 22- (1) Ayrımcılık yasağıyla ilgili konularda sorunları ve çözüm önerilerini tartışmak ve bu konularda bilgi ve görüş alışverişinde bulunmak amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, sendikalar, sosyal ve mesleki kuruluşlar, yükseköğretim kurumları, basın ve yayın kuruluşları, araştırmacılar ve ilgili diğer kişi, kurum ve kuruluşların katılımıyla istişare komisyonu oluşturulur.

(2) Kurum, insan hakları sorunlarını tartışmak ve insan hakları konularında bilgi ve görüş alışverişinde bulunmak amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, sendikalar, sosyal ve mesleki kuruluşlar, yükseköğretim kurumları, basın ve yayın kuruluşları, araştırmacılar ve ilgili diğer kişi, kurum ve kuruluşların katılımıyla merkezde ve illerde istişare toplantıları gerçekleştirir.

(3) Kurum, görev ve yetkilerine ilişkin olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunu yılda en az bir defa bilgilendirir.

(4) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

BAŞKAN – 22'nci maddeyle ilgili bir önerge vardır, okutuyorum:

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (1/596) esas numaralı Kanun Tasarısı'nın 22'nci maddesinin üçüncü fıkrasının madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Leyla Şahin Usta

İsmail Aydın

Orhan Atalay

Konya

Bursa

Ardahan

Gerekçe:

Söz konusu fıkranın değiştirilerek tasarının 9'uncu maddesine taşınması nedeniyle madde metninden çıkarılması öngörülmektedir.

BAŞKAN – Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) - Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmetin katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Tasarı metninin 22'nci maddesi üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

22'nci maddeyi değişiklikle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

23'üncü maddeye geçiyoruz.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 78

Kurumun gelirleri

MADDE 23- (1) Kurumun gelirleri şunlardır:

- a) Genel bütçeden yapılacak hazine yardımları.
- b) Kuruma ait taşınır ve taşınmazlardan elde edilen gelirler.
- c) Alman bağış ve yardımlar.
- ç) Gelirlerinin değerlendirilmesinden elde edilen gelirler.
- d) Diğer gelirler.

BAŞKAN - 23'üncü maddeyle ilgili elimizde bir önerge var, okutuyorum:

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanun Tasarısı'nın 23'üncü maddesinin c fıkrasında yer alan "alınan bağışlar ve yardımlar" cümlesinin çıkarılarak ç maddesinin c, d maddesinin ç olarak değiştirilmesini öneriyorum.

Şenal Sarıhan
Ankara

BAŞKAN - Ekleyeceğiniz bir şey var mı?

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Evet, gerekçe olarak, değerli arkadaşlar, bir devlet kurumunun herhangi bir biçimde dışarıdan bağış almasının, yardım almasının yardım ve bağışların oranına göre bir bağımlılık yaratacağı, taraflılık yaratacağı düşüncesindeyim. O nedenle, buradaki bağış ve yardımlar... Ki çok yakın bir geçmişte benzer olaylar yaşandı, bunun önüne geçmek için devlet kendi olanaklarıyla, kendi sağlayacağı yan gelirlerle burayı destekleyebilir diye düşünüyorum. Bu yanıyla, bağış ve yardımlarla ilgili maddenin çıkarılmasını öneriyorum.

BAŞKAN - Evet.

Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) - Katılıyoruz Sayın Başkan.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Çok şükür, yani, bir tane önerimiz kabul edildi.

BAŞKAN - Bir tane olur mu? İki tane oldu. Üç dört tane de Genel Kurulda olacak.

Evet, Hükûmetin katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Tasarı metninin 23'üncü maddesi üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Değişiklikle birlikte 23'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 23'üncü madde değişiklikle birlikte kabul edilmiştir.

24'üncü maddeye geçiyoruz.

İstatistik

MADDE 24- (1) Kurul, ayrımcılıkla mücadele amacıyla hangi alanlarda resmi nitelikte istatistik toplanmasına ihtiyaç olduğuna Türkiye İstatistik Kurumu ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte karar verir. Ayrımcılık belirtilerinin tüm boyutlarını ortaya koyabilmek için gerekli olan istatistiksel bilgilerin, verilere sürekli ve eksiksiz şekilde erişilmesini sağlayacak bir sistem içinde toplanmasından Resmi İstatistik Programı kapsamında Türkiye İstatistik Kurumu sorumludur.

BAŞKAN - 24'üncü maddeyle ilgili bir önerge yoktur.

Söz isteyen de yok.

Dolayısıyla, 24'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 24'üncü madde kabul edilmiştir.

25'inci maddeye geçiyoruz.

İdari yaptırımlar

MADDE 25- (1) Ayrımcılık yasağının ihlali halinde, bu ihlalin etki ve sonuçlarının ağırlığı, failin ekonomik durumu ve çoklu ayrımcılığın ağırlaştırıcı etkisi dikkate alınarak ihlalden sorumlu olan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri hakkında bin Türk Lirasından onbeşbin Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır.

(2) Birinci fıkrada belirtilen idari para cezasının kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları hakkında uygulanması halinde, ödenen idari para cezası, cezaya esas ayrımcı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 79

uygulamaya kusuruyla sebebiyet veren kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapanlara rücu edilir.

(3) 19 uncu maddede öngörülen yükümlülöklere uyarıya rağmen haklı bir neden olmaksızın belirtilen sürede uymayan birinci fıkra kapsamındaki kişi ve kuruluşlar hakkında beşyüz Türk Lirasından ikibin Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır. Bu fıkrada düzenlenen idari para cezaları hakkında da ikinci fıkra hükmü uygulanır.

(4) Kurul verdiği idari para cezasını bir defaya mahsus olmak üzere uyan cezasına dönüştürebilir. Hakkında uyan cezası verilen kişi veya kurumun ayrımcı fiilinin tekrarı halinde alacağı ceza yüzde elli oranında artırılır. Bu artış ceza üst sınırını aşamaz.

(5) Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir.

(6) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde idari yaptırımlara ilişkin olarak 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır.

BAŞKAN - 25'inci maddeyle ilgili de elimizde herhangi bir önerge yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Mahmut Bey, 25'inci maddeyle ilgili söz istediniz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; burada, idari para cezası bin liradan 15 bin Türk lirasına kadar. Bu makas çok açık. Yani, bakarsınız, a şahsı hakkında 2 bin lira verir, b şahsı hakkında 15 bin verir. Yani, keyfîliğe açık olan bir makastır. Bu makası, ceza hukukunda, mümkün olduğunca fazla açmamak lazım. Bu makası... Tamam, yargıçlara bu konuda bir yetki veriliyor, yani, tarafların sosyoekonomik durumuna, gelir durumuna, bunu ben anlarım ama, yani, bu şekildeki, 15 bin lira... Diyelim ki bir fabrikadaki 50 tane işçi için eğer 15 bin liradan yaparsanız batırırsınız işletmeyi, vesaireyi. Evet, insan haklarına izin vermeyeceğiz. İnsan hakları ihlalinin iktisadi gerekçesi olamaz, ona aynen katılıyorum ama ceza adaleti, idari para cezasının da şey olması gerekir, daha adil, daha ölçülü, daha orantılı, diğer yasalarımızla birlikte olması lazım. Yani, mesela diğer yasalarda belediyelere, mülki idare amirliklerine idari para cezaları verilen hükümler var ama makas bu kadar açık değil.

Teşekkür ederim. Saygılar sunarım.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) - Şöyle, Sayın Tanal: Bunu aslında biz de kendimiz tasarı üzerinde çalışırken, açıkçası benim de söylemiş olduğum hususlardan biriydi ancak arkadaşlarımızın bana aktardığı hususlardan birincisi: Örneğin bir bakkal düşünün, yani, ekonomik imkânları son derece kısıtlı. Diğer taraftan da ekonomik durumu iyi olan bir işletme düşünün. Bir farklılık söz konusu olabileceğini, bunu da aslında kanunun ilk fıkrasında ifade ettiklerini söylediler. Açıkçası ben de tatmin oldum. Şöyle, okuyayım isterseniz: "Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, bu ihlalin etki ve sonuçlarının ağırlığı, failin ekonomik durumu ve çoklu ayrımcılığın ağırlaştırıcı etkisi dikkate alınarak..." gibi bir ifade var. Dolayısıyla, bu ifade bu hususu, sorunu çözer diye düşündük açıkçası.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim, yani, karşılıklı tartışma için değil de...

BAŞKAN - Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu sorun, dediğiniz çok muğlak kavramlar. Yani, bu şekildeki muğlak kavramları 6136 sayılı, işte, bu, silahla ilgili... Sizin üstünüzde ruhsatsız bir tabanca yakalanırsa Konya'da, oradaki yargıç cezaevine atmaz ama Diyarbakır'da alırsa cezaevine atar. Yani, demek istediğim: Buraya mümkün olduğunca biraz daha net olabilirsek, somut olabilirsek... Kavramlar çok soyut geliyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Evet, ben teşekkür ediyorum.

Efendim, konuyla ilgili bir şey eklemek istiyor musunuz?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 80

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) - Hayır ama Genel Kurula kadar bir daha değerlendirelim. Açıkçası, Mahmut Bey'le bir daha tartışırız. Eğer makul bir şey oluşturulabilirse neden olmasın.

BAŞKAN - Fatma Hanım da kısaca bir şey eklemek istiyor herhâlde.

FATMA BENLİ (İstanbul) - Çok minik bir şey söyleyeceğim: Aslında burada takdir marjının fazla olması insan hakları kurumunun yetkisini artırıyor çünkü ayrımcılık çok farklı alanlarda karşımıza çıkacaktır. Çok basit olaylarda da ayrımcılığa uğradığı iddiasıyla gelen insanlar olacaktır, çok ağır hak ihlaline uğrayan insanlar açısından da gelecektir. Dolayısıyla, aradaki makasın dar olduğu konularda, bu zaman insan hakları kurumuna yeterince yetki vermemiş oluruz. Bu noktada, önerinin ben çok doğru olduğu kanaatinde değilim. Ceza hukukunda bahsettiğiniz hususlar tamamen farklı, ayrımcılık alanları çok farklı. Engellilerle ilgili bile, biliyorsunuz, 5 farklı engelli tiplmesi var.

Yasanın kapsamının geniş olmasından kaynaklanıyor diyorum, teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür diliyorum...

BAŞKAN - Bir cümle, ondan sonra kapatalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tek bir cümle.

Yani, eğer amacımız insan haklarını egemen veya etkin kılmaksa, gelin, Türk Ceza Kanunu 122'deki ayrımcılığın cezasını yükseltelim, o düşük.

FATMA BENLİ (İstanbul) - Onu da yapalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani, burada asıl amaç gerçekten bununla mücadeleyle 122'de gayet rahat paralel, bağlantılı olarak cezayı yükseltelim, daha rahat edelim, işin doğrusu bu. Yani, burada, para cezasını ödeyemedi, ne olacak? Malı mülkü olmayacak, icraya koyacaksınız, tahsil edemeyeceksiniz. Eğer amacı caydırmaksa, bununla mücadeleyle bu Ceza Kanunu'nun cezasını artırmakta yarar var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Buyurun. Ondan sonra kapatacağım.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) - Efendim, sonuçta Ceza Kanunu'yla mukayesede bir uygunsuzluk var gibi geliyor bana. Ceza Kanunu daha spesifik, maddi delillerle desteklenmiş konuları içerdiği için o makasın daraltılması mantıken doğru bir mantık ama burada esnek, çok maddi, somut kriterleri olmayan, biraz takdire dayalı bir alandan bahsediyoruz. Burada da, biraz önce eleştirdiğimiz tam tersi, kurulun yetki alanını genişletiyoruz, takdir hakkını, inisiyatifini büyütüyoruz. Bunun da böyle olması gerekir. Eğer bir insan hakkı ihlali değerlendirmesiyle burada marjın, marj makasının, ceza makasının açık olması çok daha uygun, çok daha -Fatma Hanım'ın dediğini destekler mahiyette söylüyorum- kurulun daha özgür, daha rahat, daha da inisiyatif kullanılarak hareket etmesine bir alan sağlar.

Olumlu bir şey, yani, önergeye katılmıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Önerge yoktu zaten. Dolayısıyla, tasarı metninin 25'inci maddesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

25'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 25'inci madde kabul edilmiştir.

26'ncı maddeye geçiyoruz.

İnsan hakları ve ayrımcılıkla mücadele eğiticileri

MADDE 26- (1) İnsan hakları ve ayrımcılıkla mücadele eğitimi, Kurum personeli tarafından veya insan hakları ve ayrımcılıkla mücadele eğiticileri vastasıyla verilir. Eğiticilerin nitelikleri, çalışma usul ve esasları ile eğiticilere verilecek ücret Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak yönetmelikle düzenlenir.

BAŞKAN - 26'ncı maddeyle ilgili bir önerge yok.

26'ncı maddeyle ilgili söz isteyen de yok.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 81

Dolayısıyla, 26'ncı madde üzerindeki görüşmeleri de tamamlamış kabul ediyoruz.

26'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 26'ncı madde kabul edilmiştir.

27'nci maddeye geçiyoruz.

Yönetmelik

MADDE 27- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler Kurum tarafından yürürlüğe konulur.

BAŞKAN - 27'nci maddeyle ilgili de bir önerge yok.

27'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 27'nci madde de kabul edilmiştir.

28'inci maddeye geçiyoruz.

Yürürlükten kaldırılan ve değiştirilen hükümler

MADDE 28- (1) 21/6/2012 tarihli ve 6332 sayılı Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. Diğer mevzuatta mülga Türkiye İnsan Hakları Kurumuna yapılmış olan atıflar Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna yapılmış sayılır.

(2) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun;

a) 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde yer alan "İnsan Hakları Uzman Yardımcıları" ibaresi "İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları" şeklinde ve "İnsan Hakları Uzmanlığına" ibaresi "İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanlığına" şeklinde değiştirilmiştir.

b) 152 nci maddesinin "II-Tazminatlar" kısmının "A) Özel Hizmet Tazminatı" bölümünün (ğ) bendinde yer alan "İnsan Hakları Uzmanları" ibaresi "İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanları" şeklinde değiştirilmiştir.

c) Eki (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin "I-Genel İdare Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (g) bendinde yer alan "İnsan Hakları Uzmanları" ibaresi "İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanları" şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (II) sayılı Cetvelin "B) Özel Bütçeli Diğer İdareler" bölümünde yer alan "45) Türkiye İnsan Hakları Kurumu" ibaresi "45) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu" şeklinde değiştirilmiştir.

(4) Türkiye İnsan Hakları Kurumuna ait kadrolar iptal edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili cetvellerinden çıkarılmış ve ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek anılan Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvele Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu bölümü olarak eklenmiştir.

(5) 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Türkiye İnsan Hakları Kurumu" ibaresi "Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu" şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN - 28'inci maddeyle ilgili bir önerge yok.

Söz isteyen var mı?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben.

BAŞKAN - Evet, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, burada 28'inci maddenin beşinci fıkrasında 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 10'uncu maddesinde değişiklik var.

Takdir edersiniz, Anayasa'mızın 91'inci maddesi der ki: Kanun hükmünde kararnameler, öncelikle ve ivedilikle Genel Kurula getirilir.

Şimdi, bu bahsedilen kanun hükmünde kararname hâlen Meclis Genel Kuruluna gelmedi, biz burada değiştiriyoruz. Aslında tek başına bu dahi Anayasa'nın bu hükmüne aykırılık teşkil ediyor. Yani, bari, hiç olmazsa kanunun bütünlüğü açısından, siz bunu Genel Kurula indirirken 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyi de Genel Kurula indirin arkadaşlar. Yıl 1989, yıl 2016, kaç yıl geçmiş? Tam yirmi yedi yıl geçmiş, bu kanun hâlen Anayasa'mızın 91'inci maddesi uyarınca Genel Kurula inmedi. Biz şimdi bunu değiştiriyoruz. Takdirlerinize sunuyorum.

Teşekkür ederim.

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Değiştirmek, kaldırmak demek.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 82

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Aynı şey, önce bir Genel Kurula indirin.

BAŞKAN – Sayın Başbakan Yardımcımız, konuyla ilgili bir şey ekleyecek misiniz?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Hayır.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Dolayısıyla, tasarı metninin 28'inci maddesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

28'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 28'inci madde kabul edilmiştir.

Geçici madde 1'e geçiyoruz.

Hak ve yetkiler ile personelin devri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde Kurul üyeleri seçilir ve Başkanlık teşkilatı oluşturulur.

(2) Bu Kanun ile kurulan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu teşkilatlanıncaya kadar Kuruma verilen görev ve hizmetler mülga Türkiye İnsan Hakları Kurumunun mevcut personeli eliyle yürütülmeye devam edilir.

(3) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte mülga Türkiye İnsan Hakları Kurumuna ait her türlü taşınır, taşıt, araç, gereç ve malzeme, nakit ve benzeri değerler, her türlü borç ve alacaklar, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtlar ve diğer dokümanlar ile kadro ve pozisyonlarda bulunan personel, hiçbir işleme gerek kalmaksızın Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna devredilmiş sayılır.

(4) Mülga Türkiye İnsan Hakları Kurumu tarafından yapılmış olan sözleşmelere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu halef olur. Mülga Türkiye İnsan Hakları Kurumunun leh ve aleyhine açılmış davalar ile icra takiplerinde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu kendiliğinden taraf sıfatını kazanır.

(5) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte mülga Türkiye İnsan Hakları Kurumunda görev yapmakta olan Kurul Başkanı, İkinci Başkan ve üyelerin üyelikleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer. Kurul Başkanı ve İkinci Başkan atandıkları mevzuata göre kalan görev sürelerinin sonuna kadar görev yapmak üzere ekli (2) sayılı liste ile ihdas edilen Kurum Başkanlık Müşaviri kadrolarına hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır ve Başkan tarafından belirlenen istişari görevleri yürütür. Bu fıkra ile ihdas edilen Kurum Başkanlık Müşaviri kadroları, herhangi bir sebeple boşalması ve herhalde anılan kadrolara atanmış sayılan Başkan ve İkinci Başkanın atandıkları mevzuata göre kalan görev sürelerinin sona ermesi halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Bu fıkraya göre Kurum Başkanlık Müşaviri kadrolarına atanmış sayılanlara, fiilen görev yapma şartına bağlı ödemeler hariç mali ve sosyal haklar kapsamında bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan mevzuata göre yapılmakta olan ödemelere, kalan görev süreleri sonuna kadar devam edilir. Bunlar görev sürelerinin sonunda talepleri halinde, Kurumda veya önceki kurumlarında öğrenim durumları, hizmet yılı ve kazanılmış hak aylık derecelerine uygun bir kadroya en geç bir ay içinde atanır.

(6) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte İnsan Hakları Uzmanı ve İnsan Hakları Uzman Yardımcısı kadrolarında bulunanlar, İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ile İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcısı kadrolarına başka bir işleme gerek kalmaksızın halen bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılır ve bunlardan 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 12 nci maddesi hükmünden yararlananların bu Hakları söz konusu kadrolarda bulundukları sürece devam eder. Bu fıkraya göre atananların İnsan Hakları Uzmanı kadrosunda geçirdiği süreler İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı kadrosunda, İnsan Hakları Uzman Yardımcısı kadrosunda geçirdiği süreler ise İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcısı kadrosunda geçmiş sayılır.

(7) Mülga Türkiye İnsan Hakları Kurumu kadrolarında bulunan memurlardan yukarıdaki fıkralarda belirtilenler dışında kalanlar, Kurum için ihdas edilen aynı unvanlı kadrolara halen bulundukları kadro dereceleriyle başka bir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır.

(8) Bu madde uyarınca atanan veya atanmış sayılan personelin yeni kadrolarına atandıkları veya atanmış sayıldıktan tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin en son ayda aldıkları sözleşme ücreti, aylık, ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutan), her türlü zam ve tazminatları, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin toplam net tutarının (Bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır.); yeni atandıkları kadrolara ilişkin olarak yapılan sözleşme ücreti, aylık,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 83

ek gösterge, ikramiye (bir aya isabet eden net tutan), her türlü zam ve tazminattan, makam tazminatı, temsil tazminatı, görev tazminatı, ek ödeme ve (benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması halinde aradaki fark tutan, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atandıkları veya atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atanana fark tazminatı ödenmesine son verilir.

(9) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar mülga Türkiye İnsan Hakları Kurumunda geçen hizmetler, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunda geçmiş sayılır.

(10) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun 2016 mali yılı harcamaları, 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa istinaden Maliye Bakanlığınca yeni bir düzenleme yapıncaya kadar, mülga Türkiye İnsan Hakları Kurumunun 2016 yılı bütçesinde yer alan ödeneklerinden karşılanır.

(11) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler Kurulun ilk toplantı tarihinden itibaren altı ay içerisinde yürürlüğe konulur. Ayrımcılık yasağı ihlal iddialarına ilişkin başvurular 17 nci maddenin sekizinci fıkrasında öngörülen yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren alınır.

BAŞKAN – Geçici madde 1’le ilgili bir önerge var.

Okutuyorum:

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 1/596 esas numaralı Kanun Tasarısı’nın geçici 1’inci maddesinin beşinci fıkrasının ilk cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini, maddeye onuncu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkraların eklenmesini ve mevcut on birinci fıkranın buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Fatma Benli
İstanbul

Ali İhsan Yavuz
Sakarya

Orhan Miroğlu
Mardin

"Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte mülga Türkiye İnsan Hakları Kurumunda görev yapmakta olan Kurul Başkanı ve İkinci Başkanın görevleri Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkanı göreve başladığında, üyelerin üyelikleri ise bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte sona erer.

"(11) Başbakanlık tarafından yeni bir düzenleme yapıncaya kadar il ve ilçe insan hakları kurulları faaliyetine devam eder.

(12) En az dört yıllık lisans eğitimi veren yükseköğretim kurumlarını bitirerek mesleğe özel yarışma sınavı ile giren ve belirli süreli meslek içi eğitimden sonra özel bir yeterlik sınavı sonunda insan hakları alanında faaliyet gösteren kurumların merkez teşkilatı kadrolarına atanmış olanlar talepleri halinde kurumlarının, hâkimler ve savcılar ise kendilerinin muvafakati ile, Kurumun görev alanına giren konularda doktora yapmış olanlar devlet memurları ile öğretim elemanları ise başvurmaları halinde bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Başkanlık tarafından belirlenecek usul ve esaslar dahilinde İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı olarak atanabilirler. Bu fıkra hükümlerine göre atanacak olanların sayısı, Kurumun kadro cetvellerindeki İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ve İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcısı kadro sayısının yüzde onunu geçemez."

Gerekçe:

Beşinci fıkrada yapılan değişiklikle, kurul üyeleri atanıncaya kadar geçiş sürecinin yönetiminde bir belirsizlik ihtimalinin giderilmesi, eklenen on birinci fıkra ile il ve ilçe insan hakları kurullarına ilişkin kanuni dayanak anlamında hukuki bir belirsizlik oluşmaması, on ikinci fıkra ile kurumun insan hakları ve eşitlik alanında personel donanımının daha da güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN – Önergeyle ilgili söz almak isteyen?

Buyurun Fatma Hanım.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Aslında bizim önerdiğimiz bu husus diğer, daha doğrusu normal kamu kurumlarında var olmayan bir değişiklik önerisi olduğu için iki cümleyle açıklamak

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 84

istiyorum. Biliyorsunuz, kamuda istikrar esastır. Dolayısıyla, bir kamu kurumunu kapattığınız zaman yenisi gelene kadar bakanlar ya da Bakanlar Kurulu yenisi için atama yapabilirler, geçici görevlendirme yapabilirler. Ama Türkiye İnsan Hakları Kurumu özerk bir kurum. Dolayısıyla, geçici görevlendirme söz konusu olamayacağı için ek bir madde teşekkül ederek zaten hâlihazırda mevcut olan başkan ve başkan yardımcısının yeni atamalar yapılana kadar görevlendirilmesini talep ediyoruz. Önergeyi bu nedenle dikkatinize sunuyoruz.

Ek olarak, ileri sürdüğüm o şeyle alakalı olarak, ek fıkrayla... Yine, Türkiye insan hakları ve eşitlik kurumunun biraz daha farklı yapısından kaynaklanıyor. Bu çok özel bir alan, çok güzel çalışmalar yapmasını beklediğimiz bir alan. Ayrımcılık çok geniş olduğu için, özellikle insan hakları konusunda uzman olan, bu konuda doktora yapan ya da bu konuda çalışmalar yapan kuruluşlardan da ayrıca memur alma ihtiyacı mevcut. Dolayısıyla, eğer önergenin kabulü yönünde oy kullanırsanız bu Türkiye insan hakları ve eşitlik kurumunun çalışanlarının daha kaliteli olmasıyla sonuçlanacak.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Hulusi Bey, siz de önergeyle ilgili herhâlde söz istediniz.

Buyurun.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Sayın Başkanım, önergedeki 11 ve 12'nci fıkralar çok uygun fakat 1'inciyle ilgili... Yani, kurul üyelerinin kurul üyelikleri bu yasa yürürlüğe girdiği gün itibarıyla bitecek. Aslında kurul lağvoluyor, yeni bir kurul kuruluyor, insan hakları ve eşitlik kurumu kuruluyor. Öyleyse, yeni atama yapılınca kadar mevcut Başkan hangi kurulun başkanı olarak kalıyor?

FATMA BENLİ (İstanbul) – Ben açıklama yapabilir miyim Başkanım?

BAŞKAN – Buyurun.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Zaten hâlihazırda bir kurum var ve orada çalışmakta olan uzman yardımcıları var, devam eden başvurular var. Dolayısıyla, yeni kurul üyeleri atanana kadar mevcut olan işlemlerin devam edebilmesi için orada başkan ve başkan yardımcısına ihtiyacımız var. Aksi durumda, orada çalışan uzman yardımcılarının başında herhangi bir yetkili olmayacak. Normal bir kamu kurumu olsaydı yetkilendirme gerekirdi ama...

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Ama yani bunun kamu hukuku mantığıyla çok örtüşmediğini düşünüyorum.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Zaten Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kamu Denetçiliği gibi tamamen özerk bir kurum. Dolayısıyla, özel bir yasa hükmüne ihtiyaç duyuyor.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şimdi, şöyle, müsaade ederseniz ben bu konuyla ilgili bir açıklama yapayım.

Aslında yani Başbakan veya ilgili bakan bir görevlendirme yapabilir yani bu mümkün. Ama zaten tasarı kanunlaştıktan sonra insan hakları ve eşitlik kurumu oluşturulmuş oluyor. Ama eğer diyelim ki kurum yarın kanunlaştı ve eğer hemen bir atama yapılmazsa... Çünkü, bir akreditasyon süreci var, diğer işlemler var. Diyelim ki bir hafta gecikti, on gün gecikti. Bu süre içerisinde yani evet, başbakan veya ilgili bakan görevlendirebilir ama bu insan hakları kurumu özellikle uluslararası alanda da önem arz ettiği için mevcut başkan ve ikinci başkanın bu yeni atama yapılınca kadar insan hakları ve eşitlik kurumuna başkan ve ikinci başkan olarak devam etmesi öngörülüyor, geçici olarak.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Hükûmet önergeye katılıyor mu?

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hükûmetin katıldığı önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 85

Tasarı metninin geçici 1'inci maddesi üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Değişiklikle birlikte maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. 29'uncu maddeye geçiyoruz.

Yürürlük

MADDE 29- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – 29'uncu maddeyle ilgili bir önerge elimizde yok.

29'uncu maddeyle ilgili söz almak isteyenler? Yok.

Dolayısıyla, tasarı metninin 29'uncu maddesi üzerindeki görüşmeler de tamamlanmıştır.

29'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 29'uncu madde kabul edilmiştir.

30'uncu maddeye geçiyoruz.

Yürütme

MADDE 30 - (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN - 30'uncu maddeyle ilgili söz almak isteyen var mı?

Önerge de elimizde yok.

Tasarı metninin 30'uncu maddesiyle ilgili de görüşmeler tamamlanmıştır.

30'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 30'uncu madde de kabul edilmiştir.

Bu şekliyle, tüm maddeler ayrı ayrı görüşülüp oylanmıştır.

Tasarının tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Dolayısıyla, tasarının tümü kabul edilmiştir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Muhalefet şerhimizi ne zaman veririz Sayın Başkan?

BAŞKAN – Muhalefet şerhinizi... O konuyla ilgili açıklama yapacağım efendim.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Özel sözcü...

BAŞKAN – Müsaadenizle onu açıklayacağım efendim.

Açıklamadan önce, lütfen, Komisyon üyelerimizden hiçbir arkadaşımız ayrılmasın kararlarla ilgili imza atmadan, yoksa arkadaşlarımız zorluk çekiyorlar. O sebepten dolayı sonuna kadar lütfen bekleyelim.

Tasarı metninin tümüyle birlikte kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda kanun yapım tekniğine uygunluğun, kavram ve dil birliğinin sağlanması amacıyla Komisyon Başkanlığımıza redaksiyon yetkisi verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İç Tüzük'ün 45'inci maddesine göre Komisyon Raporu'nun özel sözcüsü olarak...

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Efendim, Sayın Başkan, bir hususu ifade edeceğim. Eğer bir redaksiyon yetkisi alabilirseniz özellikle bu başkan ve ikinci başkanın atanmasına yönelik...

BAŞKAN – Aldık şu anda.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – ...bir cümle düşüklüğü olduğunu söylüyorlar. Onu ifade etmek istedim.

BAŞKAN – Redaksiyon yetkisi aldık.

İç Tüzük'ün 45'inci maddesine göre Komisyon raporunun özel sözcüsü olarak Sakarya Milletvekili Ali İhsan Yavuz'un seçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih :17/02/2016

Saat :

Kayıt: İnsan H.

Stenograf : Uzman :

Sayfa: 86

Gündemimizde görüşülecek başka konu olmadığından toplantıyı kapatmadan önce Komisyonumuzca kabul edilen metne ilişkin karşı oy yazılarının 19 Şubat yani cuma günü saat 17.00'ye kadar Başkanlığımıza ulaştırılmasını rica ediyorum.

Yine, toplantımızı kapatmadan önce, aktüel haberlere, bilgilere göre şu an itibarıyla 28 şehidimiz ve 61 yaralı vatandaşımız var. Şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyoruz. Tüm milletimizin başı sağ olsun. Yaralılarımızı da acil şifalar diliyoruz. Rabb'im inşallah en kısa zamanda tüm yaralılarımızı sağlıklarına kavuşturur ve sevenleriyle buluşturur.

Yoğun gündemli bir toplantı gerçekleştirdik. Hepinize katkılarınızdan dolayı, Sayın Hükûmetimize, Hükûmet temsilcimize, kamu kurumlarımıza, sivil toplum kuruluşlarımıza, sendikalarımıza, burada bulunan basın mensuplarımıza, Komisyon üyelerimize ve Komisyon üyelerimizin dışında da katılan tüm milletvekillerimize katkılarından dolayı teşekkür ediyorum.

Bunun ötesinde, Sayın Başbakan Yardımcımız, bir sözünüz varsa buyurun.

BAŞBAKAN YARDIMCISI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sayın Başkan, kurulumuzun çok değerli üyeleri; bugün görüşmüş olduğumuz kanun tasarısının gerçekten son derece önem arz eden bir tasarı olduğunu düşünüyorum.

İnsan hakları konusu, ayrımcılıkla mücadele konusu, işkence ve kötü muameleyle mücadele konusu gerçekten her bir bireyin öncelikli olarak ele alması gereken konuların başında geliyor. Bu açıdan ben umuyor ve diliyorum ki bu oluşturulan kurum gerçekten etkin bir şekilde, işlevsel bağımsızlığına sahip bir şekilde çalışmalarını yürütür, hem Avrupa hem ulusumuz, ülkemiz nezdinde hem de uluslararası düzeyde gerçekten saygın, herkes tarafından kabul edilen bir kuruma dönüşür diyorum ve hepinize çok teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ediyoruz katılımlardan dolayı tüm arkadaşlarımıza.

Hayırlı akşamlar diliyorum, sağ olun.

Kapanma Saati: 22.23